

Na temelju čl. 48., 63., 64., 80, 81, 83., 131. i 140. stavak (1) točka f) Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/17), čl. 5. stavak (1) točka h) i 19. stavak (1) točka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 75/17) i članka 12. stavak (1) točka d) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 03/18), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 12.05.2021. godine donosi

ODLUKU O SUSTAVU INTERNOG UPRAVLJANJA U BANCIMA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet odluke

- (1) Ovom odlukom se bliže utvrđuju minimalni zahtjevi za uspostavljanje i primjenu efikasnog sustava internog upravljanja koje je banka dužna osigurati, kontinuirano provoditi i održavati, pravila savjesnog postupanja članova organa banke, te pravila o procjeni ispunjavanja uvjeta za člana organa banke.
- (2) Ova odluka primjenjuje se na banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH) koje imaju dozvolu za rad Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija).
- (3) Odredbe ove odluke banka je dužna primjenjivati na pojedinačnoj i konsolidiranoj osnovi.
- (4) U smislu stavka (3) ovoga članka, odredbe o naknadama iz čl. 43. do 55. ove odluke primjenjuju se na konsolidiranoj razini, razini banke, podređenog društva pravne osobe, uključujući i podređena društva pravne osobe koja su osnovana u financijskim centrima s povoljnijim poreznim režimom.
- (5) Na pitanja vezana za sustav internog upravljanja u bankama, savjesno postupanje članova organa banke i procjenu ispunjavanja uvjeta za članove organa banke i nositelje ključnih funkcija koja nisu regulirana ovom odlukom, a regulirana su drugim propisima, primjenjivat će se odredbe tih propisa.

Članak 2.

Pojmovi

- (1) Pojmovi koji se koriste u ovoj odluci imaju sljedeća značenja:
 - a) **Organi banke** u smislu ove odluke su „nadzorni odbor“ i „uprava banke“.
 - b) **Profesionalni i etički standardi upravljanja** odnose se na pravila, preporuke i najbolje poslovne prakse koje osiguravaju pouzdano i dobro upravljanje bankom, usklađenost poslovanja sa zakonskim i podzakonskim propisima i internim aktima banke, visoku kulturu rizika, te posebno doprinose adekvatnom upravljanju rizicima banke, uključujući i upravljanje operativnim i reputacijskim rizikom.
 - c) **Sukob interesa na razini banke** je okolnost ili skup okolnosti koje ugrožavaju ili mogu ugroziti zakonite interese banke, između ostalog, zbog različitih poslovnih aktivnosti i uloga banke, članova bankarske grupe, drugih osoba u posebnom odnosu s bankom i s njima povezanih osoba, poslovnih linija ili organizacijskih jedinica banke, u odnosu na klijente, dioničare, zaposlenike, značajne dobavljače, poslovne partnere banke i druge relevantne osobe.

- d) **Sukob interesa na razini zaposlenika** je okolnost ili skup okolnosti u kojoj osobni interes zaposlenog u banci, člana organa banke utječe ili bi mogao utjecati na nepristrano i objektivno izvršavanje nadležnosti, dužnosti i odgovornosti tog zaposlenog, odnosno člana organa banke u odnosu na interese banke.
- e) **Kultura rizika** minimalno obuhvaća standarde, stavove i djelovanje u pogledu opće svjesnosti o rizicima, preuzimanju i upravljanju rizicima, te o unutarnjim kontrolama, koje imaju utjecaj na odluke o rizicima i na preuzimanje rizika od strane banke.
- f) **Sklonost ka preuzimanju rizika** (eng. Risk appetite) je ukupna razina rizika koji je banka spremna preuzeti s ciljem ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva u postojećem poslovnom okruženju. Sklonost ka preuzimanju rizika obuhvaća određivanje namjere za preuzimanje rizika, kao i određivanje tolerancije prema riziku u smislu utvrđivanja razine rizika koji banka smatra prihvatljivim.
- g) **Sposobnost podnošenja rizika** (eng. Risk capacity) je najveća ukupna razina i vrste rizika koje banka može preuzeti, uzimajući u obzir raspoloživi kapital, likvidnost, kvalitetu sustava upravljanja rizicima i sustava unutarnjih kontrola, te regulatorna ograničenja u pogledu preuzimanja rizika.
- h) **Limiti izloženosti rizicima** (u daljnjem tekstu: limiti rizika) su utvrđena kvantitativna ograničenja i mjere za ovladavanje rizicima, preuzimanje rizika i njihove koncentracije po proizvodima, poslovima, poslovnim linijama, sektorima, geografskim područjima članova bankarske grupe i drugim kriterijima upravljanja rizicima, koji banci omogućavaju alokaciju rizika po poslovnim linijama i vrstama rizika, uzimajući u obzir usvojenu sklonost ka preuzimanju rizika i sposobnost podnošenja rizika.
- i) **Ovladavanje rizikom** (eng. Risk mitigation) podrazumijeva skup strateških odluka, metoda, kriterija i postupaka za prihvaćanje, izbjegavanje, smanjenje ili prijenos utvrđene razine rizika.
- j) **Rizični profil banke** je mjera, odnosno procjena strukture i razine svih značajnih rizika kojima je banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Predstavlja jasno dokumentiran i kategoriziran zbroj kvantitativnih i/ili kvalitativnih mjera, odnosno procjena mjerljivih i nemjerljivih rizika koje banka preuzima ili bi mogla preuzeti u poslovnim aktivnostima.
- k) **Testiranje otpornosti na stres** je tehnika upravljanja rizicima koja se koristi za procjenu potencijalnih efekata specifičnih događaja i/ili promjene više relevantnih faktora rizika na financijsko stanje banke ili na određen portfelj izloženosti banke (eng. “forward looking” tehnika). Uključuje analizu scenarija i/ili analizu osjetljivosti.
- l) **Analiza scenarija** je procjena otpornosti banke ili portfelja izloženosti banke u određenom scenariju kojim se mjeri utjecaj istovremene promjene više relevantnih faktora rizika na financijsko stanje, odnosno na portfelje izloženosti banke u jasno definiranim i interno usklađenim stresnim okolnostima, koje obuhvaćaju različite rizike i područja poslovanja banke.
- m) **Analiza osjetljivosti** je procjena potencijalnog utjecaja jednog određenog ili više jednostavnih faktora rizika (engl. simple multi-risk factors) na financijsko stanje banke, uključujući utjecaj na kapital ili likvidnost banke, odnosno na određeni portfelj izloženosti banke.
- n) **Testiranje otpornosti na stres za portfelj izloženosti** je procjena potencijalnog utjecaja jednog ili više faktora rizika na jedan ili više portfelja izloženosti banke.
- o) **Infrastruktura podataka** (engl. Data infrastructure) obuhvaća tehničku i organizacijsku strukturu, resurse za prikupljanje i održavanje podataka o rizicima banke, kao i informatičku

- podršku, koja osigurava adekvatno integriranje podataka i izvješćivanje o rizicima.
- p) **Funkcija podrške poslovanju** su aktivnosti banke koje obavljaju zaposlenici ovlašteni za vođenje knjigovodstvenih i administrativnih evidencija i ostalih pozadinskih poslova.
- q) **Funkcija ugovaranja transakcija** su aktivnosti banke koje obavljaju zaposlenici ovlašteni za ugovaranje transakcija iz kojih proizlaze rizici.
- r) **Naknade** su svi oblici fiksnih i varijabilnih naknada, koji uključuju direktna ili indirektna financijska i nefinancijska plaćanja i druge oblike fiksnih i varijabilnih naknada ili pogodnosti na koje zaposlenici imaju pravo, po osnovi ugovora zaključenih s bankom ili drugom pravnom osobom iz bankarske grupe.
- Financijska plaćanja, drugi oblici naknada i pogodnosti obuhvaćaju: plaće, naknadu troškova, bonuse za uspješnost u radu, uključujući i naknade u obliku dionica, opcija na dionice, udjela u dobiti, diskrecijske mirovinske pogodnosti, police životnog osiguranja, oprost duga ili smanjenje obveze po osnovi otplate kredita zaposlenika sa značajnim utjecajem na rizični profil banke i druge slične oblike naknada i pogodnosti, uključujući dodatno ugovorene otpremnine i slične pogodnosti u slučajevima prijevremenog prekida radnog odnosa, koje se ugovaraju na pojedinačnoj i diskrecijskoj osnovi.
- Nefinancijska plaćanja i pogodnosti uključuju nenovčane pogodnosti, koje se odnose na dodatno zdravstveno osiguranje, pogodnosti korištenja različitih tehničkih sredstava koja se ne koriste u obavljanju poslovne aktivnosti (npr. korištenje službenog vozila, mobilnog telefona, računala i sl. u privatne svrhe) i druge dodatne povlastice.
- Naknade obuhvaćaju i nefinancijska plaćanja i pogodnosti koje zaposlenicima banke obavlja, odnosno pruža druga pravna osoba članica iste bankarske grupe ili pravne osobe koje su u posebnom odnosu s bankom.
- Ukupna naknada se može sastojati od fiksne i varijabilne naknade. Ispunjavanje regulatornih zahtjeva iz ove odluke podrazumijeva da se iznos naknada iskazuje na bruto osnovi.
- s) **Varijabilna naknada** je dio ukupne naknade koji zavisi od uspješnosti zaposlenika, poslovne jedinice i banke, a zasnovan je na unaprijed definiranim i mjerljivim kriterijima. Poslovna jedinica je organizacijska jedinica banke, za koju banka može samostalno ocjenjivati uspješnost. Varijabilnim naknadama i pogodnostima ne smatraju se plaćanja i pogodnosti koji ne ovise o donošenju diskrecijske odluke, odnosno na koje pravo imaju svi zaposlenici banke, te koje zaposlenike banke ne potiču na preuzimanje rizika za banku (npr. obvezni zakonski doprinosi na mirovinsko, socijalno i zdravstveno osiguranje, kolektivne police osiguranja i ugovoreni zdravstveni pregledi svih zaposlenika, naknade plaća sukladno zakonskim propisima i kolektivnom ugovoru).
- t) **Fiksna naknada** je dio ukupne naknade koja se ne zasniva na uspješnosti zaposlenika, poslovne jedinice i banke, a predstavlja razliku između ukupnog iznosa naknade i varijabilne naknade, a zasniva se na unaprijed definiranim kriterijima.
- u) **Zaposlenik banke** je fizička osoba koja, na temelju ugovora o radu ili nekog drugog ugovora zaključenog s bankom, obavlja određene poslove za banku.
- U slučaju eksternalizacije, kojom je banka ugovorno povjerila obavljanje određenih aktivnosti koje bi inače banka sama obavljala pružateljima usluga koji su članovi bankarske grupe, zaposlenikom se, u smislu ove odluke, smatra i fizička osoba koja je, na temelju ugovora o radu ili nekog drugog ugovornog odnosa zaključenog s pružateljem usluga, direktno uključena u pružanje usluga banci za potrebe obavljanja određenih poslova.
- Propisani regulatorni zahtjevi iz ove odluke koji se odnose na zaposlenike banke vrijede i za prokuriste banke.
- v) **Identificirani zaposlenici** su sve kategorije zaposlenika čije profesionalne aktivnosti imaju

značajan utjecaj na rizični profil banke. Kategorije identificiranih zaposlenika obuhvaćaju najmanje sljedeće:

- 1) članove nadzornog odbora
 - 2) članove uprave banke
 - 3) više rukovodstvo
 - 4) rukovoditelje kontrolnih funkcija banke
 - 5) osobe koje preuzimaju rizike za banku
 - 6) sve druge zaposlenike banke čije aktivnosti imaju materijalni utjecaj na profil rizičnosti banke, koji su prema pripadajućem rasponu ukupnih naknada, zajedno s diskrecijskim mirovinskim pogodnostima, na istoj ili višoj razini u odnosu na više rukovodstvo i osobe koje preuzimaju rizike.
- z) **Osobe koje preuzimaju rizik za banku** su zaposlenici čije profesionalne aktivnosti imaju značajan utjecaj na profil rizičnosti banke, uključujući osobe ovlaštene za zaključenje ugovora ili zauzimanje rizičnih pozicija, odnosno donošenje odluka koje utječu na izloženost banke riziku, u okviru dodijeljenih ovlaštenja i odgovornosti. Osim onih zaposlenika čije individualne profesionalne aktivnosti imaju utjecaj na profil rizičnosti banke, odredbe ove odluke primjenjuju se i na one zaposlenike čije profesionalne aktivnosti na kolektivnoj osnovi (kao članovi grupe zaposlenika) imaju utjecaj na profil rizičnosti banke.
- aa) **Diskrecijske mirovinske pogodnosti** su dodatne mirovinske pogodnosti koje banka odobrava zaposleniku na pojedinačnoj i diskrecijskoj osnovi, a koje su dio varijabilne naknade zaposlenika.
- bb) **Maksimalan iznos varijabilnih naknada** (engl. Bonus pool) je najveći dopušteni iznos varijabilnih naknada koji se može dodijeliti u postupku dodjele na razini banke ili na razini poslovne jedinice banke.
- cc) **Dodjela** (engl. Award) je odobrenje varijabilne naknade za određeno obračunsko razdoblje, nezavisno od trenutka isplate dodijeljenog iznosa.
- dd) **Stjecanje** (engl. Vesting) je trenutak u kojem zaposlenik postaje zakonski vlasnik varijabilne naknade, koja mu je dodijeljena, bez obzira na način isplate i vremensko razdoblje isplate, uključujući okolnost kada je isplata predmet dodatnog razdoblja zadržavanja ili ugovorne odredbe o povratu naknade.
- ee) **Razdoblje procjene** (engl. Accrual razdoblje) je razdoblje tijekom kojeg se procjenjuje i mjeri uspješnost za potrebe utvrđivanja varijabilnog dijela naknada za dodjelu, a koji je najmanje jedna godina.
- ff) **Odgoda naknade** (engl. Defferal) je ugovorna odredba prema kojoj se varijabilne naknade ne isplaćuju neposredno nakon proteka razdoblja procjene, zbog usklađivanja naknade s uspješnošću i preuzetim rizicima iz prethodnog razdoblja, pri čemu su naknade odgođene ako primatelju naknade nisu isplaćene, odnosno ako mu nisu prenesena prava iz financijskih instrumenata.
- gg) **Razdoblje odgode** (engl. Deferral razdoblje) je razdoblje tijekom kojeg banka odgađa plaćanje dijela varijabilne naknade i počinje po završetku razdoblja procjene, odnosno od datuma utvrđivanja varijabilne naknade, a traje najmanje tri godine.
- hh) **Malus** je ugovorna odredba prema kojoj je zaposlenik suglasan s time da mu banka nije dužna isplatiti, odnosno prenijeti prava nad cijelim ili dijelom odgođenih neisplaćenih varijabilnih naknada, ukoliko ostvarenje prethodno preuzetih rizika dovede do narušene uspješnosti, odnosno lošijeg financijskog rezultata banke, poslovne jedinice ili u slučajevima prijevare kao i drugog ponašanja s namjerom prijevare ili grubog nehata koji

su doveli do značajnih gubitaka. Uvjeti odnosno kriteriji prema kojima će se aktivirati odredba o malusu moraju biti detaljno definirani ugovorom između banke i zaposlenika.

- ii) **Povrat naknade** (engl. Claw back) je ugovorna odredba prema kojoj se zaposlenik obvezuje banci vratiti određeni iznos njegovih varijabilnih naknada, vraćanjem isplaćenog iznosa ili vraćanjem prava iz financijskih instrumenata, ako ostvarenje prethodno preuzetih rizika dovede do narušene uspješnosti, odnosno lošijeg financijskog rezultata banke. Ova se odredba može ugovoriti na odgođene i neodgođene varijabilne naknade, pri čemu uvjeti i kriteriji prema kojima će se aktivirati odredba o povratu naknade moraju biti detaljno utvrđeni ugovorom između banke i zaposlenika uključujući razdoblje u kojem se može primijeniti odredba.
 - jj) **Zadržavanje naknada** je ugovorna odredba prema kojoj je zaposlenik suglasan da se u slučajevima isplate varijabilne naknade u obliku prihvatljivih financijskih instrumenata, prava iz tih instrumenata ne smiju prenijeti na drugu fizičku ili pravnu osobu tijekom unaprijed ugovorenog razdoblja.
 - kk) **Razdoblje zadržavanja** (engl. Retention razdoblje) je razdoblje tijekom kojega zaposlenik zadržava varijabilne naknade isplaćene u obliku prihvatljivih financijskih instrumenata, a po osnovi kojih se u tom razdoblju ne smiju prenositi prava. Razdoblje zadržavanja počinje prijenosom prava iz financijskih instrumenata.
 - ll) **Član organa banke** je izabrani, odnosno imenovani član organa banke.
 - mm) **Nositelji ključnih funkcija** su osobe koje nisu članovi organa banke, ali imaju značajan utjecaj na poslovanje banke i uključuju rukovoditelje kontrolnih funkcija, glavnog financijskog direktora (engl. Chief Financial Officer) ako nije član uprave i druge nositelje ključnih funkcija koje banka identificira na temelju procjene rizika.
 - nn) **Procjena člana organa banke** je procjena ispunjavanja uvjeta u smislu dobrog ugleda, odgovarajućeg znanja, vještina, sposobnosti i iskustva, sposobnosti za otvoreno, pošteno i neovisno djelovanje, te njegove spremnosti i mogućnosti za posvećivanje dovoljnog vremena za obavljanje funkcije člana organa banke.
 - oo) **Procjena nositelja ključnih funkcija** jeste procjena njegove primjerenosti u smislu dobrog ugleda, odgovarajućeg znanja, vještina, sposobnosti i iskustva, te sposobnosti za otvoreno i pošteno obavljanje funkcije.
 - pp) **Direktorska funkcija** u smislu ove odluke obuhvaća sljedeće funkcije u pravnim osobama koje nisu banke:
 - 1) funkciju upravljanja u okviru koje je osoba ovlaštena za vođenje poslova u gospodarskom društvu, uključujući samostalnog poduzetnika i prokuristu (u daljnjem tekstu: izvršna direktorska funkcija);
 - 2) funkciju nadzora u okviru koje je osoba ovlaštena i odgovorna za nadzor i praćenje poslovanja gospodarskog društva (u daljnjem tekstu: neizvršna direktorska funkcija).U smislu ove definicije, izvršnom direktorskom funkcijom u banci smatra se članstvo u upravi banke, a neizvršnom direktorskom funkcijom članstvo u nadzornom odboru banke.
 - rr) **Obuka** je edukacijski program, odnosno inicijativa banke čija je svrha priprema člana organa banke, uključujući novoimenovanog člana, za obavljanje bilo koje funkcije u organu banke.
 - ss) **Osposobljavanje** je redovni ili izvanredni edukacijski program kojeg banka provodi u svrhu unaprjeđenja znanja, vještina i sposobnosti članova organa banke.
- (2) Pojmovi koji se koriste u ovoj odluci, a nisu definirani u istoj, imaju značenje kao u Zakonu o bankama (u daljnjem tekstu: Zakon) i drugim podzakonskim aktima Agencije u kojima su definirani.

Članak 3. Definicije rizika

Za potrebe upravljanja rizicima sukladno ovoj odluci, pored zakonom propisanih definicija rizika, banka je dužna primjenjivati i sljedeće definicije rizika:

- a) **Pravni rizik** je rizik koji nastaje zbog mogućnosti pokretanja sudskih postupaka protiv banke, neispunjenja ugovorene obveze banke, kao i da donesene poslovne odluke banke za koje se ustanovi da su neprovedive, negativno utječu na poslovanje ili financijski položaj banke.
- b) **Rizik informacijske i komunikacijske tehnologije** je rizik gubitaka zbog neprimjerenosti ili prekida u radu hardverskih i softverskih komponenti tehničke infrastrukture, što može ugroziti raspoloživost, integritet, dostupnost i sigurnost takve infrastrukture i podataka.
- c) **Kibernetski rizik** je rizik gubitaka uslijed povrede povjerljivosti gubitka integriteta sustava i podataka, neprikladnosti ili nedostupnosti sustava i podataka ili nemogućnosti promjene informacijskih tehnologija unutar razumnog roka i uz razumne troškove u slučaju promjene zahtjeva okruženja ili poslovanja (to jest prilagodljivosti). Obuhvaća sigurnosne rizike koji proizlaze iz neadekvatnih ili neuspješnih internih postupaka ili vanjskih događaja, uključujući kibernetске napade ili neadekvatnu fizičku sigurnost.
- d) **Rizik modela** je rizik nastanka gubitka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi s upravljanjem rizicima koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, cijena proizvoda, vrednovanje financijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.
- e) **Rizik nesavjesnog poslovanja** (engl. Conduct risk) je rizik gubitaka zbog neprimjerenog pružanja financijskih usluga, uključujući slučajeve namjernog ili nenamjernog kršenja pravila i propisa.
- f) **Rizik financiranja likvidnosti** je rizik da banka neće biti u stanju uspješno ispuniti očekivane i neočekivane sadašnje i buduće potrebe za novčanim sredstvima, te potrebe za instrumentima osiguranja, a da ne utječe na redovno dnevno poslovanje ili na financijski rezultat banke.
- g) **Rizik tržišne likvidnosti** je rizik koji proizlazi iz nemogućnosti banke da jednostavno napravi poravnanje pozicija ili eliminira te pozicije po tržišnoj cijeni, zbog tržišnog poremećaja ili zbog nedovoljne dubine tržišta.
- h) **Političko-ekonomski rizik** podrazumijeva mogućnost ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja uslijed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih državnih organa iz države porijekla dužnika, kao i općih i sistemskih prilika u toj državi.
- i) **Rizik transfera** podrazumijeva mogućnost ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije službena valuta države porijekla dužnika, i to uslijed ograničenja plaćanja obveza prema vjerovnicima iz drugih država u određenoj valuti koja je utvrđena aktima državnih i drugih dužnika države porijekla dužnika.
- j) **Valutno inducirani kreditni rizik** je rizik gubitka kojem je dodatno izložena banka koja odobrava plasmane u stranoj valuti ili s valutnom klauzulom i koji proizlazi iz dužnikove izloženosti valutnom riziku.
- k) **Rezidualni rizik** je rizik gubitka koji nastaje ako su priznate tehnike smanjenja kreditnog rizika kojima se koristi banka manje efikasne nego što se prvobitno očekivalo ili njihova primjena nedovoljno utječe na smanjenje rizika kojima je banka izložena.
- l) **Rizik prekomjerne financijske poluge** je rizik koji proizlazi iz ranjivosti banke zbog financijske poluge ili potencijalne financijske poluge koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može rezultirati gubicima ili prilagodbom vrednovanja njene preostale imovine.
- m) **Upravljački rizik** je rizik gubitka do kojeg dolazi zato što banka zbog svoje veličine i/ili

kompleksnosti poslovanja ima ograničen kapacitet za uspostavljanje adekvatnih upravljačkih mehanizama, sustava i kontrola.

- n) **Rizik slobodne isporuke** je rizik gubitka banke koji nastaje kada je plaćanje vrijednosnih papira, valute ili robe izvršeno prije nego što su primljeni ili je predmetna isporuka izvršena prije nego što su oni plaćeni, odnosno ako obavljeno plaćanje ili izvršena isporuka nije u skladu s očekivanom vremenskom dinamikom.
- o) **Poslovni rizik** je negativna, neočekivana promjena opsega poslovanja i/ili profitnih marži banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnoj konkurenciji ili ponašanju potrošača na tržištu.
- p) **Migracijski rizik** je rizik gubitka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta.
- q) **Rizik eksternalizacije** je zajednički naziv za sve rizike koji nastaju kada banka ugovorno povjerava trećoj strani (pružateljima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala.
- r) **Rizik profitabilnosti** (rizik zarade) je rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti banke da osigura odgovarajuću, stabilnu i održivu razinu profitabilnosti.
- s) **Rizik ulaganja** je rizik gubitka koji proizlazi iz ulaganja banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druge pravne osobe, uslijed promjena njihovih tržišnih vrijednosti.
- t) **Rizik kapitala** odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži opseg i prirodu poslovnih aktivnosti banke ili na poteškoće s kojima se suočava banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uvjetima.

II. SUSTAV INTERNOG UPRAVLJANJA U BANCI

2.1. Opći zahtjevi

Članak 4.

Sustav internog upravljanja

- (1) Minimalni zahtjevi za uspostavljanje i primjenu efikasnog sustava internog upravljanja iz članka 1. stavka (1) ove odluke uključuju:
 - a) zahtjeve u pogledu transparentne organizacijske strukture s jasno definiranim i dosljedno primijenjenim linijama odgovornosti i ovlaštenja, kao i zahtjeve u pogledu uspostavljanja politike za upravljanje sukobom interesa;
 - b) minimalne zahtjeve u upravljanju rizicima kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju (u daljnjem tekstu: rizici banke), uključujući opće standarde za uspostavljanje i primjenu sustava upravljanja rizicima, kao i posebne standarde u upravljanju pojedinačnim kategorijama rizika definiranih pripadajućom uputom;
 - c) minimalne standarde za uspostavljanje primjerenog i efikasnog sustava unutarnjih kontrola u svim poslovnim aktivnostima i linijama banke, uključujući jasne administrativne i računovodstvene postupke, te opseg i način obavljanja poslova kontrolnih funkcija banke;
 - d) obveze banke u pogledu donošenja i primjene politike naknada zaposlenicima u banci.
- (2) Banka je dužna uspostaviti i provoditi sveobuhvatan, pouzdan i efikasan sustav internog upravljanja, koji mora biti proporcionalan veličini i unutarnjoj organizaciji banke, vrsti, opsegu i složenosti poslovanja banke, odnosno poslovnom modelu, rizičnom profilu banke i utvrđenoj sklonosti ka preuzimanju rizika banke.
- (3) Sustav internog upravljanja iz stavka (2) ovoga članka obuhvaća:

- a) jasnu, efikasnu i stabilnu organizacijsku strukturu s jasno definiranim i dosljednim razinama odgovornosti;
 - b) efektivne i efikasne procese za utvrđivanje, mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvješćivanje o izloženosti rizicima;
 - c) adekvatan i efikasan sustav unutarnjih kontrola u svim poslovnim aktivnostima i linijama banke, koje uključuju jasne administrativne i računovodstvene postupke, te efikasne i neovisne kontrolne funkcije banke;
 - d) politike i prakse naknada koje su konzistentne s preuzetim rizicima i koje promoviraju stabilno i efikasno upravljanje rizicima;
 - e) postupak interne procjene adekvatnosti kapitala banke (u daljnjem tekstu: ICAAP) i interni postupak procjene adekvatnosti likvidnosti (u daljnjem tekstu: ILAAP);
 - f) adekvatne planove oporavka.
- (4) Posebni zahtjevi koje banka mora ispuniti u pogledu ICAAP-a i ILAAP-a iz stavka (3) točka e) ovoga članka, propisani su odredbama Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci.
- (5) Posebni zahtjevi koje mora banka ispuniti u pogledu planova oporavka iz stavka (3) točka f) ovoga članka propisani su odredbama Odluke o planovima oporavka banke i bankarske grupe.

Članak 5.

Primjena načela proporcionalnosti

- (1) Banka je dužna provesti analizu rizika s ciljem adekvatne primjene načela proporcionalnosti pri uspostavljanju i provođenju sustava internog upravljanja iz članka 4. stavka (1) ove odluke. Pri analizi rizika banka mora uzeti u obzir najmanje sljedeće kriterije:
- a) iznos aktive banke i strukturu prihoda i rashoda banke;
 - b) raspoložive vlasničke i dužničke instrumente;
 - c) vrste usluga koje pruža klijentima i vrste klijenata (npr. stanovništvo, gospodarska društva, organi javnog sektora i sl.);
 - d) poslovnu strategiju, strukturu poslovnih aktivnosti, mjerljivost i predvidivost rizika poslovnih aktivnosti uključujući eksternalizirane poslovne aktivnosti;
 - e) strukturu izvora financiranja;
 - f) složenost proizvoda i drugih ugovora banke;
 - g) geografsku prisutnost i opseg aktivnosti u određenim geografskim oblastima;
 - h) sustav informacijske tehnologije i sl.
- (2) Na temelju analize rizika iz stavka (1) ovoga članka, banka je dužna utvrditi da li se smatra značajnom bankom, te sukladno tome ocijeniti na koji način i u kojem opsegu će primijeniti zahtjeve vezane za usklađenost sustava internog upravljanja u banci s rizičnim profilom banke, poslovnim modelom i sklonošću ka preuzimanju rizika, uzimajući u obzir opće pravilo, da su banke s većim opsegom i složenošću poslovanja dužne imati složeniji sustav internog upravljanja, dok banke s manjim opsegom i složenošću poslovanja mogu imati jednostavniji sustav internog upravljanja u banci. Analiza rizika mora biti adekvatno dokumentirana, sveobuhvatna i lako razumljiva.
- (3) Banka koja, na temelju analize rizika iz stavka (1) ovoga članka, utvrdi da nije značajna banka nije dužna primjenjivati odredbe iz članka 68. stavka (1) ove odluke. Bez obzira na rezultate analize rizika banka je dužna osigurati da primjena načela proporcionalnosti ne utječe na ostvarivanje ciljeva zakonskih zahtjeva i zahtjeva ove odluke u pogledu sveobuhvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sustava internog upravljanja u banci.
- (4) Banka koja, na temelju analize rizika iz stavka (1) ovoga članka, utvrdi da je značajna banka dužna

je primjenjivati sve odredbe ove odluke.

- (5) Banka je dužna, na zahtjev Agencije, obrazložiti način na koji je provela analizu kriterija iz stavka (1) ovoga članka i dostaviti svu relevantnu dokumentaciju.

Članak 6.

Strategije za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja bankom

- (1) Banka je dužna donijeti i provoditi efikasnu i sveobuhvatnu strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima u segmentu internog upravljanja (u daljnjem tekstu: Strategija rizika), koja je usklađena s utvrđenim poslovnim ciljevima, strategijom i politikom banke, te dugoročnim ekonomskim interesima banke, kao i propisima i zahtjevima Agencije.
- (2) Strategijom rizika definiraju se:
- a) ciljevi i osnovna načela preuzimanja i upravljanja rizicima banke;
 - b) sklonost banke ka preuzimanju rizika i tolerancija banke prema riziku, u skladu sa strateškim poslovnim ciljevima banke. Prilikom utvrđivanja sklonosti ka preuzimanju rizika, banka je dužna da, osim kvantitativnih informacija, uzme u obzir i kvalitativne informacije, stručne procjene i druge faktore iz makroekonomskog okruženja koji utječu ili mogu utjecati na odnos banke prema rizicima banke;
 - c) pregled svih rizika banke;
 - d) ciljevi i načela upravljanja kapitalom i likvidnošću banke, uključujući osnovna načela ICAAP-a i ILAAP-a banke.
- (3) U slučaju da je Strategijom rizika iz st. (1) i (2) ovoga članka definirana strategija velike sklonosti ka preuzimanju rizika, organ banke dužan je osigurati proporcionalno pouzdan i efikasan sustav internog upravljanja iz članka 4. ove odluke.
- (4) Strategija rizika koja se ne zasniva na proporcionalno pouzdanom i efikasnom sustavu internog upravljanja, može izazvati pretjerano preuzimanje rizika i značajnu izloženost banke strateškom riziku.

Članak 7.

Sveobuhvatne politike za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja bankom

- (1) Banka je u cilju adekvatnog provođenja Strategije rizika iz članka 6. ove odluke, a sukladno važećim zakonskim i podzakonskim propisima, dužna donijeti i provoditi sveobuhvatne i efikasne politike za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja kojima se detaljno definiraju funkcije, sustavi, procesi, procedure, postupci i metodologije, kao i nadležnosti, odgovornosti i linije izvješćivanja na svim razinama hijerarhijske i organizacijske strukture banke.
- (2) Banka je u skladu s načelom proporcionalnosti dužna osigurati, da su politike za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja iz st. (1) i (3) ovoga članka na odgovarajući način usklađene s poslovnim ciljevima i strategijom, sklonošću ka preuzimanju rizika i rizičnim profilom banke, te vrijednostima i dugoročnim interesima banke.
- (3) Politike za preuzimanje i upravljanja rizicima u segmentu internog upravljanja iz stavka (1) ovoga članka uključuju:
- a) načela korporativnog upravljanja, uključujući etički kodeks i politike za identifikaciju i sprječavanje sukoba interesa (u daljnjem tekstu: Politika sukoba interesa);
 - b) politike za upravljanje rizicima, uključujući program testiranja otpornosti na stres (u daljnjem tekstu: Politika rizika);
 - c) politike za upravljanje kapitalom i likvidnošću banke;
 - d) politike i prakse naknada za zaposlene (u daljnjem tekstu: Politika naknada);

- e) politike i procedure za izbor i procjenu primjerenosti članova organa banke i nositelja ključnih funkcija (u daljnjem tekstu: Politika procjene članova);
 - f) procedure i mjere koje se provode u kriznim situacijama;
 - g) kadrovske politike i sl.
- (4) Politike za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja iz st. (1) i (3) ovoga članka moraju biti jasno definirane i dokumentirane.
- (5) Banka je dužna osigurati da se najmanje jedanput godišnje izvrši pregled politika za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja iz st. (1) i (3) ovoga članka i po potrebi revidira, kao i u slučaju svake značajnije promjene u rizičnom profilu banke, pri čemu taj postupak treba biti adekvatno dokumentiran.
- (6) Banka je dužna osigurati da zaposlenici budu pravodobno i adekvatno upoznati sa sadržajem svih politika, procedura i ostalih internih akata koji su nužni za obavljanje njihovih radnih zadataka.

Članak 8.

Korporativna kultura, kultura rizika i kodeks ponašanja i etike

- (1) Organ banke dužan je definirati, usvojiti i obavljati nadzor nad provođenjem korporativne kulture, vrijednostima i kulture rizika na temelju kojih se od članova organa banke i drugih zaposlenika očekuje savjesnost i odgovornost pri preuzimanju rizika banke, primjenu visokih profesionalnih i etičkih standarda poslovanja i djelovanje sukladno propisima, standardima i internim politikama banke, etičkim kodeksom banke i pravilima za sprječavanje sukoba interesa.
- (2) Nadzorni odbor je u cilju postizanja usvojenih standarda korporativne kulture, vrijednosti i kulture rizika iz stavka (1) ovoga članka dužan usvojiti etički kodeks i osigurati njegovu primjenu. Etičkim kodeksom banka definira prihvatljivo i neprihvatljivo ponašanje članova organa banke i drugih zaposlenika, te utvrđuje politiku nulte tolerancije za djelovanje pojedinaca koje može imati negativan utjecaj na ugled banke ili koje je nedopustivo s pravnog, moralnog ili etičkog stanovišta.
- (3) Banka je dužna osigurati redovito praćenje usklađenosti postupanja članova organa banke i zaposlenih banke s etičkim kodeksom i prihvaćenim standardima korporativne kulture i kulture rizika. Funkcija praćenja usklađenosti poslovanja dužna je redovito, a najmanje jednom godišnje izvješćivati organe banke o usklađenosti postupanja s etičkim kodeksom banke, uključujući identificiranje potencijalnih kršenja i izvješćivanje o pitanjima neusklađenosti.
- (4) Uprava banke je dužna osigurati da su članovi organa banke i zaposlenici banke upoznati s usvojenim standardima korporativne kulture, vrijednostima i kulturom rizika banke, sklonošću ka preuzimanju rizika i sposobnošću podnošenja rizika, te etičkim kodeksom i pravilima za sprječavanje sukoba interesa u banci. Ovo podrazumijeva objavu internih akata na način da su dostupni svim zaposlenim, te potpisivanje izjave od strane svih zaposlenih da su upoznati s usvojenim standardima korporativne kulture, vrijednostima i kulturom rizika banke, sklonošću ka preuzimanju rizika i sposobnošću podnošenja rizika, te etičkim kodeksom i pravilima za sprječavanje sukoba interesa u banci.

Članak 9.

Odgovornosti organa banke

- (1) Na temelju nadležnosti i odgovornosti iz Zakona i ove odluke organi banke preuzimaju cjelokupnu odgovornost za poslovanje banke, uključujući odgovornost za donošenje, nadzor i provođenje sustava internog upravljanja iz članka 4. ove odluke koji osigurava efikasno i pouzdano upravljanje bankom.
- (2) Organi banke moraju biti adekvatno i aktivno uključeni u proces upravljanja rizicima u banci i dužni su izdvojiti dovoljno vremena i resursa za razmatranje i upravljanje rizicima banke.

- (3) Polazeći od zakonskih propisa, banka mora jasno utvrditi odgovornosti u vezi s definiranjem, usvajanjem, implementacijom i pregledom, odnosno ažuriranjem pojedinačnih strategija i politika, uzimajući u obzir opću odgovornost organa banke da su ciljevi, strategije i politike iz čl. 6. i 7. ove odluke:
- a) definirani, usvojeni i provedeni na način da:
 - 1) nadzorni odbor usvaja strategije i politike i osigurava da su predmet neovisnog pregleda od strane unutarnje revizije
 - 2) uprava banke predlaže strategije i politike na usvajanje nadzornom odboru, te osigurava provođenje istih na svim razinama odlučivanja i u svim poslovnim aktivnostima banke, te o eventualnim neusklađenostima izvješćuje nadzorni odbor banke;
 - b) redovito, a najmanje jednom godišnje pregledani i preispitani, te da je u slučaju značajnijih promjena u banci odnosno u rizičnom profilu banke, kao i u eksternom okruženju u kojem posluje, izvršena analiza promjena i razmatrana potreba njihovog revidiranja;
 - c) usklađeni sa zakonskim i podzakonskim propisima i zahtjevima Agencije i drugih nadzornih tijela.
- (4) U skladu sa zakonskim propisima, banka mora osigurati potpunu i adekvatnu evidenciju svih promjena i ažuriranja strategija i politika, kao i identificiranih neusklađenosti.
- (5) U slučaju kada je banka članica bankarske grupe, organi banke, pored odgovornosti za usklađenost poslovne strategije, ciljeva, strategije preuzimanja rizika, politika i procedura za upravljanje rizicima sa zakonskim i podzakonskim propisima, imaju i odgovornost za kontrolu usklađenosti s ciljevima, strategijom i politikama usvojenim na razini bankarske grupe.

Članak 10.

Odgovornosti nadzornog odbora

Ključne odgovornosti nadzornog odbora u smislu članka 9. stavak (3) ove odluke se odnose na:

- a) predlaganje i nadziranje provođenja sveobuhvatne strategije i plana poslovanja banke, usklađenih s dugoročnim ciljevima banke;
- b) usvajanje Strategije rizika iz članka 6. stavka (1) ove odluke i politika za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja iz članka 7. stavka (1) ove odluke;
- c) obavljanje nadzora nad provođenjem poslovnih odluka i radom uprave banke koji obuhvaća praćenje i pregled uspješnosti uprave banke na kolektivnoj i pojedinačnoj razini u pogledu adekvatnog provođenja ciljeva, strategija i politika iz čl. 6. i 7. ove odluke;
- d) konstruktivno-kritičko preispitivanje i analiziranje prijedloga, informacija i odluka članova uprave banke;
- e) obavljanje redovne procjene efikasnosti sustava internog upravljanja iz članka 4. ove odluke i poduzimanje odgovarajućih mjera za otklanjanje utvrđenih nedostataka;
- f) nadzor nad provođenjem konzistentne kulture rizika banke, etičkog kodeksa i Politike sukoba interesa;
- g) donošenje i nadziranje provođenja akta o organizacijskoj strukturi banke u skladu s članom 12. ove odluke, kojim se uspostavljaju jasne razine i linije nadležnosti, kao i odgovornosti s jasnim razgraničenjima između funkcija upravljanja, nadzora i rukovođenja u banci;
- h) uspostava, održavanje i unaprjeđenje efikasnog sustava unutarnjih kontrola u banci i osiguravanje da uprava banke osigura uvjete za njihovo provođenje, odnosno da uprava banke i drugi zaposlenici u banci uspostavljaju i provode detaljne procedure i postupke vezane za adekvatnu kontrolu rizika, praćenje efikasnosti i djelotvornosti poslovanja banke, pouzdanosti njenih financijskih i ostalih informacija i usklađenosti s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima;

- i) na prijedlog uprave banke, utvrđivanje ciljeva, te donošenje i kontinuirano praćenje provođenja politika vezanih za sustave unutarnjih kontrola banke;
- j) donošenje akta i osiguravanje uvjeta za uspostavljanje svake od neovisnih kontrolnih funkcija, te usvajanje metodologije rada za svaku od neovisnih kontrolnih funkcija, godišnjih planova rada i izvješća o radu tih funkcija;
- k) osiguranje imenovanja neovisne osobe na višoj rukovodnoj razini s isključivim odgovornostima za upravljanje rizicima u banci, koja je neovisna o operativnim funkcijama, a ako vrsta, opseg i složenost poslova banke ne opravdavaju posebno imenovanje takve osobe, u skladno načelu proporcionalnosti, tu funkciju može preuzeti druga osoba na višoj rukovodnoj razini u banci, pod uvjetom da ne postoji sukob interesa;
- l) osiguranje aktivnog uključenja osobe iz točke k) ovoga stavka u izradu Strategije rizika iz članka 6. ove odluke, pregled sveukupnog opsega rizika banke, u sve značajne odluke o upravljanju rizicima, uključujući i mogućnost direktnog informiranja, odnosno upozorenja u slučaju specifičnih kretanja u području rizika koja utječu ili bi mogla utjecati na banku, ne dovodeći u pitanje isključivu odgovornost nadzornog odbora, odnosno uprave banke u njihovoj nadzornoj, odnosno upravljačkoj funkciji;
- m) osiguranje potrebnih nadležnosti, organizacijskog statusa, resursa i direktne linije izvješćivanja nadzornog odbora, uključujući i mogućnost da imenovane osobe iz točke k) ovoga stavka, u slučajevima specifičnih kretanja u području rizika, postavljaju pitanja i upozoravaju o istim nadzorni odbor, neovisno o upravi banke, ne dovodeći u pitanje nadležnosti uprave i nadzornog odbora banke, pri čemu nadzorni odbor određuje vrstu, opseg, oblik i učestalost izvješćivanja o rizicima koje će dostavljati nadležne funkcije, organizacijske jedinice, odnosno zaposlenici banke sukladno donesenim internim aktima banke;
- n) usvajanje konačne procjene članova organa banke prije njihovog imenovanja;
- o) redovno praćenje i pregled pojedinačne i kolektivne uspješnosti rada članova uprave banke kao cjeline, u pogledu provođenja strategija i politika iz čl. 6. i 7. ove odluke;
- p) osiguravanje da se redovni pregled i nadzor primjene Politike naknada, odnosno pregled adekvatnosti Politike naknada obavlja na temelju:
 - 1) ocjene usuglašenosti Politike naknada s propisima;
 - 2) procjene da li prilikom isplate naknade banka uzima u obzir rizike, financijsku poziciju i dugoročne interese banke, klijenata, kreditora, dioničara, supervizora, regulatora i drugih zainteresiranih strana;
 - 3) suradnje s kontrolnim i relevantnim korporativnim funkcijama (npr. služba ljudskih resursa, pravna služba i sl.) uzimajući u obzir njihov doprinos Politici naknada;
 - 4) razmatranja i donošenja odluke o svim značajnim izuzecima od Politike naknade za pojedinačne zaposlenike i njenim promjenama, te nadgledanje efekata takvih izuzetaka ili promjena na uspostavljeni sustav naknada u banci i upravljanje rizicima;
 - 5) procjene adekvatnosti postupka određivanja identificiranih zaposlenika;
- r) donošenja odluka o:
 - 1) ukupnom iznosu varijabilnih naknada koje će banka isplatiti zaposlenicima za određenu poslovnu godinu;
 - 2) naknadama članovima uprave banke i rukovoditeljima kontrolnih funkcija, na pojedinačnoj osnovi;
 - 3) smanjenju ili ukidanju varijabilnih naknada zaposlenicima, uključujući aktiviranje odredbi o malusu ili povratu naknada, ako dođe do narušene uspješnosti ili ostvarivanja gubitka banke, sukladno članku 50. stavak (3) ove odluke;
- s) obvezu imenovanja člana uprave banke nadležnog za oblast upravljanja rizicima (CRO).

Članak 11.

Odgovornosti uprave banke

- (1) U smislu članka 9. stavak (3) ove odluke, uprava banke odgovorna je za:
 - a) uspostavljanje kulture rizika u banci;
 - b) pripremu prijedloga ciljeva, strategija i politika iz čl. 6. i 7. ove odluke za usvajanje nadzornom odboru, osiguravanje provođenja istih na svim razinama odlučivanja i u svim poslovnim aktivnostima banke, te izvješćivanje nadzornog odbora o njihovom provođenju;
 - c) uspostavljanje jasnih i dosljednih linija ovlaštenja i odgovornosti za preuzimanje i upravljanje rizicima, uključujući razgraničenja ovlaštenja i odgovornosti između nadzornog odbora i drugih imenovanih odbora u banci, s jedne strane, i uprave i drugih zaposlenika uključenih u proces upravljanja rizicima, s druge strane;
 - d) uspostavljanje adekvatne komunikacije, razmjene informacija i suradnje na svim organizacijskim razinama banke radi provođenja poslovne politike i strategije banke, plana poslovanja, strategije i politike rizika, procedura i ostalih internih akata za upravljanje rizikom u svrhu provođenja transparentnog i dokumentiranog procesa donošenja odluka i pristupa zaposlenika banke do informacija koje su značajne za adekvatno izvođenje njihovih ovlaštenja i odgovornosti;
 - e) osiguranje odgovarajućeg broja zaposlenika sa stručnim znanjima i iskustvom u sustavu upravljanja svim rizicima, poslovima vrednovanja imovine banke, metodologijama za identificiranje i mjerenje, odnosno procjenu rizika kojima je banka izložena, testiranja otpornosti na stres;
 - f) određivanje nositelja ključnih funkcija u banci i zamjene za te zaposlene, kao i plan zamjene pojedinačnih nositelja ključnih funkcija iz razloga moguće dugotrajne odsutnosti ili neočekivanog prekida radnog odnosa od strane ključnog zaposlenog;
 - g) periodični pregled, odnosno po potrebi predlagati izmjenu ciljeva strategija i politika iz čl. 6. i 7., te usvojiti izmjene procedura ostalih internih akata;
 - h) održavanje efikasnosti unutarnjih kontrola u banci, uključujući i osiguranje sigurnosti informacijskih sustava;
 - i) uspostavljanje odgovarajućih postupaka za procjenu utjecaja uvođenja novih ili značajno izmijenjenih proizvoda, usluga, procesa ili sustava u odnosu na izloženost banke riziku;
 - j) adekvatno i blagovremeno poduzimanje mjera u procesu upravljanja rizicima, sukladno Strategiji rizika, Politici za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja, procedurama i ostalim internim aktima za upravljanje rizicima;
 - k) provođenje odluka nadzornog odbora iz članka 10. stava (1) točka r) ove odluke, u skladu s Politikom naknada, pri čemu naknade zaposlenika banke koje nisu navedene u članku 10. stavak (1) točka r) alineja 2) ove odluke, uprava banke može odrediti na grupnoj osnovi.
- (2) Uprava banke je dužna informirati nadzorni odbor o varijabilnim naknadama drugih identificiranih zaposlenika iz članka 48. ove odluke.

2.2. Organizacijska struktura

Članak 12.

Organizacijska struktura

- (1) Banka je dužna, u smislu članka 79. stavak (1) točka a) Zakona, uspostaviti takvu internu organizaciju, odnosno organizacijsku strukturu, čijom će se primjenom osigurati:
 - a) ovlaštenja i odgovornosti na svim upravljačkim, rukovodnim i organizacijskim razinama (u daljnjem tekstu: organizacijska razina), koja poštuju pravila za sprječavanje sukoba interesa, uključujući pravila za razdvajanje ovlaštenja i odgovornosti, te nespojivosti funkcija

- b) linije izvješćivanja između relevantnih organizacijskih razina, te efikasnu komunikaciju i udjele zaposlenika unutar organizacijske strukture banke.
- (2) Pravila razdvajanja dužnosti i nespojivosti funkcija iz stavka (1) točka a) ovoga članka, između ostalog, uključuju organizacijske kontrole koje se provode kroz:
- a) jasnu organizacijsku i operativnu razdvojenost poslovnih linija i neovisnih kontrolnih funkcija, kojima se vrši nedvosmislena podjela poslova izlaganja rizicima, odnosno preuzimanja rizika od poslova upravljanja rizicima i poslova funkcije podrške poslovanju uključujući upravljačke i rukovodne razine i
 - b) razdvajanje nespojivih dužnosti predsjednika uprave banke od dužnosti člana uprave nadležnog za oblast upravljanja rizicima (CRO).
- (3) Linije izvješćivanja iz stavka (1) točka b) ovoga članka trebaju osigurati adekvatnu informiranost organa banke, njihovih odbora, višeg rukovodstva, funkcija i drugih zaposlenika o poslovanju i značajnim rizicima banke, sukladno dodijeljenim ovlaštenjima, ulogama i odgovornostima i u cilju osiguravanja adekvatnog procesa donošenja odluka.
- (4) Po pitanju organizacijske strukture banke iz st. (1) i (2) ovoga članka, banka je dužna najmanje osigurati da:
- a) su ovlaštenja i ograničenja zaposlenika banke jasno i precizno utvrđena u aktu o internoj organizaciji i sistematizaciji poslova banke, donesenom od strane nadzornog odbora;
 - b) zaposlenici na svim organizacijskim razinama budu upoznati s dodijeljenim ovlaštenjima, ulogama i odgovornostima;
 - c) se u banci provodi kadrovska politika na način da se zaposlenici zapošljavaju na radna mjesta koja odgovaraju njihovim stručnim kvalifikacijama, sposobnostima i odgovarajućem radnom iskustvu;
 - d) se provodi sveobuhvatna, kontinuirana i uspješna obuka zaposlenika banke;
 - e) se provodi kontinuirana kontrola i ocjena kvalitete poslova izvršenih od strane svakog zaposlenika banke;
 - f) je u banci osigurano razdvajanje obavljanja nespojivih poslova tako da jedna osoba ne može istovremeno imati dužnosti vezane za zaštitu aktive i dužnosti vezane za njeno knjigovodstveno evidentiranje, odnosno ne može istovremeno obavljati određene poslovne aktivnosti i imati ovlaštenje za kontrolu tih istih aktivnosti, a naročito u sljedećim slučajevima:
 - 1) zaposlenik nadležan za obradu kreditnog zahtjeva ne smije isplaćivati sredstava kredita
 - 2) zaposlenik nadležan za obradu kreditnog zahtjeva ne smije obavljati i poslove vezane s funkcijom knjigovodstva kredita
 - 3) osobe ovlaštene za potpisivanje naloga i čekova po računima kod korespondentnih banaka ne mogu obavljati i poslove usuglašavanja stanja na računima kod tih banaka
 - 4) poslove usuglašavanja podataka s glavnom knjigom obvezno obavlja samo osoba koja nije obavljala prvobitna knjiženja
 - 5) da u svim ostalim slučajevima poštuje načelo razdvajanja nespojivih dužnosti
 - 6) da, gdje je to primjenjivo, u određenim vremenskim intervalima provodi načelo planiranih i nenajavljenih rotacija svakodnevnih dužnosti zaposlenika u banci što mora biti omogućeno i ukupnim programom obuke zaposlenika banke (npr. privremenu ili povremenu zamjenu zaposlenika na pozicijama koje se odnose na upravljanje gotovinom, blagajničko poslovanje, upravljanje portfeljima i sl.)
 - 7) da osigura zaposlenicima banke korištenje godišnjeg odmora na način da se osigura kontinuirano obavljanje poslovnih aktivnosti, spriječi obavljanje nespojivih poslova i slično
 - 8) da osigura zaposlenicima korištenje godišnjeg odmora u minimalnom kontinuiranom trajanju u skladu sa zakonskim odredbama.

- (5) U slučaju da banka planira značajne promjene organizacijske strukture, uprava banke dužna je izvršiti procjenu utjecaja tih promjena na stabilnost i efikasnost organizacijske strukture prije usvajanja promjena. U slučaju utvrđenih slabosti, uprava banke dužna je sačiniti prijedlog provođenja odgovarajućih mjera u svrhu otklanjanja istih i prijedlog dostaviti na usvajanje nadzornom odboru banke.
- (6) Zahtjevi u pogledu jasne organizacijske, operativne (izvršne) i funkcionalne razdvojenosti iz stavka (1) ovoga članka, koje je banka dužna primjenjivati u poslovanju banke i radu organa banke, primjenjuju se i na tajnika banke.

Članak 13.

Zaposlenici i kadrovska politika banke

- (1) Banka je dužna u cilju uspostavljanja i održavanja efikasne i stabilne organizacijske strukture iz članka 12. ove odluke, te sukladno načelu proporcionalnosti iz članka 4. ove odluke donijeti i provoditi adekvatnu kadrovsku politiku iz članka 7. stavka (3) ove odluke. Navedeno uključuje zapošljavanje i održavanje dovoljnog broja zaposlenika koji imaju odgovarajuću stručnost i profesionalno iskustvo, odgovarajuću razinu specijalizacije u procesu upravljanja rizicima, osiguravajući kontinuitet u provođenju strategija, politika, procedura i ostalih internih akata za upravljanje rizicima.
- (2) U slučaju da banka planira značajno smanjenje broja zaposlenika (npr. zbog reorganizacije ili mjera štednje), banka je dužna osigurati prethodnu analizu utjecaja tih promjena na poslovanje i rizike banke.
- (3) Uz analizu iz stavka (2) ovoga članka banka je dužna, osim smanjenja broja zaposlenika na razini banke, uzeti u obzir i njihovo znanje, iskustvo i vještine za pojedinačno područje rada i/ili za banku kao cjelinu.
- (4) Prije donošenja odluke o smanjenju broja zaposlenika, uprava banke treba obavijestiti nadzorni odbor o rezultatima analize utjecaja i predložiti primjenu odgovarajućih mjera ublažavanja rizika, na temelju kojeg će nadzorni odbor banke odlučiti o potrebi revidiranja strategije, politike i procedura iz čl. 6. i 7. ove odluke.

Članak 14.

Politika sukoba interesa

- (1) Politikom sukoba interesa iz članka 7. stavka (3) ove odluke banka određuje postupke i odgovornosti za identifikaciju stvarnih i potencijalnih sukoba interesa na razini banke i sukoba interesa na razini zaposlenika, kao i mjere i odgovornosti za sprječavanje i upravljanje sukobom interesa.
- (2) Politikom iz stavka (1) ovoga članka banka treba definirati okolnosti i odnose u pogledu postojanja sukoba interesa, uključujući:
 - a) ekonomske interese (npr. vlasništvo dionica ili udjela, druga vlasnička prava i članstva i drugi ekonomski interesi u pravnim osobama i sl.)
 - b) osobne ili profesionalne odnose s osobama s kvalificiranim udjelom u banci
 - c) osobne ili profesionalne odnose sa zaposlenima u banci ili u bankarskoj grupi, ako je primjenjivo (npr. članovi uže obitelji)
 - d) druga ili prethodna radna mjesta zaposlenika u razdoblju od posljednjih pet godina
 - e) osobne ili profesionalne odnose s drugim zainteresiranim stranama (npr. supervizori, regulatori, pružatelji usluga, značajni dobavljači, konzultanti, drugi poslovni partneri banke i sl.)
 - f) politički utjecaj, odnosno političke veze.

- (3) Politikom iz stavka (1) ovoga članka potrebno je definirati pristup banke prema značajnim poslovnim odnosima, koji obuhvaćaju:
- poslovne odnose dioničara, člana organa banke ili članove njihove uže obitelji, koji proizlaze iz zaključenog ugovora o isporuci robe ili pružanju usluga za potrebe banke
 - poslovne odnose člana organa banke ili člana njegove uže obitelji, u slučaju kada odabir dobavljača robe ili pružatelja usluge nije bio predmet javne nabave
 - uvjete pod kojim se obavljaju transakcije u ime ili za račun predsjednika i članova organa banke, koji trebaju biti transparentno i jasno utvrđeni internom politikom banke, a koja treba biti usklađena s propisanim minimalnim standardima i ograničenjima u poslovanju s osobama u posebnom odnosu s bankom,
 - tretman članova organa banke, u slučaju kada koriste bankarske i druge usluge pod povoljnijim uvjetima u odnosu na uvjete utvrđene internom politikom banke o korištenju tih usluga za zaposlenike u banci.
- (4) Politikom iz stavka (1) ovoga članka treba definirati odgovornosti za identifikaciju i sprječavanje, procjenu utjecaja i provođenje mjera za rješavanje i ublažavanje sukoba interesa, te postupke za dokumentiranje i izvješćivanje odgovorne kontrolne funkcije o identificiranim primjerima sukoba interesa u banci.
- (5) Politikom iz stavka (1) ovoga članka potrebno je utvrditi adekvatne mjere za rješavanje i sprječavanje sukoba interesa, koje uključuju administrativne, računovodstvene, informatičke i druge vrste kontrola (npr. razdvajanje dužnosti i odgovornosti, definiranje pristupa informacijama, fizička odvojenost pojedinih odjeljenja i sl.).
- (6) Uprava banke surađuje s nadzornim odborom u fazi pripreme prijedloga Politike sukoba interesa i izvješćuje nadzorni odbor o provođenju iste.

2.3. Sustav upravljanja rizicima

Članak 15. Opći zahtjevi

- (1) Banka je dužna uspostaviti sveobuhvatan, pouzdan i efikasan sustav upravljanja rizicima, koji treba obuhvatiti sve poslovne linije i organizacijske jedinice banke, te omogućiti blagovremene i kvalitetne procjene, analize i izvješća o značajnim rizicima banke, kao i druge rezultate procesa upravljanja rizicima, uključujući rezultate testiranja otpornosti na stres, ICAAP-a, ILAAP-a, na temelju kojih organi banke mogu donositi pouzdane poslovne odluke o preuzimanju rizika, koje su usklađene s usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizika, limitima rizika i sposobnošću podnošenja rizika.
- (2) S ciljem uspostavljanja sustava upravljanja rizicima iz stavka (1) ovoga članka, banka je dužna najmanje uspostaviti sustave, funkcije, procese, metodologije, procedure i postupke za upravljanje rizicima na temelju akata iz čl. 6. i 7. ove odluke, koji obuhvaćaju:
- utvrđivanje značajnih rizika banke
 - mjerenje rizika kroz uspostavljene postupke i procedure za točno i blagovremeno mjerenje, odnosno procjenu rizika
 - mjere za ograničavanje i ublažavanje rizika na način koji će negativne utjecaje na poslovanje i bonitet banke svesti na najmanju moguću mjeru
 - praćenje, analiziranje i kontrolu rizika
 - odgovarajuće linije za blagovremeno i kontinuirano izvješćivanje organa banke o rizicima
 - uspostavljanje odgovarajuće organizacije poslova za efikasno provođenje procesa i postupaka upravljanja rizicima s jasno definiranim, transparentnim i konzistentnim ovlaštenjima i odgovornostima

- g) osiguranje informacijskog sustava koji omogućava sveobuhvatno i pouzdano prikupljanje i obradu podataka potrebnih za praćenje i analizu svih rizika banke
- h) provođenje testiranja otpornosti na stres, uzimajući u obzir pretpostavke o promjenama vanjskih i unutarnjih faktora koji mogu imati značajan utjecaj na rizike u poslovanju banke
- i) sačinjavanje planova za postupanje u izvanrednim situacijama u poslovanju banke.

Članak 16.

Politike i procedure za upravljanje rizicima

- (1) Banka je dužna usvojiti i provoditi Politiku rizika iz članka 7. stavka (3) točka b) ove odluke, koja minimalno uređuje:
 - a) način organiziranja upravljanja rizicima, uključujući jasno razgraničavanje odgovornosti zaposlenika za upravljanje rizicima u banci;
 - b) način procjene rizičnog profila banke i metodologiju za identificiranje i mjerenje, odnosno procjenu rizika kojima je banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena;
 - c) program i metodologiju testiranja otpornosti na stres uključujući obrnuto testiranje na stres, kao i mjere i postupke u slučajevima nepovoljnih rezultata stres testova;
 - d) mjere za ublažavanje pojedinačnih rizika, koje uključuju mjere prihvaćanja, reduciranja, diversifikacije, transfera i izbjegavanja rizika koje je banka identificirala i izmjerila ili procijenila, te pravila za primjenu tih mjera;
 - e) način praćenja i kontrole pojedinačnih rizika, uključujući uspostavljanje odgovarajućih limita;
 - f) postupke i mjere u slučajevima da dođe do odstupanja u primjeni usvojenih strategija, politika, procedura i postupaka predviđenih internim aktima banke, kao i u slučajevima izvanrednih i kriznih situacija.
- (2) Banka je dužna, na temelju donesene Strategije rizika i Politike za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja, te sukladno načelu proporcionalnosti, osigurati uspostavljanje formalnih procedura za upravljanje rizicima, osiguravajući da iste sadrže dovoljno preciznu i detaljnu razinu instrukcija za rad i opise procesa rada, uključujući i pravila i smjernice u vezi s organizacijskim, operativnim i proceduralnim zahtjevima, internim sustavom za dodjeljivanje zadataka povezanim s hijerarhijom odlučivanja, nadležnostima i odgovornostima zaposlenika i implementacijom radnih procedura, pravila za praćenje utvrđenih limita za ograničavanje izloženosti riziku, te postupanja u slučaju utvrđenih nepravilnosti, odnosno odstupanja u odnosu na utvrđene procedure.

Članak 17.

Proces upravljanja rizicima

- (1) Banka je dužna uspostaviti efektivan i efikasan proces upravljanja rizicima koji obuhvaća redovito i pravodobno identificiranje, mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i kontrolu rizika, uključujući izvješćivanje o rizicima banke. Navedeni proces obuhvaća i rizike koji nastaju zbog uvođenja novih usluga, proizvoda, modela, procesa ili sustava, značajnih promjena u postojećim uslugama, proizvodima, modelima, procesima ili sustavima, nastupa na novim tržištima, trgovanja s novim instrumentima ili zaključivanja sličnih poslova kojima se banka nije ranije bavila, uključujući i postupke spajanja ili pripajanja drugih pravnih osoba (u daljnjem tekstu: novi proizvodi).
- (2) Banka je dužna usvojiti metodologiju upravljanja rizicima kojom će odrediti kriterije, načine i postupke za upravljanje rizicima, te adekvatno dokumentirati proces upravljanja rizicima.

- (3) Proces upravljanja rizicima uključuje i jasno definiranje i dokumentiranje profila rizičnosti, usklađivanje profila rizičnosti banke sa sklonošću ka preuzimanju rizika, te usklađenost sa ICAAP-om i ILAAP-om banke.
- (4) U procesu upravljanja rizicima banka je dužna procjenjivati i potencijalni utjecaj relevantnih unutarnjih i vanjskih utjecaja i trendova, regulatornih promjena, pokazatelja i podataka na izloženost rizicima i/ili pojedinih kategorija izloženosti, odnosno portfelja, kao i da te procjene uključi prilikom donošenja odluka o preuzimanju rizika, odnosno u upravljanju istim.
- (5) Banka je dužna u okviru procesa upravljanja rizicima iz stavka (1) ovoga članka ispunjavati i posebne standarde za upravljanje pojedinačnim rizicima koji su propisani pripadajućom uputom uz ovu odluku, te Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti, Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi.

Članak 18. Identificiranje rizika

- (1) Banka je dužna kontinuirano identificirati rizike.
- (2) Identificiranje rizika u smislu stavka (1) obuhvaća minimalno analizu:
 - a) uzroka nastanka izloženosti rizicima, uključujući rizike, koji mogu imati negativan utjecaj na kapital, profit, likvidnost i vrijednost dionica banke;
 - b) koncentracija rizika i potencijalnih rizika, koji mogu proizaći iz pravne i organizacijske strukture banke;
 - c) trendova za potrebe utvrđivanja novih rizika odnosno povećanih postojećih rizika zbog promjena u uvjetima poslovanja banke.

Članak 19. Mjerenje, odnosno procjenjivanje rizika

- (1) Banka je dužna redovito mjeriti, odnosno procjenjivati rizike koje je identificirala.
- (2) Prilikom mjerenja, odnosno procjene izloženosti riziku, banka je dužna uspostaviti i održavati adekvatne postupke koji obuhvaćaju:
 - a) adekvatne kvantitativne i kvalitativne metode mjerenja, odnosno procjene rizika, čija će primjena omogućiti uočavanje promjena u rizičnom profilu banke, odnosno pojave novih rizika u poslovanju,
 - b) korištenje odgovarajućih i pouzdanih internih i eksternih baza podataka o rizicima.
- (3) Prilikom mjerenja rizika na temelju kvantitativnih metoda mjerenja, uključujući testiranje otpornosti na stres, rezultati procjene rizika mogu značajno ovisiti o ograničenju i pretpostavci modela (uključujući težinu, trajanje šoka i uključenih rizika). U tom slučaju banka treba, kod utvrđivanja razine preuzetog rizika, pored kvantitativnih rezultata modela osigurati i adekvatnu kvalitativnu analizu rezultata modela na temelju ekspertne procjene.
- (4) Banka je u procesu identificiranja i mjerenja, odnosno procjenjivanja značajnih rizika dužna osigurati uključenost svih relevantnih poslovnih linija i drugih relevantnih organizacijskih jedinica.

Članak 20. Ovladavanje rizicima

- (1) Banka je dužna jasno i precizno odrediti i primjenjivati kriterije za odlučivanje i postupke za ovladavanje rizicima, uzimajući u obzir rizični profil banke, odnosno sklonost banke ka preuzimanju rizika i toleranciju prema riziku.
- (2) Banka je dužna osigurati da je funkcija upravljanja rizicima odgovorna za pružanje prijedloga

mjera ovladavanja značajnim rizicima te obavljati kontrolu nad provođenjem tih mjera. U slučaju da banka privremeno prihvaća rizike koji prelaze usvojene limite rizika, funkcija upravljanja rizicima je dužna, u suradnji s organizacijskim jedinicama koje preuzimaju ove rizike, redovito pratiti i izvješćivati o tim rizicima, u skladu s odlukama uprave banke.

- (3) Banka je dužna adekvatno dokumentirati način ovladavanja rizikom, uključujući i razloge za prihvaćanje, smanjenje, izbjegavanje ili prijenos rizika.

Članak 21.

Praćenje, kontrola i izvješćivanje o rizicima

- (1) Banka je dužna uspostaviti sustav redovitog praćenja, kontrole i izvješćivanja o izloženosti rizicima i rizičnom profilu na način da svim relevantnim razinama upravljanja u banci omogućiti pravodobne, točne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka i odluka o upravljanju rizicima, odnosno za sigurno i stabilno poslovanje banke.
- (2) Informacije iz stavka (1) ovoga članka trebaju najmanje sadržavati odgovarajuće informacije o izloženosti pojedinim rizicima, uključujući informacije o rizičnom profilu i njegovim promjenama, podatke o značajnim gubicima banke, o mjerama i aktivnostima koje se namjeravaju poduzeti ili su poduzete radi ovladavanja rizikom, o prekoračenju limita rizika i ostalim izuzecima od postupanja sukladno internim aktima, uključujući i iznimke od utvrđene sklonosti ka preuzimanju rizika, te o pozitivnim i negativnim promjenama u pokazateljima poslovanja koje upućuju ili mogu upućivati na promjenu izloženosti riziku.
- (3) Izvješćivanje o rizicima treba blagovremeno uključiti i izvješćivanje o nastanku rizika koji ranije nisu bili identificirani, kao i neočekivanog utjecaja već identificiranih rizika na rizični profil banke, uključujući i razloge za povećanu izloženost banke tim rizicima.
- (4) Banka je dužna na odgovarajući način pratiti rizike koje je prenijela na treću stranu.
- (5) Pri obavljanju kontrole rizika banka provjerava primjenu metoda i procedura za upravljanje rizicima i ocjenjuje njihove efektivnosti i efikasnosti, te redovito analizira utvrđene limite rizika radi provjere njihove adekvatnosti.
- (6) Banka je dužna osigurati da izvješća o rizicima kojima je izložena budu:
 - a) transparentna (da sadrže jasne, razumljive i precizne informacije u pogledu izloženosti rizicima)
 - b) sveobuhvatna (potpuna, u pogledu obuhvata svih značajnih rizika u poslovanju)
 - c) upotrebljiva (u smislu sadržaja važnih informacija za donošenje odluka u vezi s rizicima)
 - d) usporediva (u pogledu jednoobraznosti informacija koje sadrže)
 - e) pravovremena (u smislu da omogućavaju poduzimanje potrebnih mjera u realnom vremenu).
- (7) Sadržaj, opseg i detaljnost izvješća iz stavka (6) ovoga članka, banka je dužna utvrditi u svom internom aktu.
- (8) Banka je dužna osigurati potpunu i pravovremenu raspoloživost internih izvješća o rizicima po zahtjevu Agencije.

Članak 22.

Rizici koji proizlaze iz novih proizvoda

- (1) U procesu upravljanja rizicima banka je dužna propisati kriterije i postupke koji se odnose na nove proizvode iz članka 17. stavka (1) ove odluke, a koji minimalno obuhvaćaju:
 - a) definiranje što se smatra novim proizvodom, uključujući opis proizvoda;
 - b) osiguravanje potrebnih tehničkih, organizacijskih i kadrovskih uvjeta za uvođenje, primjenu i upravljanje rizicima koji proizlaze iz novih proizvoda;
 - c) utvrđivanje ovlaštenja i odgovornosti za testiranje, odobravanje i verifikaciju novih proizvoda;

- d) uspostavljanje odgovarajućih procedura provjere koju provode kontrolne funkcije u banci;
 - e) provođenje i adekvatno dokumentiranje utjecaja novog proizvoda na izloženost rizicima, odnosno na rizični profil banke, adekvatnost kapitala, profitabilnost i likvidnost;
 - f) računovodstvene, porezne, pravne, supervizorske i druge regulatorne zahtjeve koji se odnose na nove proizvode;
 - g) model, odnosno metodologiju utvrđivanja cijene proizvoda, ako je primjenljivo.
- (2) Banka je obvezna provesti i adekvatno dokumentirati sveobuhvatnu analizu rizika koji proizlazi iz novih proizvoda, a koji minimalno trebaju uključiti objektivnu procjenu:
- a) svih rizika nastalih radi uvođenja novih proizvoda, uključujući rizik usklađenosti, korištenjem različitih scenarija;
 - b) da li automatizacija ili digitalizacija procesa, odnosno način distribuiranja novih proizvoda ima utjecaj na usklađenost i sustave unutarnjih kontrola;
 - c) da li uvođenje novog proizvoda uzrokuje potencijalne slabosti u upravljanju rizicima i unutarnjim kontrolama;
 - d) sposobnosti banke da efikasno upravlja rizicima iz točke a) ovoga stavka.
- (3) Ukoliko iz analize rizika iz stavka (2) ovoga članka proizlazi da odgovarajući resursi za razumijevanje i upravljanje rizika novog proizvoda nisu osigurani, uprava banke je dužna odgoditi uvođenje istog dok se ovi resursi ne osiguraju.

Članak 23.

Informacijski sustav kao podrška izvješćivanju o rizicima

- (1) Banka je dužna u okviru strategije razvoja informacijskog sustava banke i politike sigurnosti informacijskog sustava definira i adekvatnu informatičku podršku procesu upravljanja rizicima, koja osigurava sveobuhvatno, pouzdano, blagovremeno i točno prikupljanje i obradu podataka, odnosno informatičku osnovu za:
- a) efikasno upravljanje rizicima
 - b) izradu svih potrebnih redovnih i povremenih izvješća i informacija za interne i za potrebe svih ostalih korisnika.
- (2) Banka je dužna primjenjivati i održavati adekvatan informacijski tok koji omogućava efikasnu provedbu Strategije rizika, Politike za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja, procedura i ostalih internih akata za upravljanje rizicima, koji predstavlja integralni dio informacijskog sustava banke.

Članak 24.

Testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike

- (1) Banka je dužna da redovno, a najmanje jednom godišnje, provodi sveobuhvatno testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike. U slučaju značajnije promjene u rizičnom profilu banke, makroekonomskom okruženju banke ili poslovnim aktivnostima banke, testiranje otpornosti na stres treba biti provedeno i češće sukladno načelu proporcionalnosti iz članka 4. ove odluke.
- (2) Testiranje otpornosti na stres, u smislu stavka (1) ovog članka, treba biti sastavni dio procesa upravljanja rizicima, uključujući učestalost njegovog provođenja, te predstavlja važan instrument pri utvrđivanju interne adekvatnosti kapitala i likvidnosti banke, sposobnosti podnošenja rizika, te sklonosti ka preuzimanju rizika i limitima rizika.
- (3) Nadzorni odbor i uprava banke dužni su osigurati adekvatnu upotrebu testiranja otpornosti na stres u procesu upravljanja rizicima, te internog planiranja kapitala i likvidnosti banke za pokriće svih rizika banke, te da rezultate provedenih testiranja otpornosti na stres koristi kao osnovu za donošenje odluka i poduzimanje mjera na odgovarajućim organizacijskim razinama u banci,

uključujući i strateške poslovne odluke u vezi s planiranjem kapitala i likvidnosti banke. Prilikom donošenja tih mjera i odluka nadzorni odbor i uprava banke dužni su uzeti u obzir sve nedostatke, ograničenja i druge slabosti u testovima otpornosti na stres, koje su bile identificirane u određenom razdoblju testiranja otpornosti na stres.

- (4) Prema načelu proporcionalnosti testovi otpornosti na stres trebaju uključivati najznačajnija područja poslovanja banke, te događaje koji mogu biti posebno štetni za banku, uključujući ne samo događaje koji mogu prouzrokovati gubitke banci, već i one koji posljedično mogu nanijeti štetu reputaciji banke.

Članak 25.

Program testiranja otpornosti na stres

- (1) Banka je dužna uspostaviti i primjenjivati adekvatan program testiranja otpornosti na stres, koji je usklađen s rizičnim profilom i poslovnim modelom banke, te programom bankarske grupe, ako je primjenljivo. Program testiranja otpornosti na stres treba predstavljati integriranu strategiju upotrebe tehnika testiranja otpornosti na stres i doprinijeti unaprjeđenju procesa upravljanja rizicima, poboljšanju procesa upravljanja kapitalom i likvidnošću banke, te omogućavanju boljeg razumijevanja rizika banke od strane nadzornih tijela, organa banke i višeg rukovodstva. Testiranje otpornosti na stres banka može provoditi:
 - a) analizom osjetljivosti
 - b) analizom scenarija.
- (2) Banka je dužna osigurati da testiranje otpornosti na stres uključuje smislene i moguće scenarije, te da razina ozbiljnosti scenarija odražava namjeru testiranja.
- (3) Prilikom uspostavljanja programa testiranja otpornosti na stres banka je dužna posebnu pažnju posvetiti primjeni načela proporcionalnosti iz članka 4. ove odluke.
- (4) Banka je dužna prilikom testiranja otpornosti na stres analizom osjetljivosti iz stavka (1) točka a) ovoga članka uključiti i dokumentirati sve značajne faktore rizika specifične za njene izloženosti, portfelj izloženosti i poslovne jedinice, te poslovno okruženje, uključujući i faktore iz makroekonomskog okruženja. Također, banka je dužna procijeniti smislenost i provodljivost pojedinačne analize osjetljivosti, te osigurati adekvatno ekspertno objašnjenje procjene.
- (5) Banka je dužna prilikom testiranja otpornosti na stres analizom scenarija obuhvatiti unaprijed orijentirane scenarije iz spektra mogućih događaja i mogućih razina ozbiljnosti događaja, a ti scenariji s ciljem boljeg prepoznavanja skrivenih ranjivosti banke treba da budu orijentirani na budućnost (engl. forward looking) i da uzimaju u obzir promjene u portfelju izloženosti banke, nove informacije i potencijalne rizike, ako je to smisleno i izvodljivo. Pri tome, trebaju biti obuhvaćena dovoljno duga vremenska razdoblja ovisno o karakteristikama rizika, portfelju izloženosti, namjeri testa i dr.
- (6) Kao dio sveobuhvatnog programa testiranja otpornosti na stres, važno je uključiti i ekstremne događaje koji prijete održivosti banke.
- (7) Banka je dužna osigurati da relevantni značajni faktori rizika ili skrivene ranjivosti banke nisu izostavljene iz analize scenarija bez adekvatnog i sveobuhvatnog stručnog obrazloženja.
- (8) Banka je dužna osigurati da prilikom testiranja otpornosti na stres za procjenu održivosti kapitala putem analize osjetljivosti ili analize scenarija obuhvati najmanje jedan scenarij ekonomske recesije s različitim razinama ozbiljnosti scenarija, uzimajući pri tome u obzir moguće specifične ranjivosti banke i karakteristike poslovnog modela banke.

Članak 26.

Postupci, procedure i metodologije testiranja otpornosti na stres

- (1) Banka je dužna u okviru programa testiranja otpornosti na stres usvojiti i provoditi odgovarajuće postupke i procedure upravljanja testiranjem otpornosti na stres, te utvrditi organizacijski dio koji je odgovoran za provođenje testiranja otpornosti na stres, sa zaduženjima za suradnju, komunikaciju i aktivan stručni dijalog s drugim nadležnim organizacijskim dijelovima banke i organima banke, a prvenstveni s onim dijelovima nadležnim za kontrolu rizika (ukoliko se testiranje ne obavlja u tom organizacijskom dijelu) i planiranje kapitala i likvidnosti. Uprava banke dužna je osigurati adekvatne resurse, uključujući financijske, ljudske i resurse informacijske tehnologije za provođenje testiranja otpornosti na stres.
- (2) Banka je dužna uspostaviti odgovarajuću infrastrukturu, uključujući infrastrukturu podataka za provođenje testiranja otpornosti na stres i izvješćivanja o rizicima sukladno načelu proporcionalnosti, odnosno koja je primjerena profilu rizičnosti banke i koja je dovoljno fleksibilna da omogući banci:
 - a) pravovremeno izračunavanje ukupne izloženosti banke riziku, te primjenu novog i/ili modificiranog scenarija, kada je to potrebno
 - b) sakupljanje sveobuhvatnih, pouzdanih i točnih podataka za potrebe testiranja otpornosti na stres i izvješćivanja za sve značajne rizike banke u skladu s programom testiranja
 - c) adekvatnu razinu fleksibilnosti, kvalitete i kontrole testiranja.
- (3) Metodologija banke za testiranje otpornosti na stres i odabir faktora rizika odnosno scenarija treba obuhvatiti sve značajne rizike i poslovna područja i integrirati ih na način da obuhvati svu bilančnu i izvanbilančnu imovinu banke, već nastale i potencijalne rizike, uzimajući u obzir njihove međusobne veze i sve relevantne faktore rizika, odnosno korelacije, njihove promjene u kriznim razdobljima, te položaj ekonomskog ciklusa u kojem se nalazi banka, pri čemu treba biti korištena odgovarajuća razina detaljnosti sukladno namjeni i vrsti testiranja otpornosti na stres, odnosno rizičnom profilu, poslovnoj strategiji i poslovnom modelu banke.
- (4) U segmentu kreditnog rizika, metodologija testiranja otpornosti na stres treba, uz ostalo, uključiti i valutno inducirani kreditni rizik, što je zasnovano na pretpostavci o indirektnom kreditnom riziku koji proizlazi iz kredita ugovorenih s valutnom klauzulom, u skladu s njihovom materijalnošću, odnosno udjelom u kreditnom portfelju. Banka je dužna, u tom pogledu, primijeniti scenarije s različitim pretpostavkama izvanrednih situacija, uključujući pretpostavku porasta deviznog tečaja domaće valute (KM), promjenu tečaja strane valute za unaprijed određeni postotak ili kombinaciju tih pretpostavki. Banka nije u obvezi provoditi ovaj zahtjev za izloženosti s deviznom klauzulom u eurima, imajući u vidu postojanje valutnog odbora u Bosni i Hercegovini.
- (5) Prilikom utvrđivanja hipotetičkih i makroekonomskih faktora rizika odnosno scenarija za potrebe modela banka je, pri izboru scenarija, s ciljem ublažavanja rizika modela, dužna osigurati:
 - a) konzervativnu stručnu procjenu adekvatnosti usvojenih pretpostavki i metodologije modela
 - b) primjeren konzervativan pristup pri određivanju pretpostavki modela, koje mogu imati utjecaj na rezultate modela
 - c) redovnu procjenu utjecaja pretpostavki na rezultate modela.
- (6) Banka je dužna osigurati da se svi utvrđeni nedostaci modela, kao i metodologija, koji pokazuju odnos između faktora rizika i gubitaka banke, uzmu u obzir prilikom tumačenja rezultata testiranja otpornosti na stres.
- (7) Kao dio ukupnog programa testiranja otpornosti na stres, banka treba uzimati u obzir međusobne povezanosti faktora koji se odnose na financijska tržišta i financijsku imovinu, te utjecaj smanjenja likvidnosti tržišta na vrednovanje izloženosti riziku (cjenovni šokovi specifičnih kategorija imovine, povezanost likvidnosti pojedinih kategorija imovine, povećane potrebe za likvidnošću,

- smanjen i/ili otežan pristup financijskim tržištima i sl.).
- (8) Posebna pažnja treba biti usmjerena na sistemsko preispitivanje korištenih tehnika smanjenja rizika (kreditna zaštita, netiranje, upotreba kolaterala i sl.) i procjenjivanje istih u stresnim okolnostima na tržištu, složene proizvode, odnosno strukturirane financijske instrumente i sl. Prilikom testiranja otpornosti na stres financijskog kolaterala banka treba identificirati uvjete, koji mogu negativno utjecati na realizaciju vrijednosti kolaterala, uključujući slučajeve pogoršanja kreditnog rejtinga pružatelja financijskog kolaterala ili likvidnosti tržišta.
 - (9) U segmentu kreditnog rizika i kreditnog rizika druge ugovorne strane banka treba u testiranju otpornosti na stres minimalno analizirati sposobnost klijenta da otplati svoje obveze, stopu povrata u slučaju da klijent ne ispunji svoje obveze, uključujući pogoršanje vrijednosti kolaterala ili kreditnog rejtinga pružatelja ili davatelja garancije, te veličinu i dinamiku kreditne izloženosti klijenta.
 - (10) Kao dio ukupnog programa testiranja otpornosti na stres banka je dužna identificirati rizik koncentracije, odnosno međusobne povezanosti različitih izloženosti rizicima koje se mogu pokazati u izvanrednim situacijama. Pri tome banka treba uzeti u obzir kreditni rizik svake izloženosti, te analizirati dodatne izvore rizika koji proizlaze iz izloženosti banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika. Izvori rizika, između ostalog, obuhvaćaju ukupnu izloženost banke prema jednoj osobi ili grupi povezanih osoba, istom gospodarskom sektoru, istom geografskom području, istoj vrsti proizvoda i istom instrumentu kreditne zaštite, odnosno pružatelju kreditne zaštite.
 - (11) Ukoliko banka u svom portfelju ima financijske derivate, banka je dužna u testiranje otpornosti na stres uključiti informacije o odnosnoj imovini, njihovu zavisnost od uvjeta na tržištu i slično.
 - (12) S ciljem umanjenja efekata prelijevanja reputacijskog rizika, banka treba u program testiranja otpornosti na stres integritati i rizike koji proizlaze iz drugih povezanih osoba, odnosno procjenjivati utjecaj reputacijskog rizika na ostale vrste rizika, a naročito kreditnog, tržišnog, operativnog i s njim povezanih rizika (npr. pravni rizik i rizik nesavjesnog poslovanja) i rizika likvidnosti.

Članak 27.

Obrnuto testiranje otpornosti na stres

- (1) Kao dio sveobuhvatnog programa testiranja otpornosti na stres, banka treba provesti i obrnuto testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike banke, u kojim se polazi od poznatog rezultata otpornosti na stres, te se preispituju događaji i nepovoljne okolnosti koji su doveli do takvog rezultata za banku, s ciljem da se osiguraju informacije o procjeni ranjivosti i održivosti poslovnog modela i strategije banke, te analizira strategija i mjere za zaštitu banke u smislu da li je dovoljno čvrsta i dosljedna u okolnostima stresa na tržištu (npr. nepovoljni ekonomski i politički događaji, slom industrije, sudski sporovi, prirodne katastrofe i sl.). Scenarije za obrnuto testiranje na stres banka treba koristiti kao dopunu postojećim vrstama testova otpornosti na stres, te u procjeni ozbiljnosti i relevantnosti scenarija pri provođenju testova otpornosti na stres u ICAAP-u i ILAAP-u.
- (2) Područja u kojima se posebno koristi obrnuto testiranje otpornosti na stres jesu poslovne linije za koje tradicionalni modeli upravljanja rizicima ukazuju na veoma dobar odnos preuzetog rizika i zarade, novi proizvodi, te nova tržišta koja se još nisu značajno razvila i slično. U tom pogledu banka treba koristiti obrnuto testiranje otpornosti na stres i pri planiranju i preispitivanju svojih poslovnih modela i odluka, te analizi okolnosti, koje bi mogle prouzrokovati neuspješnost poslovnog modela. U slučaju da obrnuto testiranje otpornosti na stres ukazuje na visoki rizik neodrživosti poslovnog modela, odnosno na rizik koji nije sukladan usvojenoj sklonosti ka

preuzimanju rizika, banka je dužna primijeniti odgovarajuće mjere za sprječavanje i ublažavanje tog rizika.

Članak 28.

Rezultati testiranja otpornosti na stres

- (1) Na temelju rezultata testiranja otpornosti na stres, banka je dužna procijeniti pouzdanost i održivost plana kapitala i likvidnosti, odnosno uzeti ih u obzir u ICAAP-u i ILAAP-u banke. Za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a banka je dužna primijeniti sveobuhvatne testove otpornosti na stres na razini banke, koji obuhvaćaju najmanje:
 - a) sve članove grupe za koje se primjenjuje ICAAP i ILAAP, ako je primjenljivo
 - b) sve značajne kategorije i potkategorije rizika banke
 - c) upotrebu više scenarija, koji uključuju najmanje jedan ozbiljan i provodljiv scenarij (npr. scenarij ekonomske recesije),
 - d) usklađenost razdoblja testiranja s razdobljem ICAAP-a i ILAAP-a.
- (2) Banka je dužna prilikom testiranja otpornosti na stres u okviru ICAAP-a rezultate otpornosti na stres identificirati u odnosu na njen regulatorni kapital s ciljem da procijeni sposobnost banke da apsorbira gubitke do kojih može doći uslijed različitih šokova primijenjenih u scenarijima, te osigura održavanje kapitalnih zahtjeva banke na razini minimalnih propisanih kapitalnih zahtjeva ili iznad propisanih minimalnih zahtjeva, ako je primjereno, odnosno zahtjeva Agencije u pogledu kapitalnih zahtjeva u razdobljima stresa, procjenjujući pri tome i potencijalne gubitke koji mogu nastati iz specifične konfiguracije makroekonomskih varijabli.
- (3) Rezultate testiranja otpornosti na stres koji su relevantni za oblast likvidnosti banka koristi za potrebe ILAAP-a.
- (4) Rezultate testiranja otpornosti na stres banka koristi za identificiranje širokog spektra odgovarajućih mjera nadzornog odbora i uprave banke u pogledu tehnika smanjenja rizika, planova za izvanredne situacije, planova kapitala i likvidnosti, adekvatne sklonosti banke ka preuzimanju rizika, limita rizika i drugih mjera prema rasponu mogućih stresnih uvjeta. Banka je dužna pri određivanju mjera koje proizlaze iz relevantnih stresnih uvjeta poslovanja definirati vrijeme potrebno za njihovo provođenje.
- (5) Mjere banke iz stavka (4) ovoga članka između ostalog uključuju:
 - a) pregled adekvatnosti usvojene sklonosti ka preuzimanju rizika
 - b) pregled efikasnosti tehnika smanjenja rizika,
 - c) sačinjavanje planova za izvanredne situacije i planova oporavka
 - d) revidiranje usvojene sklonosti ka preuzimanju rizika
 - e) revidiranje planova kapitala i likvidnosti
 - f) revidiranje strategije i poslovnog plana
 - g) ograničenje isplate dividendi dioničarima
 - h) prikupljanje kapitala ili osiguranje dodatnih izvora financiranja
 - i) druge odgovarajuće mjere.
- (6) Banka je dužna izvješće o rezultatima provedenih testiranja otpornosti na stres, s planom mjera u skladu sa stavkom (4) ovoga članka, dostaviti Agenciji u tiskanoj i elektroničkoj formi, najkasnije do 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu.

Članak 29.

Procjena programa testiranja otpornosti na stres

- (1) Banka je dužna redovno, a najmanje jednom godišnje, obavljati procjenu efikasnosti i održivosti programa testiranja otpornosti na stres i po potrebi ažurirati isti.

- (2) Prilikom procjene efikasnosti i održivosti programa testiranja otpornosti na stres i glavnih pojedinačnih komponenti, trebaju biti uključeni kvalitativni i kvantitativni aspekti provedenih testova otpornosti na stres i obrnutih testova otpornosti na stres, te obuhvaćena područja koja se odnose na:
 - a) efikasnost programa u ispunjavanju planirane namjene, potrebu unaprjeđenja programa
 - b) identificirane faktore rizika, definicije i razloge za primjenu relevantnih scenarija
 - c) adekvatnost dokumentacije, primjenu i razvoj sustava, kvalitetu podataka i rezultate modela
 - d) način kontrole od strane nadzornog odbora i uprave banke, te primijenjene, odnosno korištene pretpostavke, uključujući poslovne i/ili upravljačke pretpostavke, te korektivne mjere.
- (3) U postupak iz st. (1) i (2) ovoga članka, a radi osiguravanja neovisnosti procjene, potrebno je uključiti funkciju unutarnje revizije.

Članak 30.

Dokumentiranost programa testiranja otpornosti na stres

Provođenje programa testiranja otpornosti na stres treba biti adekvatno dokumentirano za sve vrste testova, što podrazumijeva jasan i detaljan opis svake komponente programa, uključujući:

- a) metode testiranja otpornosti na stres
- b) ciljeve, vrstu i učestalost testiranja otpornosti na stres
- c) funkcije i odgovornosti u programu testiranja otpornosti na stres
- d) metodološke detalje koji se odnose na definiranje relevantnih scenarija i ulogu vanjske procjene
- e) evaluaciju osnovnih pretpostavki
- f) rezultate provedenog testiranja i opis postupka za procjenu rezultata testova otpornosti na stres
- g) planirane korektivne mjere, u zavisnosti od rezultata testiranja otpornosti na stres i
- h) opis postupka za određivanje, usvajanje, provođenje, praćenje uspješnosti i redovne procjene programa testiranja otpornosti na stres,
- i) opis i listu informatičke podrške i alata za testiranje otpornosti na stres i
- j) druge aspekte relevantne za provođenje programa testiranja otpornosti na stres.

2.4. Sustav unutarnjih kontrola i kontrolne funkcije banke

Članak 31.

Opći zahtjevi

- (1) Banka je dužna:
 - a) uspostaviti i provoditi efikasan sustav unutarnjih kontrola u svim područjima poslovanja i
 - b) uspostaviti neovisne kontrolne funkcije banke koje uključuju funkciju upravljanja rizicima, funkciju praćenja usklađenosti poslovanja i funkciju unutarnje revizije.
- (2) Sustav unutarnjih kontrola banke iz stavka (1) točka a) ovoga članka predstavlja skup procesa, postupaka i mjera uspostavljenih radi obavljanja adekvatnog upravljanja rizicima, praćenja efikasnosti poslovanja banke, pouzdanosti njenih financijskih i ostalih informacija, te usklađenosti s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima radi osiguranja stabilnosti poslovanja banke.
- (3) Neovisne kontrolne funkcije banke iz stavka (1) točka b) ovoga članka trebaju osigurati neovisnu i objektivnu procjenu sveobuhvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sustava internog upravljanja iz članka 4. ove odluke za organe banke, na temelju pregledavanja i procjenjivanja strategija, politika, procedura, postupka i metodologija preuzimanja i upravljanja rizicima iz čl. 6. i 7. ove odluke i upravljanja rizicima banke.

- (4) Sustavi unutarnjih kontrola i kontrolne funkcije trebaju osigurati da ni jedna osoba zaposlena u banci ne može biti u poziciji da učini značajne greške ili počinji prekršaje utvrđene zakonom, drugim propisima i internim aktima banke, a kako bi se otkrili u kratkom roku.

Članak 32.

Sustav unutarnjih kontrola

- (1) Banka je dužna osigurati da sustav unutarnjih kontrola iz članka 31. stavka (1) točka a) obuhvaća najmanje:
- a) adekvatnu organizacijsku strukturu iz članka 12. ove odluke
 - b) adekvatne kontrolne aktivnosti i podjelu ovlaštenja i odgovornosti u skladu s člankom 12. stavak (1) točka a) ove odluke
 - c) adekvatne unutarnje kontrole integrirane u poslovne procese i aktivnosti banke
 - d) adekvatne administrativne i računovodstvene postupke
 - e) uspostavu odgovarajućih procedura za zaštitu aktive banke
 - f) uspostavu kontrolnih funkcija banke
 - g) efikasnu zaštitu banke od zloupotreba i kriminalnih radnji (pranje novca, financiranje terorističkih aktivnosti, pljačka i dr.).
- (2) Sustav unutarnjih kontrola u banci treba osigurati, između ostalog, i:
- a) izračunavanje i preispitivanje kapitalnih zahtjeva za rizike u skladu s odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke
 - b) utvrđivanje i praćenje velikih izloženosti, kao i usklađivanja velikih izloženosti s propisima koji uređuju ovu oblast
 - c) zaključivanje pravnih poslova s osobama u posebnom odnosu s bankom, te sustav izvješćivanja i postupke nadzora nad zaključivanjem pravnih poslova s osobama u posebnom odnosu s bankom
 - d) računovodstvene kontrole, te vođenje poslovnih knjiga, ostale poslovne dokumentacije i evidencija, vrednovanje imovine i obveza i sastavljanje, objavljivanje i dostavu financijskih izvještaja koji moraju biti vođeni sukladno svim propisanim i uspostavljenim računovodstvenim i bankarskim načelima, kao i međunarodnim standardima
 - e) proces kojim se osigurava pravovremeno, istinito i točno javno objavljivanje podataka i informacija banke
 - f) postupak provjere točnosti podataka i informacija potrebnih za nadzor na konsolidiranoj osnovi
 - g) organizacijske i tehničke kontrole pristupanja aktivni banke i korištenje prava pristupa
 - h) upravljačke, logičke i fizičke kontrole u informacijskom sustavu
 - i) izvješćivanje nadzornih i drugih tijela
 - j) procjenu efekata eksternalizacije poslovnih aktivnosti na sustave unutarnjih kontrola banke.
- (3) Sustavi unutarnjih kontrola obuhvaćaju računovodstveno i financijsko poslovanje banke, uključujući kontrolu financijskog plana i planiranja, standardnih i nestandardnih troškova, statističkih analiza i njihovu objavu, periodičnih operativnih i poslovnih izvješća, te programa obuke za edukaciju svih zaposlenika banke u korelaciji s provođenjem kontrolnih funkcija banke.
- (4) Administrativne kontrole iz stavka (1) točka d) ovoga članka predstavljaju polaznu točku u uspostavljanju računovodstvene kontrole i obuhvaćaju:
- a) uspostavu, praćenje, razvoj i kontrolu organizacijske strukture banke i
 - b) kontrolu procedura i evidencija vezanih za procese donošenja odluka o odobravanju poslovnih transakcija banke.

- (5) Računovodstvene kontrole iz stavka (1) točka d) ovoga članka obuhvaćaju plan procedura, procedure i evidencije vezane za zaštitu aktive i pouzdanost financijskih evidencija banke i moraju osigurati da:
- a) se poslovne transakcije banke izvršavaju u skladu s općim ili posebnim odlukama, odnosno odobrenjima nadležnih osoba banke
 - b) se poslovne transakcije banke knjigovodstveno evidentiraju bez odlaganja i točno
 - c) se poslovne transakcije banke knjigovodstveno evidentiraju na način da je moguća izrada financijskih izvještaja u skladu sa MRS/MSFI
 - d) se poslovne transakcije banke knjigovodstveno evidentiraju na način da je odgovornost za aktivu banke prepoznatljiva i transparentna
 - e) je pristup aktivi banke dozvoljen samo u skladu s odobrenjima nadležnih osoba u banci
 - f) se knjigovodstvene evidencije aktive provjeravaju i uspoređuju sa stvarnim stanjem aktive u određenim, najmanje propisanim, vremenskim intervalima i da se, u slučaju bilo kakvih razlika, poduzimaju odgovarajuće mjere i aktivnosti.
- (6) Knjigovodstvene evidencije banke moraju biti vođene sukladno svim propisanim i uspostavljenim računovodstvenim i bankarskim načelima kao i međunarodnim standardima. Knjigovodstvene evidencije i računi banke moraju u svakom trenutku odražavati njeno stvarno financijsko stanje i rezultate njenog poslovanja, a posebno u pogledu:
- a) operativnih odgovornosti koje moraju osigurati da računovodstveni sustav omogućava pripremu internih izvješća za potrebe kontrole. Evidencije moraju biti dnevno ažurne i imati (analitičke) pomoćne kontrolne račune koji su usklađeni sa stanjem u glavnoj knjizi
 - b) kontrolnih zapisa koji moraju biti kreirani tako da svaka pojedina stavka može da se ispita i prati kroz poslovne knjige banke
 - c) obveznog prethodnog numeriranja financijskih instrumenata koje olakšava procese dokazivanja, usuglašavanja i kontrole knjigovodstvenih stavki
 - d) obveznog računovodstvenog priručnika koji sadrži upute za obradu svakodnevnih transakcija.
- (7) Osnovna metoda za zaštitu specifičnih stavki aktive banke mora predstavljati posebno ovlaštenje za pristup takvoj aktivi. Banka je dužna sačiniti procedure za zaštitu aktive iz stavka (1) točka e) ovoga članka koji, kao minimum, mora uključiti:
- a) kontrolu blagajničkog poslovanja na način da blagajnici imaju samo pojedinačan pristup gotovinskim sredstvima koja su njima osobno stavljena na raspolaganje za obavljanje poslovnih operacija. Zajedničko raspolaganje gotovinskim sredstvima nije dopušteno;
 - b) u poslovima koji su vezani za gotovinu u trezoru, uređaje za uplate i isplate gotovine, pristup platnim karticama ili zadržanim platnim karticama, utržive zaloge, neizdane čekove i druge vrijednosnice, rezervne brave i ključeve sefova, rezervne ključeve blagajničkih kasa i sličnim poslovima, uspostavljanje sustava zajedničke zaštite od dvije osobe istovremeno u kojem su aktivnosti samo jedne osobe onemogućene putem dvije različite brave ili kombinacije i raspolaganjem samo s jednim ključem ili jednom kombinacijom;
 - c) u poslovima gdje je neophodna provjera i potvrda, kao što su usuglašavanje glavne knjige i analitičkih evidencija, transfer sredstava, korištenje pečata banke, izdavanje garantnih pisama i slični poslovi, uspostavljanje sustava dvostruke kontrole koji se od zajedničke kontrole razlikuje po tome što aktivnost jedne osobe mora biti verificirana od strane druge osobe radi osiguranja da samo ovlaštena osoba obavlja određenu transakciju, da je transakcija na odgovarajući način evidentirana i/ili da je usuglašavanje obavljeno na odgovarajući način;
 - d) planove za izvanredne situacije i čuvanje pomoćnih registara i dosjea za sve ključne evidencije i podatke izvan prostorija banke;

- e) sustav (način) izvješćivanja o nedostacima koji treba predstavljati proces za trenutno podnošenje izvješća i pokretanje istrage o manjku gotovine i ostalim nedostacima ili nepravilnostima u trenutku kada se otkriju. Ovaj sustav mora osigurati da se rezultati istrage predaju nadležnom osobama u banci i nadležnim organima;
- f) procedure za zapošljavanje osoblja koje, posebno za specifična radna mjesta u banci, moraju uključiti obaveznu prethodnu provjeru pouzdanosti i stručnosti;
- g) procedure za fizičku i tehničku zaštitu.

Članak 33.

Kontrolne funkcije banke

- (1) Banka je obvezna uspostaviti kontrolne funkcije iz članka 31. stavka (1) točka b) ove odluke u skladu s načelima iz čl. 83. stavak (4) i 84. Zakona.
- (2) Banka je dužna uspostaviti kontrolne funkcije, neovisno o poslovnim procesima i aktivnostima u kojima rizik nastaje, odnosno koje ove funkcije prate, kontroliraju, ocjenjuju odnosno revidiraju, sukladno svom rizičnom profilu. U slučaju da je za kontrolnu funkciju odgovoran član uprave banke taj član u okviru svojih ovlaštenja i odgovornosti ne smije obavljati zadatke koji bi mogli prouzrokovati sukob interesa u smislu pravila razdvajanja nespojivih dužnosti iz članka 12. stavka (2) ove odluke ili ugroziti neovisnost kontrolne funkcije.
- (3) Nadzorni odbor prilikom redovne procjene rada kontrolnih funkcija, posebno uzima u obzir sljedeće:
 - a) usklađenost poslovanja banke s važećim propisima, te internim politikama i procedurama;
 - b) pouzdanost financijskih izvještaja o poslovanju banke za internu i eksternu upotrebu;
 - c) adekvatno i efikasno provođenje planiranih poslovnih aktivnosti banke;
 - d) jasan, transparentan i dokumentiran proces donošenja odluka koji sprječava, odnosno ograničava sukob interesa;
 - e) ocjenu funkcije unutarnje revizije o efikasnosti sustava unutarnjih kontrola, odnosno o kvaliteti upravljanja rizicima u poslovanju banke;
 - f) ocjenu izvješća o radu kontrolnih funkcija;
 - g) efikasnost postupaka po danim preporukama i prijedlozima kontrolnih funkcija.
- (4) Uprava banke dužna je najmanje jedanput godišnje preispitati efikasnost kontrolnih funkcija u banci, uključujući i primjerenost postupaka i o istom obavijestiti nadzorni odbor u cilju ispravljanja uočenih nedostataka.
- (5) U postupku preispitivanja uprava banke dužna je uzeti u obzir kao minimum sljedeće:
 - a) metodologiju rada pojedine kontrolne funkcije;
 - b) izvršenje plana rada pojedine kontrolne funkcije;
 - c) broj zaposlenika uključenih u obavljanje poslova pojedine kontrolne funkcije;
 - d) strukturu i sadržaj izvješća pojedine kontrolne funkcije;
 - e) nalaze do kojih je došla pojedina kontrolna funkcija u razdoblju za koje se obavlja postupak preispitivanja;
 - f) rizični profil banke;
 - g) strategiju poslovanja i upravljanja rizicima;
 - h) druge kriterije koji mogu imati utjecaj na preispitivanje primjerenosti i efikasnosti pojedinih kontrolnih funkcija.
- (6) Nadzorni odbor, na temelju rezultata procjene rada kontrolnih funkcija, treba poduzeti adekvatne mjere na održavanju, odnosno unaprjeđenju efikasnosti kontrolnih funkcija.
- (7) Uprava, nadzorni odbor i odbor za reviziju banke dužni su osigurati pravovremeno i efikasno poduzimanje mjera po preporukama unutarnje revizije, s ciljem otklanjanja uočenih nepravilnosti

i slabosti konstatiranih u izvješćima unutarnje revizije.

- (8) Ako pojedina kontrolna funkcija tijekom obavljanja svojih poslova utvrdi nezakonitost u poslovanju ili kršenje pravila i propisa o upravljanju rizicima, zbog čega je ugrožena likvidnost, solventnost ili sigurnost poslovanja banke, obvezna je o tome odmah obavijestiti nadzorni odbor, upravu i Agenciju.

Članak 34.

Akt o kontrolnoj funkciji

Banka je obvezna svojim internim aktom za svaku kontrolnu funkciju propisati najmanje:

- a) ciljeve, opseg i način rada kontrolne funkcije;
- b) organizacijsku strukturu i ulogu kontrolne funkcije;
- c) položaj kontrolne funkcije unutar banke;
- d) mjere za osiguranje neovisnosti i objektivnosti kontrolne funkcije;
- e) ovlaštenja, odgovornosti i odnose s ostalim organizacijskim dijelovima, te međusobni odnos s drugim kontrolnim funkcijama;
- f) mjere za osiguranje i praćenje stručne osposobljenosti, odgovarajućeg stručnog znanja i iskustva osoba koje obavljaju poslove kontrolne funkcije;
- g) dužnosti i odgovornosti rukovoditelja kontrolne funkcije kao cjeline;
- h) načine i postupke provjere i nadzora nad kvalitetom pružanja usluga u skladu s relevantnim propisima kojima se uređuje eksternalizacija poslovnih aktivnosti banke, ukoliko je primjenjivo;
- i) pravo pristupa podacima i informacijama;
- j) sustav izvješćivanja o radu kontrolnih funkcija;
- k) način suradnje s vanjskim revizorima, supervizorima i drugim nadležnim organima za nadzor.

Članak 35.

Plan rada kontrolne funkcije

- (1) Banka je obvezna periodično, a najmanje jedanput godišnje, identificirati i procijeniti rizike, uključujući i rizike koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojem banka posluje i dokumentirati ih.
- (2) Na temelju procjene rizika iz stavka (1) ovoga članka kontrolna funkcija sačinjava plan rada kontrolne funkcije.
- (3) Godišnji plan rada kontrolne funkcije kojeg usvaja nadzorni odbor u skladu s člankom 10. stavak (1) točka j) ove odluke kao minimum obuhvaća:
 - a) popis poslovnih područja ili rizika koji će biti predmet kontrole
 - b) organizacijske dijelove, odnosno poslovne procese koji će biti obuhvaćeni kontrolom
 - c) opis planiranih metoda i postupaka kontrole
 - d) vremensko razdoblje u kojem će se planirani poslovi i obavljati kontrole.
- (4) Banka je obvezna detaljnije propisati sadržaj plana rada iz stavka (3) ovoga članka.
- (5) Svaka kontrolna funkcija na temelju godišnjeg plana rada sačinjava operativne planove rada.
- (6) Svaka kontrolna funkcija obvezna je dokumentirati metodologiju kojom se koristi u svom području rada.
- (7) Uprava banke dužna je osigurati pravovremenu dostavu informacije osobi odgovornoj za rad svake kontrolne funkcije, vezano za planirane aktivnosti po pitanju organizacijskih promjena, projekata, novih proizvoda i drugog, u cilju identifikacije i procjene svih budućih rizika banke.

Članak 36.

Poslovi kontrolne funkcije upravljanja rizicima

- (1) Banka je obvezna u okviru funkcije upravljanja rizicima osigurati minimalno obavljanje sljedećih poslova:
 - a) analizu rizika koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvješćivanje o rizicima banke, uključujući kibernetički rizik i rizik informacijsko-komunikacijskih tehnologija;
 - b) kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika banke;
 - c) provođenje testiranja otpornosti na stres;
 - d) provjeru primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima banke, uključujući rizike iz makroekonomskog okruženja;
 - e) ispitivanje i ocjenu adekvatnosti i efikasnosti unutarnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima;
 - f) ocjenu adekvatnosti i dokumentiranosti metodologije za upravljanje rizicima;
 - g) sudjelovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima;
 - h) sudjelovanje u izradi, primjeni i nadzoru nad funkcioniranjem metoda i postupaka za upravljanje rizicima;
 - i) davanje prijedloga i preporuka za efikasno upravljanje rizicima;
 - j) analizu, praćenje i izvješćivanje o adekvatnosti kapitala banke, te provjeru strategija i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala;
 - k) analizu, praćenje i izvješćivanje o adekvatnosti likvidnosti banke, te provjeru strategija i postupaka za internu procjenu likvidnosti banke;
 - l) analizu rizika prisutnih kod novih proizvoda ili novih tržišta;
 - m) izvješćivanje nadzornog odbora, odbora za reviziju i odbora za rizike, ukoliko je osnovan i uprave banke o upravljanju rizicima;
 - n) izvješćivanje nadzornog odbora, odbora za reviziju i uprave banke o radu funkcije upravljanja rizicima;
 - o) provođenje ostalih provjera koje su potrebne za adekvatnu kontrolu rizika.
- (2) Funkcija upravljanja rizicima dužna je sačiniti plan obuke osoba zaposlenih u kontrolnoj funkciji upravljanja rizicima, koji je usklađen s programom stručnog obrazovanja i usavršavanja osoba iz članka 39. stavka (16) ove odluke.

Članak 37.

Poslovi kontrolne funkcije praćenja usklađenosti poslovanja

- (1) Banka je obvezna u okviru funkcije praćenja usklađenosti poslovanja osigurati minimalno obavljanje sljedećih poslova:
 - a) praćenje usklađenosti poslovanja banke sa Zakonom, propisima Agencije i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, procedurama o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, kao i drugim aktima kojima se uređuje poslovanje banke;
 - b) identificiranje propusta i procjenu rizika kao posljedice neusklađenosti poslovanja banke sa zakonom i drugim propisima, posebno rizika od provođenja nadzornih mjera i sankcija Agencije i drugih nadležnih organa, financijskih gubitaka, kao i reputacijski rizik, a u slučaju značajnosti ovog rizika isti je potrebno uključiti u ICAAP;
 - c) savjetovanje uprave banke i drugih odgovornih osoba o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila, uključujući i informacije o aktualnostima iz tih područja;
 - d) procjenu efekata koje će na poslovanje banke imati izmjena relevantnih propisa.

- (2) Funkcija praćenja usklađenosti poslovanja dužna je sačiniti plan obuke zaposlenika u kontrolnoj funkciji praćenja usklađenosti, a u skladu s programom stručnog obrazovanja i usavršavanja osoba iz članka 39. stavka (16) ove odluke.

Članak 38.

Poslovi kontrolne funkcije unutarnje revizije

- (1) Banka je obvezna organizirati funkciju unutarnje revizije kao posebnu organizacijsku jedinicu, funkcionalnu i nezavisnu od aktivnosti koje revidira i od drugih organizacijskih dijelova banke. Banka je dužna funkciju unutarnje revizije obavlja sukladno propisima, standardima profesionalne prakse unutarnje revizije i osnovnim načelima organizacije i rada unutarnje revizije.
- (2) U okviru svojih zadataka funkcija unutarnje revizije obavlja ocjenu:
- a) efikasnosti i adekvatnosti sustava internog upravljanja u banci iz članka 4. ove odluke i značajnih rizika u cilju identificiranja, procjene odnosno mjerenja, praćenja, kontrole, izvješćivanja i poduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u banci;
 - b) adekvatnosti Strategije rizika i Politika za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja iz čl. 6. i 7. ove odluke, te njihove usklađenosti s propisima, internim aktima, zahtjevima Agencije i usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizicima i s poslovnom strategijom banke;
 - c) usklađenosti uspostavljenih procedura i postupka banke s propisima, internim aktima i odlukama organa banke;
 - d) adekvatnosti i efikasnosti uspostavljenih procedura i postupka banke, uključujući sveobuhvatnost postupka, koji osiguravaju pouzdanost metodologija i metoda, pretpostavki i izvora informacija, koji se upotrebljavaju u internim modelima banke;
 - e) adekvatnosti, kvalitete, efikasnosti i pouzdanosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, kao i uspostavljenog sustava unutarnjih kontrola u svim područjima poslovanja banke;
 - f) sustava izvješćivanja nadležnih organa banke i rukovoditelja;
 - g) točnosti i pouzdanosti financijskih izvještaja banke i sustava računovodstvenih evidencija;
 - h) adekvatnosti upravljanja imovinom banke;
 - i) primjene Politike naknada iz članka 7. ove odluke;
 - j) usklađenost novih proizvoda i postupaka s važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i njihov utjecaj na izloženost rizicima;
 - k) adekvatnosti informacijskog sustava u banci;
 - l) strategije i postupke za ICAAP i ILAAP;
 - m) sustava prikupljanja i točnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom i propisima Agencije;
 - n) slabosti u poslovanju banke i njenih zaposlenika, kao i slučajeva neizvršenja obveza i prekoračenja ovlaštenja;
 - o) postupanja banke po nalogima i preporukama Agencije i društva za reviziju;
 - p) obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva kontrolne funkcije unutarnje revizije.
- (3) Kontrolna funkcija unutarnje revizije dužna je nadzornom odboru i odboru za reviziju banke davati neovisno i objektivno mišljenje o pitanjima koja su predmet revizije, davati savjete i preporuke za unaprjeđenje postojećeg sustava unutarnjih kontrola i poslovanja banke, kao i pružati pomoć nadzornom odboru i odboru za reviziju u ostvarivanju njihovih ciljeva, primjenjujući sistematičan, discipliniran i dokumentiran pristup vrednovanju i unaprjeđenju postojećeg načina kontrole, upravljanja rizicima i rukovođenja procesima.

- (4) Banka je obvezna da ima najmanje jednog zaposlenog u organizacijskoj jedinici unutarnje revizije koji ima zvanje ovlaštenog unutarnjeg revizora u skladu s propisima koji uređuju oblast računovodstva i revizije.
- (5) Zaposlenici u organizacijskoj jedinici unutarnje revizije ne mogu obavljati rukovodeće ni druge poslove iz djelatnosti banke, osim poslova koji se odnose na obavljanje unutarnje revizije, niti mogu sudjelovati u pripremi i izradi akata i druge dokumentacije koji mogu biti predmet unutarnje revizije.
- (6) U cilju osiguravanja neovisnosti funkcije unutarnje revizije, uprava banke dužna je osigurati da funkcija unutarnje revizije:
 - a) provodi i koordinira zadatke iz stavka (3) ovoga članka na vlastitu inicijativu, na svim područjima, aktivnostima, procesima i funkcijama banke, uključujući funkciju upravljanja rizicima i funkciju za praćenje usklađenosti, pri čemu zaposlenici funkcije unutarnje revizije ne smiju biti izloženi bilo kakvim pokušajima neprimjerenog utjecaja ili pritiska od strane člana organa banke ili člana višeg rukovodstva banke;
 - b) direktno ne sudjeluje u utvrđivanju, razvoju, uspostavljanju i provođenju sustava unutarnjih kontrola;
 - c) ima pravo pristupa svim prostorijama, zaposlenicima, informacijama, podacima i zgradama banke.
- (7) U cilju osiguravanja neovisnosti funkcije unutarnje revizije, nadzorni odbor dužan je pratiti njenu efikasnost na temelju:
 - a) pažljivog razmatranja izvješća funkcije unutarnje revizije;
 - b) redovnih sastanka (npr. na kvartalnoj razini) između predsjednika nadzornog odbora ili predsjednika odbora za reviziju i rukovoditelja funkcije unutarnje revizije. Ovi sastanci se trebaju održati bez prisustva članova uprave banke, njihovih zamjenika ili drugih članova višeg rukovodstva.
- (8) Zaposleni funkcije unutarnje revizije dužni su najmanje jednom godišnje u pisanom obliku izjaviti da li postoji bilo kakav sukob interesa vezano za provođenje zadataka iz stavka (2) ovoga članka.
- (9) Funkcija unutarnje revizije dužna je sačiniti plan obuke osoba zaposlenih u kontrolnoj funkciji unutarnje revizije, koji je usklađen s programom stručnog obrazovanja i usavršavanja osoba iz članka 39. stavka (16) ove odluke.

Članak 39.

Zaposlenici u kontrolnim funkcijama

- (1) Banka je obvezna sukladno načelu proporcionalnosti iz članka 4. ove odluke, za obavljanje poslova svake kontrolne funkcije osigurati dovoljan broj osoba koje moraju imati odgovarajuće stručno znanje i iskustvo.
- (2) Osobe koje obavljaju poslove kontrolnih funkcija ne mogu biti osobe u posebnom odnosu s bankom, niti osobe kod kojih postoji sukob interesa, kako bi se u obavljanju njihovih poslova osigurala neovisnost i objektivnost.
- (3) Banka je obvezna imenovati osobe odgovorne za rad kontrolnih funkcija, odnosno rukovoditelje. Rukovoditelja organizacijske jedinice kontrolne funkcije imenuje i razrješava nadzorni odbor, koji donosi i odluku o naknadi za njegov rad, uzimajući pri tome u obzir zahtjev iz članka 47. stavka (8) točka a) ove odluke. Nadzorni odbor dužan je osigurati adekvatan hijerarhijski položaj i ovlaštenja rukovoditelja kontrolnih funkcija.
- (4) U slučaju da razrješenje rukovoditelja kontrolne funkcije predlaže uprava banke, odnosno član uprave banke, nadzorni odbor je, pri razmatranju razloga za smjenu te osobe, dužan preispitati:

- a) pisana objašnjenja uprave banke odnosno relevantnog člana uprave banke i pisana objašnjenja (odnosno mišljenje) rukovoditelja kontrolne funkcije o razlozima za razrješenje
 - b) podnesene materijalne dokaze, koji su razlog za razrješenje rukovoditelja kontrolne funkcije
 - c) propise i kadrovsku politiku banke koje reguliraju raskid ugovora o radu, odnosno otpuštanje zaposlenika
 - d) druge relevantne dokaze i objašnjenja.
- (5) Rukovoditelj organizacijske jedinice kontrolnih funkcija i zaposlenici u tim jedinicama neovisni su u svom radu i obavljaju isključivo poslove za koje su odgovorni.
 - (6) Zaposlenici banke dužni su osobama koje obavljaju poslove kontrolnih funkcija omogućiti uvid u svu dokumentaciju koju posjeduju i pruže sve potrebne informacije.
 - (7) Banka je dužna odmah, a najkasnije u roku od osam dana od imenovanja rukovoditelja organizacijske jedinice svake kontrolne funkcije, obavijestiti Agenciju o imenovanju, kao i o razlozima za zamjenu tih osoba.
 - (8) Rukovoditelji kontrolnih funkcija izvješćuju direktno nadzorni odbor i/ili odbor za reviziju kao i druge nadležne odbore, uz informiranje uprave banke radi pravovremene i efikasne realizacije danih preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tijekom ranijih kontrola. Rukovoditelji kontrolnih funkcija najmanje jednom godišnje sudjeluju na sjednicama organa koje izvješćuju. U slučaju funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, navedeni uvjet je ispunjen i ukoliko rukovoditelji tih kontrolnih funkcija odgovaraju upravi banke, odnosno nadležnom članu uprave banke, ali je osigurana i direktna linija izvješćivanja prema nadzornom odboru.
 - (9) Banka je dužna osigurati redovno stručno obrazovanje i usavršavanje osoba koje obavljaju poslove kontrolnih funkcija.
 - (10) Zaposlenici koji obavljaju poslove kontrolne funkcije upravljanja rizicima trebaju imati visoke stručne kvalifikacije (VSS) u pravilu ekonomske struke ili druge odgovarajuće struke kada postoji potreba za određenim specijalističkim znanjima (npr. iz oblasti matematičkih modela, statističkih analiza), znanje i dovoljno iskustva vezano za identifikaciju, mjerenje, procjenu, kontrolu i ublažavanje rizika u banci, kao i profesionalne i osobne kvalitete koje omogućavaju da efikasno obavljaju poslove. U izuzetnim slučajevima banka može zaposliti u kontrolnu funkciju upravljanja rizicima osobu koja nema visoke stručne kvalifikacije (VSS), ukoliko obavlja analitičke poslove nižeg stupnja složenosti.
 - (11) Zaposlenici koji obavljaju poslove kontrolne funkcije praćenja usklađenosti trebaju imati visoke stručne kvalifikacije (VSS) u pravilu pravne ili ekonomske struke, znanje, iskustvo, profesionalne i osobne kvalitete koje mu omogućavaju da efikasno obavljaju poslove. Obvezni su poznavati i pratiti izmjene zakonske regulative i utjecaj tih izmjena na poslovanje banke, poznavati pravila struke, dobre poslovne običaje i poslovnu etiku.
 - (12) Zaposlenici u okviru kontrolne funkcije upravljanja rizicima i kontrolne funkcije praćenja usklađenosti poslovanja trebaju biti stručnjaci sa širim spektrom znanja iz oblasti poslovanja banaka, a posebno iz oblasti metodologija i postupaka upravljanja rizicima.
 - (13) Zaposlenici koji obavljaju poslove kontrolne funkcije unutarnje revizije moraju imati visoke stručne kvalifikacije (VSS) za područja koja revidiraju i iskustvo od najmanje 3 (tri) godine na najsloženijim bankarskim i poslovima kontrole, supervizije ili revizije banaka ili drugih financijskih institucija i da su certificirani. Zaposlenici unutarnje revizije trebaju poznavati računovodstvene i revizorske standarde (izuzev u slučaju osoba koje obavljaju unutarnju reviziju u određenim specijaliziranim oblastima kao što je npr. unutarnja revizija informacijskog sustava), načela i tehnike, imati sposobnost prepoznavanja i procjene materijalnosti i značaja odstupanja od zdrave poslovne prakse, kao imati organizacijske i tehničke sposobnosti sukladno odgovornostima

unutarnjeg revizora i razvijenu sposobnost za komunikaciju. Zaposlenici u organizacijskoj jedinici unutarnje revizije moraju biti angažirani u punom radnom vremenu u banci.

- (14) Zaposlenici u organizacijskoj jedinici unutarnje revizije imaju pravo uvida u poslovne knjige, financijske izvještaje i svu dokumentaciju banke i njenih podređenih društava, kao i članova iste bankarske grupe, te da bez ograničenja obavljaju nadzor nad poslovanjem banke i sudjeluju na sjednicama nadzornog odbora i njegovih odbora.
- (15) Zaposlenici kontrolnih funkcija svoju profesionalnu kompetentnost trebaju održavati putem systemske i stalne obuke, odnosno pokazivati visoku sklonost nastavku obrazovanja i profesionalnog razvoja.
- (16) Banka je dužna osigurati potrebne kadrovske i financijske resurse u financijskom planu za izvršenje godišnjeg plana svake kontrolne funkcije, koje između ostalog uključuje i redovno stručno obrazovanje i osposobljavanje osoba koje obavljaju poslove kontrolnih funkcija.

Članak 40.

Izvješća kontrolne funkcije upravljanja rizicima i kontrolne funkcije praćenja usklađenosti poslovanja

- (1) Funkcija upravljanja rizicima i funkcija praćenja usklađenosti poslovanja dužne su sastavljati kvartalna, polugodišnja i godišnja izvješća o radu.
- (2) Izvješća iz stavka (1) ovoga članka, ovisno o poslovima kontrolne funkcije banke, sadrže najmanje:
 - a) izvješće o ostvarivanju godišnjeg plana rada;
 - b) pregled najvažnijih činjenica utvrđenih tijekom obavljanja kontrola;
 - c) nezakonitosti i nepravilnosti, te nedostatke i slabosti utvrđene tijekom obavljanja kontrola;
 - d) prijedloge, preporuke i rokove za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti;
 - e) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sustava unutarnjih kontrola za područja koja su bila predmet kontrole u izvještajnom razdoblju;
 - f) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti upravljanja rizicima, uključujući i informacije o izloženosti rizicima;
 - g) provjeru usklađenosti novih proizvoda i novih postupaka s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, te procjenu njihovog utjecaja na izlaganje banke potencijalnim rizicima;
 - h) ocjenu usklađenosti banke s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima;
 - i) izvješće o statusu izvršenja prijedloga i preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tijekom obavljanja ranijih kontrola.
- (3) Rukovoditelji kontrolnih funkcija upravljanja rizicima i praćenja usklađenosti obvezni su izvješća iz stavka (1) ovoga članka dostaviti nadzornom odboru, odboru za reviziju i upravi banke. Izvješća usvaja nadzorni odbor, uz pribavljeno izjašnjenje uprave i odbora za reviziju.
- (4) Banka je obvezna izvješća o radu funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti, uz odluku o usvajanju istih od strane nadzornog odbora banke, dostaviti Agenciji najkasnije u roku od 60 dana nakon isteka izvještajnog kvartala, odnosno polugodišta, dok je godišnje izvješće o radu obvezna dostaviti najkasnije do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu.
- (5) Izvješće o radu funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti moraju potpisati rukovoditelji pojedinih kontrolnih funkcija.

Članak 41.

Izvješća o izvršenim kontrolama funkcije unutarnje revizije

- (1) Funkcija unutarnje revizije sačinjava izvješća o izvršenim kontrolama, koje obavlja u skladu s

- utvrđenim operativnim planom rada unutarnje revizije.
- (2) Rukovoditelj funkcije unutarnje revizije dostavlja izvješće o izvršenoj kontroli članu uprave banke odgovornom za područje koje je bilo predmet kontrole i rukovoditelju organizacijskog dijela banke u čijoj je nadležnosti područje poslovanja koje je bilo predmet kontrole.
 - (3) Ako rukovoditelj funkcije unutarnje revizije ocijeni da je potrebno, izvješće o izvršenoj kontroli može dostaviti i svim ostalim članovima uprave banke i nadzornom odboru i/ili drugom odgovarajućem odboru osnovanom od strane nadzornog odbora banke.
 - (4) Izvješća o izvršenim kontrolama funkcije unutarnje revizije sadrže najmanje:
 - a) predmet i opseg obavljenih revizija;
 - b) nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju banke ako su utvrđene tijekom obavljanja revizije;
 - c) nedostatke i slabosti u poslovanju odnosno procesu upravljanju rizicima ako su utvrđeni tijekom obavljanja revizije;
 - d) ocjenu adekvatnosti, kvalitete i efikasnosti sustava unutarnjih kontrola u pojedinom području poslovanja, uključujući izvješćivanje poslovnih jedinica, te primjerenosti, kvalitete i efikasnosti funkcije upravljanja rizicima ili funkcije praćenja usklađenosti poslovanja;
 - e) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti procesa upravljanja rizicima, uključujući i informacije o izloženosti rizicima;
 - f) prijedloge, preporuke i rokove za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, te nedostataka i slabosti;
 - g) podatke o osobama zaduženim za realizaciju preporuka i mjera;
 - h) informacije o statusu izvršenja preporuka i mjera za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, te nedostataka i slabosti;
 - i) provedenu provjeru usklađenosti novih proizvoda i novih postupaka s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, te procjenu da li navedeno utječe na izlaganje banke rizicima;
 - j) ocjenu usklađenosti banke s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima.
 - (5) Funkcija unutarnje revizije dužna je redovno pratiti status izvršenja danih preporuka i mjera za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, te nedostataka i slabosti.

Članak 42.

Izvješća kontrolne funkcije unutarnje revizije

- (1) Kontrolna funkcija unutarnje revizije je obvezna sastavljati kvartalno, polugodišnje i godišnje izvješće o radu koji obvezno sadrži:
 - a) izvješće o ostvarivanju godišnjeg plana rada
 - b) pregled najvažnijih činjenica utvrđenih tijekom obavljanja revizije poslovanja
 - c) izvješće o izvršenju prijedloga i preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tijekom obavljanja revizije poslovanja.
- (2) Izvještaj o ostvarivanju godišnjeg plana rada unutarnje revizije sadrži najmanje:
 - a) popis svih revidiranih područja
 - b) popis planiranih, a neizvršenih revizija
 - c) razloge neizvršenja plana
 - d) popis svih obavljenih izvanrednih revizija.
- (3) Pregled najznačajnijih činjenica utvrđenih tijekom obavljanja revizija sadrži najmanje:
 - a) opis nezakonitosti i nepoštovanja politika i procedura banke ako su utvrđeni tijekom obavljanja revizije;
 - b) opis nedostataka i slabosti revidiranih područja ako su utvrđeni tijekom obavljanja revizije;

- c) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sustava unutarnjih kontrola;
 - d) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti upravljanja rizicima u revidiranim područjima.
- (4) Izvješće o izvršenju prijedloga i preporuka sadrži najmanje:
- a) prijedloge, preporuke i rokove za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti, ako su utvrđeni tijekom obavljanja revizije;
 - b) podatke o osobama zaduženim za provođenje prijedloga i preporuka;
 - c) informacije o statusu izvršenja prijedloga i preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti danih tijekom prethodnih revizija.
- (5) Rukovoditelj kontrolne funkcije unutarnje revizije je obavezan izvješća iz stavka (1) ovoga članka dostaviti nadzornom odboru, odboru za reviziju i upravi banke. Izvješća usvaja nadzorni odbor, uz pribavljeno izjašnjenje uprave i odbora za reviziju.
- (6) Banka je obvezna izvješća o radu funkcije unutarnje revizije, uz odluku o usvajanju istih od strane nadzornog odbora banke, dostaviti Agenciji najkasnije u roku od 60 dana nakon isteka izvještajnog kvartala, odnosno polugodišta, dok je godišnje izvješće o radu obvezna dostaviti najkasnije do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu.
- (7) Izvješće o radu funkcije unutarnje revizije mora biti potpisano od osobe odgovorne za rad funkcije unutarnje revizije.

2.5. Politike i prakse naknada

2.5.1. Donošenje i primjena Politike naknada

Članak 43.

Donošenje i primjena Politike naknada

- (1) Banka je dužna donijeti i primjenjivati Politiku naknada iz članka 7. stavka (3) ove odluke za sve zaposlenike, usklađenu s poslovnom strategijom i ciljevima banke, korporativnom kulturom i vrijednostima, dugoročnim interesima banke i dioničara, te Strategijom rizika u pogledu promoviranja primjerenog i efikasnog upravljanja rizicima, na način da ne potiče preuzimanje rizika koje prelazi razinu prihvatljivog rizika za banku.
- (2) Banka ne smije varijabilne naknade isplaćivati preko pravnih osoba ili pomoću metoda odnosno instrumenata koje olakšavaju izbjegavanje zahtjeva o naknadama iz ove odluke. Izbjegavanje zahtjeva o naknadama podrazumijeva da je banka formalno usklađena sa zahtjevima iz ove odluke iako u suštini ne postiže ciljeve zahtjeva o naknadama, uključujući sljedeće primjere:
- a) naknada se formalno smatra fiksnim dijelom naknade u skladu s definicijama naknada iz ove odluke, iako se u suštini odnosi na varijabilnu naknadu ako se uzmu u obzir ciljevi odredaba o naknadama iz ove odluke (npr. banka privremeno značajno poveća fiksni dio naknade s ciljem da na taj način izvrši isplatu bonusa);
 - b) varijabilna naknada je dodijeljena ili isplaćena iako:
 - 1) nije osnovana na uspjehu zaposlenika, poslovne jedinice ili banke
 - 2) usklađivanje varijabilne naknade za preuzete rizike nije efikasno
 - 3) varijabilna naknada nije održiva u odnosu na financijski položaj banke (npr. banka isplaćuje varijabilni dio naknade u iznosu koji podrazumijeva značajan dio ostvarene dobiti banke);
 - c) fiksna naknada se dodjeljuje kao fiksni broj financijskih instrumenata, a ne kao fiksni iznos naknade;
 - d) zaposlenik prima naknade od druge pravne osobe u okviru konsolidacije, koje nisu obuhvaćene definicijom naknade iz članka 2. stavka (1) točka r) ove odluke, nego se naknada zasniva na instrumentima za izbjegavanje zahtjeva o naknadama iz ove odluke (npr. kredit kojeg ne treba

- otplatiti) ili instrumente koji potiču prekomjerno preuzimanje rizika (npr. naknada omogućuje nerazmjerne prinose na temelju diskrecijskih uvjeta ulaganja sa strane zaposlenika);
- e) u banci se redovno pregovara o usklađivanju fiksne naknade s uspješnošću zaposlenika;
 - f) dodatne pogodnosti iz članka 45. stavka (3) ove odluke dodjeljuju se u iznosima koji nisu opravdani u predmetnim okolnostima;
 - g) banka kompenzira smanjenje ili restrukturiranje varijabilnih naknada iz proteklih godina (npr. zbog mjera oporavka i restrukturiranja ili u slučaju korištenja izvanredne javne financijske podrške) u narednim godinama odnosno u obliku drugih isplata, instrumenata ili metoda.
- (3) Prilikom zaključenja ugovora o radu ili drugih ugovornih odnosa između zaposlenika i banke, banka mora osigurati usklađenost istih s Politikom naknada banke.

Članak 44.

Zahtjevi i odgovornosti u pogledu Politike naknada

- (1) Nadzorni odbor, uprava banke, te odbor za naknade i odbor za rizike, ako su osnovani, dužni su aktivno surađivati u cilju osiguravanja da je Politika naknada usklađena s opsegom preuzetog rizika i efikasnim i primjerenim upravljanjem rizicima. Politika i prakse naknada, te postupci odlučivanja o naknadama trebaju biti jasni, dobro dokumentirani, evidentirani i transparentni.
- (2) Funkcija upravljanja rizicima dužna je:
 - a) sudjelovati pri određivanju adekvatnih kriterija za ocjenjivanje uspješnosti i procjeni utjecaja varijabilne naknade na profil rizičnosti i kulturu rizika banke;
 - b) potvrditi i ocijeniti adekvatnost usklađenosti naknada s preuzetim rizicima, te po tim pitanjima sudjelovati na sastancima odbora za naknade, ako je osnovan;
 - c) sudjelovati u postupku određivanja identificiranih zaposlenika iz članka 48. ove odluke, u skladu sa svojom ulogom.
- (3) Funkcija praćenja usklađenosti dužna je:
 - a) provoditi analizu usklađenosti Politike naknada sa zakonima, podzakonskim propisima i drugim aktima Agencije, te internim politikama i kulturom rizika banke i o nalazima izvještavati organe banke;
 - b) sudjelovati u postupku određivanja identificiranih zaposlenika iz članka 48. ove odluke u skladu sa svojom ulogom.
- (4) U slučaju da funkcija upravljanja rizicima i funkcija praćenja usklađenosti identificiraju da Politika naknada potiče neadekvatno ponašanje zaposlenika u smislu preuzimanja rizika koje prelazi razinu prihvatljivog rizika za banku, dužne su aktivno surađivati u postupcima određivanja maksimalnog iznosa varijabilne naknade, kriterija uspješnosti i dodjele varijabilne naknade u banci.
- (5) Funkcija upravljanja ljudskim resursima je dužna aktivno sudjelovati u razvoju i preispitivanju Politike naknada, uključujući strukturu naknada, razinu nagrađivanja i mehanizme poticaja zaposlenika, na način koji će uz privlačenje i zadržavanje potrebnih zaposlenika osigurati i usklađenost Politike naknada s rizičnim profilom banke.
- (6) Funkcija unutarnje revizije je dužna, najmanje jednom godišnje, izvršiti ocjenu primjene Politike naknada u banci, a izvješće o tome dostaviti odboru za reviziju i nadzornom odboru banke. Izvješće o ocjeni primjene Politike naknada uključuje ocjenu:
 - a) procesa izrade i primjene Politike naknada i njenog utjecaja na rizični profil banke,
 - b) usklađenosti, dosljednosti i adekvatnosti provođenja Politike naknada u pogledu izvršavanja plana (npr. adekvatnost i usklađenost isplata naknada s poslovnom strategijom, rizičnim profilom i dugoročnim ciljevima banke) i sposobnosti banke za održavanje ili povećanje iznosa kapitala,
 - c) postupka određivanja identificiranih zaposlenika iz članka 48. ove odluke i rezultata tog

postupka.

Članak 45. Kategorije naknada

- (1) Banka je dužna Politikom naknada utvrditi jasne, objektivne i transparentne kriterije za svrstavanje svih kategorija naknada banke u kategoriju fiksne ili varijabilne naknade, uzimajući u obzir da drugih kategorija naknada nema. U slučaju da banka na temelju kriterija iz stavka (2) ovoga članka određenu kategoriju naknade ne može svrstati u kategoriju fiksne naknade, takvu kategoriju treba svrstati u kategoriju varijabilne naknade.
- (2) Kako bi mogla određenu kategoriju naknade svrstati u fiksnu naknadu, banka je dužna uzeti u obzir sljedeće kriterije:
 - a) naknada se zasniva na unaprijed utvrđenim kriterijima
 - b) naknada se zasniva na nediskrecijskoj odluci (vrijedi za sve zaposlene) i odražava razinu stručnog iskustva i radnog staža zaposlenog
 - c) naknada je jasna u pogledu pojedinačnog iznosa koji se dodjeljuje pojedinačnom zaposleniku
 - d) iznos naknade u određenom razdoblju je stalan i vezan za radno mjesto i odgovornost zaposlenog
 - e) naknada je neopoziva u smislu da promjena iznosa zavisi od novog kolektivnog ugovora vezanog za ponovna pregovaranja u skladu sa zakonskim propisima
 - f) naknada se ne može smanjiti, privremeno oduzeti ili otkazati jednostrano od strane banke izuzev u slučajevima kada je to dozvoljeno relevantnim zakonskim propisima
 - g) naknada ne daje poticaj za preuzimanje rizika
 - h) naknada ne ovisi o uspješnosti zaposlenika, poslovne jedinice ili banke
 - i) naknada je proporcionalna fiksnom dijelu naknada zaposlenika na radu u drugoj zemlji u odnosu na razinu životnih troškova i poreznih stopa u toj zemlji
 - j) naknada je dio opće politike banke za sve zaposlene.
- (3) Banka je dužna na temelju kriterija iz stavka (2) ovoga članka procijeniti i adekvatno kategorizirati i dokumentirati i dodatne pogodnosti koje se odobravaju zaposlenima, ako iste postoje (npr. dodaci naknadama ili druge pogodnosti). U slučaju kada je banka određenu kategoriju tih naknada kategorizirala kao fiksnu naknadu, s posebnom pažnjom je potrebno provesti i dokumentirati ocjenu ispunjenosti kriterija iz stavka (2) ovoga članka ukoliko je ispunjen neki od sljedećih uvjeta:
 - a) isplata tih dodatnih naknada obavlja se samo identificiranim zaposlenim;
 - b) isplata tih dodatnih naknada ograničena je samo na slučajeve gdje bi, u suprotnom, iznos varijabilnog dijela prelazio iznos fiksnog dijela ukupne naknade zaposlenog;
 - c) isplata tih dodatnih naknada može se povezati s određenim indikatorima uspješnosti.
- (4) Kako bi mogla isplatiti bonus za zadržavanje identificiranog zaposlenog, banka treba dokazati legitiman interes za dodjelu tog bonusa (npr. zbog restrukturiranja, prodaje ili likvidacije banke). Banka je pri bonusu za zadržavanje dužna primijeniti zahtjeve vezane za varijabilne naknade, uključujući usklađivanje naknade s preuzetim rizicima iz prethodnog razdoblja, isplatu u financijskim instrumentima, odgodu, zadržavanje, odredbe malusa i povrata naknada. Banka ne smije dodijeliti bonus za zadržavanje (engl. retention bonuses) kao naknadu za neisplaćene naknade iz razloga nedovoljne uspješnosti ili nepovoljnog financijskog položaja banke u proteklim razdobljima. U cilju isplate bonusa za zadržavanje, banka je dužna odrediti razdoblje zadržavanja zaposlenika ili specifične uvjete, vezane za zadržavanje zaposlenika, koji moraju biti ispunjeni prije isplate bonusa.

- (5) Banka je dužna isplatu diskrecijskih mirovinskih pogodnosti, kao varijabilne naknade uskladiti s poslovnom strategijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima banke, te ekonomskim položajem banke, rizicima koje je zaposlenik preuzeo i odredbama o malusu i povratu naknada. U slučaju prekida ugovornog odnosa, pri čemu zaposlenik ne odlazi u mirovinu, banka je dužna iznos diskrecijskih mirovinskih pogodnosti pretvoriti u financijske instrumente. Prava iz tih financijskih instrumenata banka ne smije prenijeti zaposlenom prije isteka razdoblja od pet godina, računajući od dana kada je zaposlenik napustio banku. U slučaju prekida ugovornog odnosa, pri čemu zaposlenik odlazi u mirovinu, banka je dužna iznos diskrecijskih mirovinskih pogodnosti isplatiti u financijskim instrumentima, pri čemu se mora primijeniti razdoblje zadržavanja od pet godina, računajući od datuma odlaska zaposlenog u mirovinu.
- (6) Banka ne smije zaposleniku garantirati isplatu određenog iznosa varijabilnih naknada. Garantiranje isplate određenog iznosa varijabilnih naknada smatra se ugovornom obvezom banke da zaposleniku isplati određeni iznos varijabilnih naknada, nezavisno od uspješnosti, odnosno isključivo pod uvjetom održavanja ugovornog odnosa do određenog datuma.
- (7) Iznimno od stavka (6) ovoga članka, banka može ugovoriti garantiranje varijabilne naknade samo s novim zaposlenicima i samo za prvu godinu rada tih zaposlenika, pri čemu banka ne smije primijeniti odredbe o malusu ili povratu naknade.
- (8) Banka ne smije uključiti garantirani iznos varijabilnih naknada u izračun odnosa između varijabilne i fiksne ukupne naknade zaposlenog iz članka 47. st. (4), (7) i (8) ove odluke u slučaju kada se ta naknada dodjeljuje zaposleniku prije početka prvog razdoblja uspješnosti.
- (9) Banka može ugovoriti kompenzaciju za odštetu iz prethodnih ugovora o radu samo s novim zaposlenicima za prvu godinu rada, pod uvjetom da takva kompenzacija ne ograničava sposobnost banke da održi ili poveća iznos svog kapitala. Banka je dužna u tom slučaju primjenjivati sve odredbe za varijabilne naknade, uključujući odredbe o odgodi naknade, zadržavanju naknada, isplati varijabilne naknade u financijskim instrumentima i odredbe o malusu i povratu naknada.
- (10) Banka je Politikom naknada dužna definirati odgovornosti za određivanje i usvajanje otpremnine za identificirane zaposlenike, najveći mogući iznos otpremnine i kriterije za određivanje tog iznosa.
- (11) Banka je dužna pri dodjeli, isplati otpremnine, odnosno ocjeni adekvatnosti iznosa iz stavka (10) ovoga članka, uzeti u obzir da otpremnina:
 - a) ne predstavlja neproporcionalne nagrade, već adekvatnu kompenzaciju zaposlenika u slučaju prijevremenog prekida ugovora;
 - b) odražava uspješnost u određenom razdoblju, odnosno ne predstavlja nagrade za neuspjeh ili kršenje pravila banke;
 - c) ne smije se dodijeliti u slučaju greške zaposlenika pri kojem je predviđen prekid ugovora o radu;
 - d) ne smije se dodijeliti u slučaju kada zaposlenik dobrovoljno daje otkaz, kako bi prihvatio posao u drugoj pravnoj osobi;
 - e) može uključivati otpremnine u slučaju otpuštanja zbog viška zaposlenika i može biti predmet klauzule o nekonkuriranju;
 - f) propisana radno pravnim zakonodavstvom ne podliježe zahtjevima o varijabilnim naknadama.
- (12) Prilikom određivanja iznosa otpremnine za isplatu, banka je dužna u obzir uzeti uspješnost postignutu tijekom određenog razdoblja i po potrebi procijeniti ozbiljnost bilo kakvog propusta od strane banke ili zaposlenika.
- (13) Banka je dužna sve identificirane zaposlenike obvezati da neće upotrebljavati osobne strategije zaštite od rizika, te da neće ugovarati osiguranja od gubitka naknada ili osiguranja od nepovoljnog

rezultata preuzetih rizika, jer to narušava usklađenost njihovih naknada s rizicima. Ova odredba odnosi se na sve naknade zaposlenika, uključujući odgođene naknade i naknade koje su isplaćene, ali koje su predmet odredbe o zadržavanju.

- (14) Banka je dužna uspostaviti i održavati efikasne kontrole za osiguravanje usklađenosti postupanja zaposlenika sukladno stavku (13) ovoga članka, uključujući izjavu identificiranog zaposlenika da neće primjenjivati osobne strategije za zaštitu od rizika ili ugovore o osiguranju za ograničenje utjecaja usklađivanja varijabilne naknade za preuzete rizike.

Članak 46.

Primjena zahtjeva Politike naknada

- (1) Banka je dužna primijeniti opće zahtjeve iz članka 47. ove odluke na sve zaposlenike.
- (2) Banka je dužna primijeniti specifične zahtjeve iz čl. 49. do 52. ove odluke na identificirane zaposlenike.
- (3) Iznimno od stavka (2) ovoga članka, banka nije dužna primijeniti odredbe iz članka 50. st. (4) do (14) ove odluke na identificirane zaposlenike čija varijabilna naknada na godišnjoj osnovi ne prelazi 100.000 KM na bruto osnovi (načelo neutralizacije).
- (4) Iznimno od stavka (2) ovoga članka, s ciljem bolje usklađenosti naknada sa preuzetim rizicima i uspješnošću, banka može neke ili sve specifične zahtjeve iz čl. od 49. do 52. ove odluke primijeniti i na zaposlenike koji nisu identificirani zaposlenici, što je dužna propisati Politikom naknada i dosljedno primjenjivati.

2.5.2. Opći zahtjevi Politike naknada za sve zaposlenike

Članak 47.

Opći zahtjevi

- (1) Banka je dužna osigurati da Politika naknada ispunjava sve sljedeće uvjete:
 - a) da je u skladu s primjerenim i efikasnim upravljanjem rizicima, na način da pruža efikasan okvir za ocjenjivanje uspješnosti, usklađivanje varijabilnih naknada s preuzetim rizicima i usku vezu između uspješnosti i varijabilne naknade;
 - b) da potiče primjereno i efikasno upravljanje rizicima;
 - c) da ne potiče preuzimanje rizika koji prelazi razinu prihvatljivog rizika za banku;
 - d) da je u skladu s poslovnom strategijom, ciljevima, korporativnom kulturom, vrijednostima i dugoročnim interesima banke i dioničara;
 - e) da obuhvaća mjere za sprječavanje sukoba interesa, uključujući sprječavanje sukoba interesa kod utvrđivanja naknada zaposlenih koji su uključeni u kontrolne funkcije.
- (2) Politika naknada potiče preuzimanje rizika koji prelazi razinu prihvatljivog rizika za banku, ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uvjeta:
 - a) postoji značajna ovisnost zaposlenika od varijabilnih naknada koja proizlazi iz neprimjerenog odnosa između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada ili
 - b) naknade zaposlenika u slučaju prestanka ugovornog odnosa s bankom ne odražavaju uspješnost postignutu u određenom razdoblju ili nemaju korektivnog faktora za neuspjeh ili za postupanje koje nije u skladu s propisima ili internim aktima banke.
- (3) Banka je dužna Politikom naknada, između ostalog, obuhvatiti:
 - a) ciljeve uspješnosti za banku, poslovne jedinice i zaposlenike;
 - b) metode i kriterije za procjenu uspješnosti;
 - c) postupak određivanja identificiranih zaposlenika i način provođenja analize za utvrđivanje identificiranih zaposlenika iz članka 48. ove odluke;
 - d) strukturu varijabilne naknade, po mogućnosti uključujući financijske instrumente za dodjelu

- varijabilne naknade;
- e) mjere za usklađivanje varijabilne naknade za rizike,
 - f) objektivne kriterije za dodjelu naknada zaposlenicima i mjere za utvrđivanje i sprječavanje sukoba interesa, uključujući mogući sukob interesa kod:
 - 1) utvrđivanja naknada zaposlenika koji su uključeni u kontrolne funkcije
 - 2) isplate fiksne ili varijabilne naknade u obliku financijskih instrumenata.
 - g) mirovinsku politiku i, po potrebi, pravila za slučaj prijevremenog odlaska u mirovinu;
 - h) pravila naknada za treće osobe koje djeluju u ime banke (npr. zastupnici banke), osiguravajući pri tome da naknade tim osobama ne potiču pretjerano preuzimanje rizika ili obmanjujuću prodaju proizvoda bez prethodnog adekvatnog informiranja klijenata sukladno važećim zakonskim propisima.
- (4) Banka je dužna Politikom naknada odrediti primjereni odnos između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada za sve kategorije zaposlenika, te za iste odrediti primjerenu gornju granicu tog odnosa, iznad koje isplata varijabilnog dijela naknada nije dopuštena. Gornja granica tog odnosa predstavlja sumu svih varijabilnih dijelova naknada koji se mogu ukupno dodijeliti u sljedećem razdoblju procjene uspješnosti, uključujući iznos mogućeg bonusa za zadržavanje iz članka 45. stavka (4) ove odluke, podijeljeno sumom svih fiksnih naknada koje se trebaju dodijeliti u istom razdoblju procjene uspješnosti.
- (5) Fiksni dio ukupnih naknada mora imati dovoljno visok udio u ukupnim naknadama, pri čemu treba definirati i slučajeve, odnosno mogućnosti smanjenja ili neisplaćivanja varijabilnog dijela naknada, uključujući i uvjete pod kojima se aktiviraju odredbe o malusu i povratu naknade u slučaju promjena u uspješnosti zaposlenog, poslovne jedinice ili banke.
- (6) Slučajevi i uvjeti pod kojima se aktiviraju odredbe o malusu i povratu naknade između ostalog uključuju:
- a) dokaz o nedopuštenom ponašanju ili ozbiljnom propustu zaposlenika (npr. kršenje etičkog kodeksa ponašanja i ostalih internih propisa, naročito ako se odnose na rizike)
 - b) banka i/ili poslovna jedinica je naknadno pretrpjela značajan pad u svojoj financijskoj uspješnosti
 - c) u banci i/ili poslovnoj jedinici u kojoj zaposlenik radi je došlo do značajnog propusta u upravljanju rizicima
 - d) značajno povećanje regulatornog kapitala i kapitala koji je rezultat ICAAP-a na temelju Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u u banci ili poslovnoj jedinici
 - e) bilo kakve regulatorne mjere, u slučaju kada je ponašanje zaposlenika doprinijelo tim mjerama.
- (7) Pri određivanju odnosa iz stavka (4) ovoga članka, banka je dužna uzeti u obzir:
- a) kvalitetu mjerenja uspješnosti i s tim povezano prilagođavanje naknada rizicima
 - b) dužinu razdoblja odgode i zadržavanja naknada
 - c) vrstu, opseg i složenost poslovnih aktivnosti banke
 - d) vrste rizika kojima je banka izložena
 - e) kategoriju kojoj određeni zaposlenik pripada
 - f) poziciju zaposlenika u organizacijskoj strukturi, te ovlaštenja i odgovornosti povezane s tom pozicijom
 - g) druge elemente za koje banka procijeni da su važni u razdoblju procjene.
- (8) Neovisno o st. (4) i (7) ovoga članka, banka je dužna za sljedeće kategorije zaposlenika strukturirati naknade na sljedeći način:
- a) fiksna naknada zaposlenika kontrolnih funkcija ne smije biti manja od dvije trećine ukupne naknade, a ukupna godišnja naknada tog zaposlenog ne smije biti manja od prosjeka naknada zaposlenika koji obavljaju poslove usporedivog opseg, složenosti i odgovornosti

- b) za ostale zaposlenike, banka je dužna odnos između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada odrediti na način da iznos varijabilnog dijela ne prelazi iznos fiksnog dijela ukupnih naknada.
- (9) Banka je dužna osigurati da maksimalni iznos varijabilnih naknada svih zaposlenika banke, uključujući dodjelu, isplatu i stjecanje varijabilnih naknada ne ograničava sposobnost banke da održi ili poveća iznos svog kapitala (dokapitalizacija iz dobiti).
- (10) Banka je dužna kod procjene sposobnosti da održi ili poveća iznos svog kapitala uzeti u obzir regulatorni kapital, odnosno redovni temeljni kapital, rezultat ICAAP-a i zahtjev za kombinirani zaštitni sloj, odnosno ograničenja raspodjele iz Odluke o izračunavanju kapitala banke.
- (11) Ukoliko utvrdi da je dovedeno u opasnost ispunjenje regulatornih zahtjeva u pogledu kapitala ili likvidnosti, banka je dužna primijeniti konzervativniju politiku varijabilnih naknada, koja podrazumijeva:
- definiranje limita za iznos varijabilne naknade, kao odgovarajući postotak (%) ukupne neto dobiti za tekuću financijsku godinu i/ili
 - uključivanje neto dobiti i zadržane zarade kao stavke kapitala.
- (12) Politika naknada i procedure koje je banka donijela za provođenje Politike naknada moraju biti jasne, dobro dokumentirane i dostupne svim zaposlenicima banke. Kako bi se ponašanje zaposlenika uskladilo s načelima Politike naknada, banka je dužna, u tiskanom formatu ili putem elektroničke pošte informirati svakog zaposlenika banke o odredbama Politike naknada koje se primjenjuju na njega.

Članak 48.

Postupak utvrđivanja identificiranih zaposlenika

- (1) Banka je dužna redovnim postupkom odrediti identificirane zaposlenike iz članka 2. stavka (1) točka v) ove odluke.
- (2) Za potrebe utvrđivanja identificiranih zaposlenika, banka je dužna jednom godišnje provesti analizu, odnosno procjenu na temelju vlastitih kvalitativnih i kvantitativnih kriterija, uzimajući u obzir veličinu i internu organizaciju banke, vrstu, opseg i složenost poslovnih aktivnosti banke, poziciju, poslove, odgovornosti zaposlenika, ukupne varijabilne naknade zaposlenika, podijeljene na novčane i nenovčane, fiksne i varijabilne naknade u prethodnoj financijskoj godini, uvjete na tržištu rada i druge kriterije za koje procijeni da su relevantni.
- (3) Analiza iz stavka (2) ovoga članka mora biti adekvatno dokumentirana, sveobuhvatna i lako razumljiva i mora najmanje obuhvatiti sljedeće informacije:
- razloge za analizu pojedinačnih zaposlenika i opsega primjene analize
 - metodologiju procjene rizika koja proizlazi iz poslovne strategije i aktivnosti banke
 - ulogu i odgovornosti organa banke i kontrolnih funkcija koje su uključene u planiranje, nadzor, kontrolu i primjenu postupka određivanja identificiranih zaposlenika
 - rezultate analize, uključujući broj, zadatke, imena i radna mjesta identificiranih zaposlenika i
 - ocjenu zaposlenih banke, koji obavljaju rad u drugim članovima bankarske grupe, ako je relevantno.
- (4) Ako banka utvrdi da profesionalne aktivnosti nekog zaposlenika u kategoriji iz članka 2. stavka (1) točka v) ove odluke nemaju materijalno značajan utjecaj na profil rizičnosti banke, nije dužna specifične zahtjeve primijeniti na tog zaposlenika, pri čemu je dužna svoju procjenu dokumentirati i obrazložiti za svakog pojedinačnog zaposlenika.
- (5) Neovisno od rezultatima analize iz stavka (2) ovoga članka, identificiranim zaposlenicima se smatraju svi navedeni u članku 2., stavak (1) točka v) alineje od 1) do 4) ove odluke.
- (6) Banka je dužna, na zahtjev Agencije, obrazložiti način i kriterije na temelju kojih je odredila

identificirane zaposlenike iz stavka (1) ovoga članka i dostaviti svu relevantnu dokumentaciju.

Članak 49.

Postupak usklađivanja varijabilnih naknada za rizike

- (1) Dodijeljen iznos varijabilnih naknada mora se zasnivati na kombinaciji ocjene uspješnosti zaposlenog, relevantne poslovne jedinice, te na ukupnim rezultatima banke, uzimajući u obzir kvantitativne i kvalitativne, apsolutne i relativne, financijske i nefinancijske kriterije.
- (2) Proces ocjenjivanja uspješnosti iz stavka (1) ovoga članka zasniva se na dugoročnoj uspješnosti, a provodi se kroz adekvatno definirana razdoblja procjene i razdoblja isplate.
- (3) Ocjenjivanje uspješnosti, kao osnova za izračun varijabilne naknade, mora biti transparentno i prilagođeno za sve vrste značajnih rizika banke, te mora uzimati u obzir troškove potrebnog kapitala i potrebne likvidnosti.
- (4) Banka je dužna osigurati da su ciljevi uspješnosti, te metode i kriteriji za procjenu uspješnosti iz članka 47. stavka (3) toč. a) i b) ove odluke realni. Banka ne smije upotrebljavati ciljeve, metode i kriterije za procjenu uspješnosti koji bi mogli poticati prekomjerno preuzimanje rizika, uključujući rizik nesavjesnog poslovanja. Kriteriji uspješnosti trebaju se jasno razlikovati između uspješnosti (rezultata) poslovnih jedinica, korporativnih funkcija, funkcija podrške i kontrolnih funkcija banke i drugih funkcija banke (npr. pravna služba, ljudski resursi, strateško planiranje) i sl.
- (5) Metode i kriteriji za procjenu uspješnosti moraju biti u najvećoj mogućoj mjeri povezani s rezultatima, odnosno odlukama identificiranog zaposlenika ili kategorije identificiranih zaposlenika u cilju uspostavljanja odgovarajuće veze između postupka usklađivanja varijabilne naknade za rizike i ponašanja zaposlenika u pogledu preuzimanja rizika.

Članak 50.

Specifični zahtjevi za varijabilni dio naknade

- (1) Banka je dužna osigurati da se fiksna naknada identificiranog zaposlenika zasniva na njegovom profesionalnom iskustvu i odgovornosti u banci, kao i postignutoj razini edukacije, radnom iskustvu, stručnosti i vještinama, te radnom iskustvu u relevantnim poslovnim aktivnostima.
- (2) Banka ne smije isplatiti varijabilne naknade ili prenijeti prava iz financijskih instrumenata, uključujući odgođeni dio naknada, ako takve naknade nisu održive i opravdane. Varijabilne naknade smatraju se održivim, ako u razdoblju od utvrđivanja tih naknada do njihove konačne isplate ne dođe do narušenog financijskog stanja, odnosno do ostvarivanja gubitka banke. Varijabilne naknade smatraju se opravdanim, ako su zasnovane na uspješnosti banke, poslovne jedinice i relevantnog zaposlenika.
- (3) Banka je dužna ukupne varijabilne naknade znatno smanjiti, uključujući mogućnost ukidanja ukupnih varijabilnih naknada, ako dođe do značajno narušene uspješnosti identificiranog zaposlenog, poslovne jedinice ili ostvarivanja gubitka banke. Pri tome se uzimaju u obzir svi sljedeći oblici smanjenja naknada:
 - a) smanjenje naknada tekuće poslovne godine;
 - b) smanjenje isplata naknada koje su prethodno zarađene, ali koje su odgođene i još uvijek nisu isplaćene (aktiviranjem odredbi o malusu);
 - c) naknadno smanjenje isplata naknada koje su prethodno zarađene i koje su već isplaćene (aktiviranjem odredbi o povratu naknada).
- (4) Banka je dužna odgoditi i odrediti raspored isplate u razdoblju odgode za značajan udio varijabilne naknade identificiranog zaposlenika na primjereno vremensko razdoblje. Udio varijabilne naknade identificiranog zaposlenika koji će se odgoditi i dužina razdoblja odgode određuje se u skladu s:
 - a) pozicijom, odgovornostima i zadacima identificiranog zaposlenika;

- b) poslovnim ciklusom i karakteristikama poslovanja banke;
 - c) rizicima banke i razinom rizika koju identificirani zaposlenik može preuzeti;
 - d) odnosom između fiksne i varijabilne naknade, te iznosom varijabilnih naknada identificiranog zaposlenika.
- (5) Banka je dužna odgoditi najmanje 40% varijabilnog dijela naknade identificiranog zaposlenika, bez obzira na stavak (4) ovoga članka. Iznimno, ako je iznos varijabilnog dijela naknade izrazito visok, banka je dužna odgoditi plaćanje najmanje 60% varijabilnog dijela naknade identificiranog zaposlenika.
- (6) Neovisno o stavku (4) ovoga članka, razdoblje odgode varijabilne naknade ne smije biti kraće od tri godine. Iznimno, za one identificirane zaposlenike koji imaju najveći značajan utjecaj na profil rizičnosti banke, razdoblje odgode ne smije biti kraće od pet godina.
- (7) Banka je dužna značajan udio varijabilne naknade, odgođenog i neodgođenog dijela, isplatiti u obliku financijskih instrumenata. Udio varijabilne naknade, koji će se isplatiti u obliku financijskih instrumenata, određuje sukladno poziciji, ovlaštenjima i odgovornostima identificiranog zaposlenika, iznosom varijabilnih naknada identificiranog zaposlenika i razinom rizika koju identificirani zaposlenik može preuzeti.
- (8) Neovisno o stavu (7) ovoga članka, najmanje 50% svake varijabilne naknade mora se sastojati od financijskih instrumenata. Varijabilni dio naknade, koji se sastoji od financijskih instrumenata izračunava se kao omjer između iznosa varijabilnog dijela naknada koji se dodjeljuju u instrumentima i sume varijabilnog dijela naknada koji se dodjeljuju u gotovini i drugim pogodnostima, u trenutku dodjele.
- (9) Financijski instrumenti koje koristi banka za dodjelu varijabilnih naknada moraju doprinijeti usklađivanju varijabilnih naknada s uspjehom i rizicima banke. Financijski instrumenti u smislu ove odluke su:
- a) obične dionice banke;
 - b) financijski instrumenti povezani s običnim dionicama banke, čija se vrijednost zasniva na tržišnoj cijeni dionice i koji imaju ugovorenu klauzulu kojom se najveća moguća vrijednost instrumenta ograničava na onu vrijednost koja je vrijedila na dan utvrđivanja naknade;
 - c) prioritetne dionice;
 - d) dionice matičnog društva pravne osobe ili ovisno društvo pravne osobe iste bankarske grupe i financijski instrumenti povezani s dionicama matičnog društva pravne osobe, čija se vrijednost zasniva na tržišnoj cijeni dionice i koji imaju ugovorenu klauzulu kojom se najveća moguća vrijednost instrumenta ograničava na onu vrijednost koja je vrijedila na dan utvrđivanja naknada,
 - e) ostali financijski instrumenti banke, za čije je korištenje dobila prethodnu suglasnost Agencije.
- (10) Vežano za korištenje financijskih instrumenata, banka je dužna usvojiti primjerenu politiku zadržavanja naknada, kojom se motivacija zaposlenika usklađuje s dugoročnim interesima banke, pri čemu se politika zadržavanja naknada primjenjuje na odgođene i neodgođene varijabilne naknade.
- (11) Banka ne smije identificiranom zaposleniku isplatiti dividende ili kamate na financijske instrumente koji su mu dodijeljeni i odgođeni, ni u razdoblju odgode, ni nakon završetka razdoblja odgode. Sve kamate, odnosno dividende koje bi mogle biti isplaćene u razdoblju odgode, postaju vlasništvo banke.
- (12) Pri određivanju primjerene politike zadržavanja varijabilnih naknada, banka je dužna uzeti u obzir sljedeće:
- a) dužinu razdoblja odgode i razdoblja zadržavanja
 - b) utjecaj identificiranog zaposlenika na rizični profil banke

- c) preciznost prilagođavanja rizicima pri mjerenju uspješnosti i utvrđivanju naknada,
- d) vrijeme potrebno da se određeni relevantni rizici materijaliziraju
- e) druge elemente za koje banka procijeni da su važni.

Banka mora osigurati da za dodijeljene financijske instrumente primjenjuje razdoblje zadržavanja od najmanje godinu dana.

- (13) Banka ne smije odgođene naknade isplaćivati brže od načela pravilnog (ravnomjernog) vremenskog razgraničavanja. Načelo pravilnog vremenskog razgraničavanja kod isplate odgođenih naknada znači da kod naknada koje se odgađaju tijekom „n“ godina, počevši od kraja razdoblja procjene, isplate naknada na kraju svake godine čine odgođeni iznos naknade pomnožen sa (1/n).
- (14) Odgođene dijelove naknada banka ne smije isplaćivati češće od jedanput godišnje, pri čemu prvi odgođeni dio naknada, banka smije isplatiti najmanje godinu dana nakon isteka razdoblja procjene.

Članak 51.

Dodatna pravila za naknade zaposlenika kontrolnih funkcija

- (1) Banka je dužna osigurati adekvatnu visinu naknada zaposlenika koji su uključeni u kontrolne funkcije, u cilju zapošljavanja zaposlenika s adekvatnom razinom edukacije, stručnosti, vještina i radnog iskustva.
- (2) Banka je dužna osigurati da varijabilni dio naknada zaposlenih koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija zavisi od postignutih ciljeva povezanih s njihovim funkcijama i ne smije zavisiti od uspješnosti poslovnih područja koja kontroliraju ili njihove ocjene o uspješnosti poslovnih područja koja kontroliraju.
- (3) Uzimajući u obzir ograničenje iz članka 47. stavka (8) točka a) ove odluke banka je dužna osigurati, da interne metode za određivanje varijabilnih naknada zaposlenika koji su uključeni u kontrolne funkcije ne ugrožavaju objektivnost i nezavisnost tih zaposlenika.
- (4) Ograničenje iz članka 47. stavka (8) točka a) ove odluke odnosi se i na člana uprave banke koji je nadležan za oblast upravljanja rizicima (CRO).

Članak 52.

Dodatna pravila za naknade članova organa banke

- (1) Nadzorni odbor je dužan osigurati da su naknade članovima uprave u skladu s njihovim nadležnostima i odgovornošću, zadacima i stručnom osposobljenošću.
- (2) Naknada članova nadzornog odbora banke mora biti u cilju adekvatnog izbjegavanja potencijalnog sukoba interesa u obavljanju nadzora banke, usklađena s Politikom naknada i ne smije stimulirati članove nadzornog odbora na donošenje odluka koje mogu poticati preuzimanje rizika, koji prelazi razinu prihvatljivog rizika za banku, sukladno odredbama ove odluke.
- (3) O naknadi članova nadzornog odbora odlučuje skupština banke. Ukoliko se pored fiksnog dijela naknade, koji predstavlja plaćanje za obavljanje funkcije, članovima nadzornog odbora banke u iznimnim slučajevima isplaćuje i varijabilni dio naknade, taj dio naknade treba odražavati kvalitetu njihovog rada u izvršenju nadležnosti nadzornog odbora i da bude zasnovan na njihovoj uspješnosti, odnosno ostvarenim rezultatima u obavljanju nadzora nad poslovanjem i radom uprave banke. Naknada za troškove članova nadzornog odbora i isplata fiksnog iznosa za sat ili dan rada, čak i ako vrijeme naknade nije unaprijed utvrđeno, smatraju se fiksnom naknadom.
- (4) U slučajevima kada se članu nadzornog odbora banke isplaćuje varijabilni dio naknade u obliku financijskih instrumenata, banka je dužna primijeniti adekvatne mjere u svrhu osiguravanja neovisnosti članova, uključujući određivanje razdoblja zadržavanja, koje mora trajati najmanje do kraja mandata člana.

2.5.3. Drugi zahtjevi u pogledu naknada

Članak 53.

Naknade u slučaju korištenja izvanredne javne financijske podrške

- (1) U slučaju da banka koristi javnu financijsku podršku iz članka 2. stavka (1), točka vv) Zakona, članovima organa banke ne smiju se isplaćivati varijabilne naknade, osim ako se dokaže da su takve naknade opravdane (npr. dodjela varijabilnog dijela naknade novoimenovanim članovima uprave koji se zaposle tijekom faze oporavka ili restrukturiranja banke u cilju imenovanja novih primjerenih članova uprave u tom razdoblju).
- (2) Agencija može banci koja je primila financijsku podršku izdati pismeni nalog za restrukturiranje varijabilnih naknada, na način koji je u skladu s efikasnim upravljanjem rizicima i dugoročno održivim rastom banke.
- (3) Varijabilne naknade zaposlenika banke, uključujući članove organa banke, ne smiju spriječiti redovan i pravovremen povrat izvanredne javne financijske podrške državi ili postizanje ciljeva koji su utvrđeni u planu restrukturiranja banke.
- (4) Pod restrukturiranjem varijabilnih naknada iz stavka (2) ovoga članka podrazumijevaju se sljedeće mjere:
 - a) određivanje ograničenja za naknade članovima organa banke;
 - b) zabranjivanje isplata varijabilnih naknada za poslovnu godinu u kojoj je zatražena financijska pomoć;
 - c) smanjenje varijabilnih naknada koje su odgođene i nisu isplaćene, odnosno za koje nisu prenesena prava iz financijskih instrumenata;
 - d) zabranjivanje utvrđivanja bilo kakve varijabilne naknade dok javna financijska podrška nije u potpunosti otplaćena ili dok se ne implementira, odnosno ostvari plan financijskog oporavka banke ili
 - e) druge slične mjere koje odredi Agencija.

Članak 54.

Vođenje dokumentacije vezane za naknade

Banka je dužna osigurati cjelovitost i sistematičnost dokumentacije vezane za naknade zaposlenika, što uključuje:

- a) Politiku naknada i moguće procedure za njeno provođenje
- b) analizu iz članka 48. stavka (2) ove odluke
- c) odluka skupštine banke iz članka 52. stavka (3) ove odluke
- d) odluke nadzornog odbora iz članka 10. stavka (1) točka r) ove odluke
- e) odluke uprave banke iz članka 11. stavka (1) točka j) ove odluke
- f) izvješće iz čl. 44. stavak (6) i čl. 68. stavak (13) točka k) ove odluke
- g) metodologiju i rezultate mjerenja uspješnosti kod utvrđivanja varijabilnih naknada identificiranih zaposlenika.

Članak 55.

Primjena odredaba o naknadama zaposlenicima banke u odnosu na druge propise

Odredbe ove odluke koje se odnose na naknade zaposlenika banke ne dovode u pitanje ostvarivanje općih načela radnog i ugovornog prava, zakona koji se odnose na prava dioničara, opću odgovornost organa banke, prava koja proizlaze iz kolektivnih ugovora, a sukladno zakonskim propisima i drugim podzakonskim aktima.

III. PRAVILA SAVJESNOG POSTUPANJA ČLANOVA ORGANA BANKE

3.1. Osnovna pravila savjesnog postupanja

Članak 56.

Osnovna pravila savjesnog postupanja

Osnovna pravila savjesnog postupanja obuhvaćaju pravila postupanja članova organa banke prilikom obavljanja nadležnosti utvrđenih zakonom i podzakonskim aktima, sukladno općeprihvaćenim standardima profesionalne pažnje, načelima korporativnog upravljanja u bankama, korporativnim vrijednostima banke i najvišim etičkim standardima upravljanja.

Članak 57.

Profesionalni i etički standardi upravljanja

- (1) Član organa banke dužan je postupati sukladno visokim profesionalnim i etičkim standardima upravljanja bankom, djelujući u interesu banke, te u najvećoj mogućoj mjeri spriječiti donošenje odluka zasnovanih na osobnim interesima ili u okolnostima koje mogu ili su već uzrokovale sukob interesa.
- (2) Član organa banke dužan je svojim postupanjem poticati adekvatnu organizacijsku kulturu, dajući prioritet profesionalnom, poštenom i savjesnom obavljanju aktivnosti na svim organizacijskim razinama, te jasno definiranim, transparentnim i dosljedno primijenjenim linijama odgovornosti i ovlaštenja unutar organizacijske strukture banke.

Članak 58.

Primjena profesionalnih i etičkih standarda upravljanja i korporativne društvene odgovornosti

- (1) Organi banke su dužni primjenjivati profesionalne i etičke standarde upravljanja, kako bi se postigla uravnoteženost između interesa banke, organa banke, klijenata, vjerovnika, dioničara, zaposlenika, supervizora, regulatora i drugih zainteresiranih strana.
- (2) Nadzorni odbor banke treba, s ciljem postupanja sukladno stavku (1) ovoga članka, etičkim kodeksom definirati pristup u pogledu prihvatljivog i neprihvatljivog postupanja u banci, uključujući jasno identificiranje nedopuštenih ili nezakonitih aktivnosti, kao što su: netčni financijski izvještaji, pranje novca, prevare, mito i korupcija, kao i postupanje u slučajevima pojave istih.
- (3) Članovi organa banke trebaju uspostaviti uravnoteženost iz stavka (1) ovoga članka, postupanjem sukladno zakonskim propisima, supervizorskim i regulatornim pravilima, pravilima struke, etičkim kodeksom, kako bi se ostavilo što manje prostora osobnoj procjeni člana organa banke.
- (4) U aktivnostima iz stavka (2) ovoga članka, nadzorni odbor banke treba poticati mjere za identifikaciju i sankcioniranje svakog nezakonitog, nestručnog i neetičkog postupanja, na način da sankcija demotivira potencijalne izvršitelje u banci.

Članak 59.

Savjesno postupanje

- (1) Član nadzornog odbora banke mora profesionalno i savjesno obavljati dužnosti nadzora nad poslovanjem i radom banke, sukladno zakonskim ovlaštenjima, najvišim etičkim standardima upravljanja, uključujući i obvezu uspostave procedura i mehanizama za raspolaganje s povlaštenim informacijama za svoj ili račun drugih osoba.
Obavljanje dužnosti zahtijeva od člana nadzornog odbora banke razumijevanje i kontinuirano praćenje poslovanja banke, razmjerno odgovornostima člana nadzornog odbora banke, kao

preduvjet za obavljanje funkcije nadzora nad poslovanjem banke i radom banke, što uključuje adekvatno razumijevanje zakonskih nadležnosti, poslovne strategije, strategije preuzimanja rizika i rizičnog profila i interesa banke.

- (2) Član nadzornog odbora banke, koji je iz bilo kojeg razloga spriječen da obavlja svoju funkciju (npr. zbog sukoba interesa, neopravdanih pritisaka na njegovo neovisno odlučivanje, dugoročne pasivnosti i neaktivnosti ostalih članova i sl.) i koji je primijenio sve zakonom predviđene postupke, dužan je o tome obavijestiti Agenciju.
- (3) Član uprave banke mora profesionalno i savjesno obavljati svoje dužnosti u provođenju utvrđenih ciljeva, strategije i politike banke, sukladno zakonskim ovlaštenjima, općeprihvaćenim standardima upravljanja, najvišim etičkim standardima uključujući i obvezu provođenja procedura i mehanizama za raspolaganje s povlaštenim informacijama za svoj ili račun drugih lica. Postupanje se smatra odgovarajućim ukoliko član uprave banke obavlja svoje dužnosti sukladno zakonskim nadležnostima, ciljevima, strategijama i politikama iz čl. 6. i 7. ove odluke i u njenom najboljem interesu.

Članak 60.

Odgovornosti

- (1) Odgovornosti članova organa banke moraju biti jasno definirane i adekvatno dokumentirane, uključujući:
 - a) definiranje odgovornosti članova organa banke u pogledu obavljanja propisanih nadležnosti, za svaku pojedinačnu funkciju organa banke
 - b) znanje, sposobnosti, vještine i iskustvo, potrebno za obavljanje svake pojedinačne funkcije
 - c) očekivano vrijeme za obavljanje svake pojedinačne funkcije
 - d) obveze u pogledu obuke i osposobljavanja za svaku pojedinačnu funkciju
 - e) opis relevantnih postupaka i procedura rada organa banke
 - f) zapisnike sa sjednica organa banke
 - g) ostalu dokumentaciju, na temelju koje Agencija može obavljati procjenu aktivnosti članova organa banke, odnosno kvalitete rada istih.
- (2) Članovi organa banke dužni su, u izvršavanju svojih obveza i odgovornosti, međusobno surađivati u najboljem interesu banke. Postupci i procedure u pogledu izvršenja obveza i odgovornosti članova uprave i nadzornog odbora banke, te njihova međusobna suradnja moraju biti jasno utvrđeni statutom banke, internim pravilima rada nadzornog odbora i uprave banke. U procesu donošenja odluka iz njihove nadležnosti, članovi organa banke dužni su osigurati:
 - a) zasnovanost na adekvatnim, pouzdanim i pravovremenim informacijama;
 - b) kritičku, objektivnu i sveobuhvatnu raspravu o području na koje se odluka odnosi, te
 - c) postizanje konsenzusa prilikom usvajanja važnih odluka koje mogu imati značajan utjecaj na poslovanje banke.
- (3) Međusobna suradnja članova organa banke se podrazumijeva naročito prilikom formuliranja, razmatranja, usvajanja i nadzora nad provođenjem poslovnih ciljeva, strategija i politika iz čl. 6. i 7. ove odluke.

Članak 61.

Samostalnost i stručna osposobljenost

- (1) Član organa banke mora imati neophodno znanje i iskustvo da samostalno procjenjuje i doprinosi donošenju odluke u najboljem interesu banke, uzimajući u obzir sve dostupne informacije i druge relevantne faktore koji mogu imati utjecaja na odlučivanje.

- (2) Članovi organa banke dužni su, tijekom procjene i donošenja odluka iz propisanih nadležnosti, razmotriti utjecaj istih na: poslovanje banke, zaštitu interesa deponenata, drugih klijenata banke, obveze banke prema kreditorima, supervizorima, regulatorima, dioničarima i drugim zainteresiranim stranama. Pri tome, posebno trebaju uzeti u obzir važnost:
 - a) poticanja sigurnosti i financijske stabilnosti banke
 - b) razumijevanja važećih propisa
 - c) izbjegavanja potencijalnog sukoba interesa u poslovanju banke i procesu odlučivanja o pitanjima iz nadležnosti organa banke.
- (3) Član organa banke je dužan, u procesu donošenja odluke, samostalno i zasnovano na stručnim znanjima i poznavanju svih relevantnih okolnosti i sukladno najvišim etičkim standardima, procijeniti sva mišljenja i/ili upute onih koji su ga izabrali, odnosno imenovali i predložili. Navedeno se odnosi i na mišljenja ili upute organa banke matične banke u pogledu implementacije poslovnih ciljeva, rizičnog profila, strategije i politike banke.
- (4) U vezi s postupanjem iz stavka (3) ovoga članka, član organa banke dužan je detaljno, precizno i blagovremeno obavijestiti predsjednika organa banke o svim značajnim događajima, koji su relevantni za formuliranje stava, a prije donošenja odluke.
- (5) Ukoliko neki od članova organa banke smatra da je odluka koju je organ banke usvojio u suprotnosti s propisima, ciljevima, strategijom i politikom banke, to neslaganje mora biti obrazloženo u pisanom izdvojenom mišljenju i unosi se u zapisnik sa sjednice organa banke.
- (6) Član nadzornog odbora dužan je obavijestiti ostale članove nadzornog odbora u pogledu primljenog mišljenja i/ili upute iz stavka (3) ovoga članka. Svi članovi nadzornog odbora banke imaju ista prava i odgovornosti u okviru propisanih nadležnosti i u skladu sa zakonskim propisima, neovisno o tome tko ih je predložio ili izabrao.

Članak 62.

Neovisnost člana nadzornog odbora

- (1) Nadzorni odbor banke u svom sazivu mora imati najmanje dva neovisna člana, koja:
 - a) nemaju direktni ili indirektni kvalificirani udjel u vlasništvu ni u banci, ni u članu bankarske grupe kojoj banka pripada;
 - b) nisu u značajnom financijskom ili poslovnom odnosu s bankom;
 - c) nije član uprave banke ili bilo kojeg njenog ovisnog ili s njom povezanog društva najmanje posljednjih pet godina;
 - d) nije zaposlenik banke ili bilo kojeg njenog ovisnog ili s njom povezanog društva najmanje posljednje tri godine;
 - e) nisu članovi uprave ili višeg rukovodstva značajnog konzultanta banke ili vanjskog revizora banke, odnosno nisu kao zaposlenici značajno povezani s pruženom uslugom najmanje posljednje tri godine;
 - f) nisu ili nisu bili u posljednjoj godini značajni dobavljači ili značajni klijenti banke ili člana bankarske grupe kojoj banka pripada, odnosno nisu bili u drugom značajnom poslovnom odnosu sa značajnim dobavljačem, klijentom ili poslovnim subjektom koji ima značajnu poslovnu vezu, odnosno isti su članovi višeg rukovodstva tog dobavljača, klijenta ili poslovnog subjekta ili su na koji drugi način direktno ili indirektno povezani s njim;
 - g) ne prima niti je primao drugu značajniju dodatnu isplatu od banke osim naknade za rad u nadzornom odboru, ne računajući eventualnu dividendu (to se posebno odnosi na udjel u bonusima i drugim oblicima nagrađivanja koji zavise od rezultata poslovanja banke, kao što su opcije na dionice), niti drugu osnovu povezanosti s bankom zbog kojih bi bio ili mogao biti

spriječen da na objektivan i nepristran način nadgleda poslovanje banke, odnosno rad uprave banke,

- h) nisu obavljali funkciju člana organa banke više od tri mandata ili duže od 12 godina uzastopno;
 - i) nisu članovi uže obitelji člana uprave banke ili člana bankarske grupe kojoj banka pripada.
- (2) Niti jedan od članova nadzornog odbora banke ne smije ovisiti o banci ili njenim ovisnim licima, odnosno njegov poslovni, financijski, vlasnički, osobni ili drugi odnos s bankom, organom banke ili njenom ovisnom osobom ne smije utjecati na nepristranost, objektivnost, savjesnost i sveobuhvatnost u osobnom prosuđivanju o pitanjima iz nadležnosti nadzornog odbora.
 - (3) Član nadzornog odbora banke je dužan odmah obavijestiti ovaj organ o postojanju bilo kojeg odnosa s bankom ili njenom ovisnom osobom iz stavka (2) ovoga članka.
 - (4) Ključna karakteristika neovisnosti članova nadzornog odbora banke je njihova sposobnost neovisnog mišljenja da izvrše neovisnu procjenu, nakon što razmotre sve relevantne informacije i stavove, bez neprimjerenog utjecaja članova organa banke, eksternih strana ili interesa.

Članak 63.

Procjena sukoba interesa

- (1) Sukob interesa kod člana organa banke postoji kada isti nije neutralan u odnosu na predmet odlučivanja ili se zbog njegove povezanosti s drugim društvima, osobama ili poslovima može pretpostaviti da ima interese koji nisu istovremeno nužno i interesi banke.
- (2) Prilikom procjene sukoba interesa trebaju biti uzete u obzir sve okolnosti, a posebno ekonomske, političke i druge, koje su direktno vezane za člana organa banke i za druge pravne i fizičke osobe koje imaju iste interese kao član organa banke.
- (3) Član uprave banke dužan je izbjegavati okolnosti, postupanja i odnose iz članka 14. stavka (2) ove odluke, definirane u Politici sukoba interesa banke koji bi mogli značiti ili dovesti do sukoba interesa između njega i banke, ili osobe koja ima ekonomske, političke ili druge interese koji su zajednički s interesima člana i koji daju naznaku o zajedničkom nastupanju ili djelovanju člana i te druge osobe.
Prilikom obavljanja svojih aktivnosti i donošenja odluka iz nadležnosti uprave banke, član uprave banke dužan je prvenstveno uvažiti interese banke i podvrgnuti sve osobne interese interesima banke, odnosno ne smije iskorištavati poslovne prilike banke za svoj račun, za račun ili u ime osobe koja ima zajedničke interese s dotičnim članom uprave banke.
- (4) Prilikom obavljanja svojih aktivnosti i donošenja odluka iz nadležnosti nadzornog odbora banke, član nadzornog odbora banke dužan je prvenstveno uvažiti interese banke i podvrgnuti interesima banke sve osobne interese ili specifične interese dioničara, uprave, javnosti ili drugih zainteresiranih strana.
- (5) Član organa banke dužan je odmah obavijestiti nadzorni odbor o postojanju okolnosti koje bi mogle dovesti do sumnje u sukob interesa. Ukoliko je identificiran sukob interesa ili okolnosti koje bi mogle dovesti do sukoba interesa, nadzorni odbor banke je dužan poduzeti odgovarajuće mjere za eliminiranje sukoba interesa ili uspostavljanje kontrole nad okolnostima koje bi mogle dovesti do sukoba interesa.
- (6) Ako nadzorni odbor banke, na temelju procjene iz stavka (5) ovoga članka, identificira sukob interesa ili mogućnost nastanka sukoba interesa u odnosu na određenog člana organa banke, taj član organa banke će odmah prekinuti postupanje kod kojeg postoji sumnja u sukob interesa i prenijeti na banku sve koristi koje je eventualno stekao po osnovi takvog postupanja, odnosno poslovnih aktivnosti. U slučaju da banka pretrpi bilo kakvu štetu zbog te poslovne aktivnosti, taj član će iz vlastitih sredstava banci nadoknaditi štetu.

- (7) Nadzorni odbor banke dužan je procijeniti da li je neophodno prekinuti funkciju člana organa banke, ukoliko identificira značajan sukob interesa koji član organa banke nije u mogućnosti eliminirati, te poduzme odgovarajuće mjere na bazi spomenute procjene.
- (8) U slučaju da član uprave banke odmah ne obavijesti nadzorni odbor banke o svojoj sumnji u sukob interesa, da na temelju naloženih mjera od strane nadzornog odbora banke ne izvrši korektivne radnje ili ne omogući kontrolu nad okolnostima koje bi mogle dovesti do sukoba interesa, nadzorni odbor je dužan razriješiti ga sa funkcije člana odmah po identificiranju sporne situacije.
- (9) U slučaju da član nadzornog odbora banke odmah ne obavijesti nadzorni odbor banke o svojoj sumnji u sukob interesa, da na temelju naloženih mjera nadzornog odbora ne izvrši korektivne radnje ili ne omogući kontrolu nad okolnostima koje bi mogle dovesti do sumnje u sukob interesa, nadzorni odbor banke dužan je predložiti skupštini banke da razriješi člana nadzornog odbora s funkcije, odmah po identificiranju sporne situacije.
- (10) Nadležni organ banke, osim razrješenja s funkcije članova organa banke iz st. (8) i (9) ovoga članka, cijeni potrebu pokretanja postupaka pred nadležnim organima, o čemu treba obavijestiti Agenciju.

Članak 64.

Opće mjere predostrožnosti za izbjegavanje sukoba interesa

Opće mjere predostrožnosti koje treba poduzeti s ciljem izbjegavanja sukoba interesa, uključuju najmanje sljedeće:

- a) na sjednici organa banke član mora, na vlastitu inicijativu ili po pozivu predsjednika organa banke, navesti da li postoji sumnja u sukob interesa u pogledu pitanja koja su predmet razmatranja i odlučivanja na sjednici organa banke i obrazložiti okolnosti koje dovode do sumnje u sukob interesa;
- b) član organa banke neće glasati u slučaju kada postoji sumnja u sukob interesa u pogledu pitanja koja su predmet razmatranja i odlučivanja na sjednici organa banke;
- c) organ banke dužan je osigurati da su u zapisniku sa sjednice unesena obrazloženja i izjave dotičnog člana da isti nije glasao zbog postojanja sukoba interesa, odnosno sumnje u postojanje sukoba interesa, navedenog u točki b) ovoga članka.

Članak 65.

Posebne mjere sprječavanja sukoba interesa među članovima organa banke

- (1) Organ banke je dužan razmotriti okolnosti i/ili odnose iz članka 14. stavka (2) ove odluke koji mogu dovesti do sukoba interesa.
- (2) Član organa banke dužan je u pisanoj formi dati izjavu u pogledu pitanja sukoba interesa iz stavka (1) ovoga članka prije preuzimanja funkcije, kao i naknadno svake godine ili po nastajanju bilo kakvih promjena.

Članak 66.

Identificiranje značajnih direktnih i indirektnih poslovnih odnosa

- (1) Sukob interesa posebno se odnosi na postojanje značajnog direktnog ili indirektnog poslovnog odnosa između člana organa banke ili člana njegove uže obitelji s bankom ili njenom ovisnom osobom.
- (2) Direktni poslovni odnos iz stavka (1) ovoga članka je svaki ugovorni ili drugi poslovni odnos koji ispunjava sljedeće kriterije:
 - a) da je ugovor o isporuci robe ili izvršenju usluge, uključujući financijske usluge, savjetodavne usluge, marketinške usluge i usluge informatičke podrške, zaključen između člana organa

banke ili člana njegove uže obitelji, s jedne strane, i banke ili njene zavisne osobe, s druge strane,

- b) da član organa banke ili član njegove uže obitelji koristi bankarske ili druge usluge koje pruža banka ili njena ovisna osoba, pod uvjetima koji nisu u skladu s usvojenom poslovnom politikom ili uobičajenom praksom banke ili njene ovisne osobe;
 - c) da je član organa banke ili član njegove uže obitelji član druge organizacije ili udruženja ili s istom ima poslovne aktivnosti, a ta organizacija, odnosno udruženje prima sredstva u obliku donatorske, sponzorske ili druge vrste pomoći od banke, ukoliko ukupni godišnji iznos ovih sredstava prelazi iznos od 2.000 KM.
- (3) Indirektni poslovni odnos iz stavka (1) ovoga članka postoji ukoliko član organa banke ili član njegove uže obitelji ima značajan vlasnički interes u drugoj pravnoj osobi koja ima značajne poslovne odnose s bankom, ili je član njegovih organa ili značajan poslovni partner istog.
 - (4) Nadzorni odbor banke dužan je razmotriti svaki značajan poslovni odnos kod kojeg postoji sumnja u sukob interesa, kako je navedeno u članku 63. st. (5) do (9) ove odluke.
 - (5) Organi banke su dužni dostaviti Agenciji Izjavu o imovinskom stanju, na način i u rokovima kako je to propisano odredbama Odluke o izjavi o imovinskom stanju.

3.2. Dodatna pravila savjesnog postupanja organa banke

Članak 67.

Efikasnost rada

- (1) Efikasnost rada organa banke u direktnoj je vezi sa stupnjem informiranosti i pristupom značajnim informacijama. Pravovremeno, sveobuhvatno, jasno i točno informiranje organa banke, uključujući odbore nadzornog odbora su preduvjeti za postizanje efikasnosti u izvršavanju aktivnosti iz njihove nadležnosti.
- (2) Uprava banke redovno, sveobuhvatno i pravodobno izvješćuje nadzorni odbor u pogledu provođenja njihovih odgovornosti o pitanjima vezanim za poslovanje banke, rizike banke i rizični profil banke, provođenje usvojenih politika, eventualna odstupanja od utvrđenih ciljeva poslovne politike i druga pitanja iz njene nadležnosti. Nadzorni odbor ima pravo i obvezu da od uprave banke zahtijeva dodatna objašnjenja i izvješća o svim bitnim pitanjima za poslovanje banke i njenih ovisnih osoba.
- (3) Predsjednik nadzornog odbora je zadužen za koordinaciju rada nadzornog odbora, utvrđivanje dnevnog reda sjednica nadzornog odbora u svrhu osiguravanja prioritarnog rješavanja strateških pitanja, osigurava da nadzorni odbor donosi odluke na temelju pouzdanih informacija i dobre informiranosti i predsjedava sjednicama istog. Isti je dužan poticati ostale članove nadzornog odbora da efikasno i efektivno izvršavaju svoje obveze i odgovornosti, tako da:
 - a) članovi nadzornog odbora pravodobno prime adekvatne dokumente i pouzdane informacije za adekvatnu pripremu za sjednice nadzornog odbora i njegovih odbora
 - b) osigura otvorenu i konstruktivno-kritičku raspravu između članova nadzornog odbora na temelju koje mogu članovi nadzornog odbora slobodno izražavati svoje stavove tijekom rasprave, te u procesu glasanja i donošenja odluka.
- (4) Članovi nadzornog odbora banke dužni su posvetiti dovoljno vremena obavljanju svojih zadataka. Za vrijeme trajanja svog mandata, obvezni su upotpunjavati i unaprjeđivati potrebna kolektivna i individualna znanja, vještine i stručna znanja, dodatno se obrazujući iz oblasti koje su važne za efikasno i kvalitetno obavljanje njihovih dužnosti. U tom smislu, banka treba izdvojiti novčana sredstva i druge resurse potrebne za te svrhe, što uključuje i usvajanje plana stručnog osposobljavanja članova nadzornog odbora i članova uprave banke.

- (5) Nadzorni odbor banke, jednom godišnje, treba izvršiti samoprocjenu adekvatne potpunosti i aktivnosti rada nadzornog odbora kao cjeline i rada pojedinačnih članova, potencijalnih sukoba interesa pojedinačnih članova nadzornog odbora, funkcioniranja svojih odbora i suradnje s upravom banke. U tom smislu, u skladu s rezultatima samoprocjene, nadzorni odbor banke treba definirati moguće mjere za unaprjeđenje efikasnosti, u pogledu sastava, edukacije, dinamike održavanja sjednica i prisustva na istim, potrebnih informacija, priprema za sjednice i dr.
- (6) Banka je dužna dostaviti Agenciji informaciju o rezultatima samoprocjene, s mjerama za unaprjeđenje efikasnosti iz stavka (5) ovoga članka, do 31. ožujkom tekuće godine za prethodnu poslovnu godinu.

Članak 68.

Odbori nadzornog odbora

- (1) Nadzorni odbor značajne banke dužan je osnovati odbor za naknade, odbor za imenovanja i odbor za rizike.
- (2) S ciljem postizanja efikasnosti u radu, nadzorni odbor treba, pored formiranja obveznih odbora razmotriti potrebu uspostavljanja i drugih specijaliziranih odbora, kao što su: etički odbor, odbor za ljudske resurse, odbor za praćenje usklađenosti i sl.
- (3) Formiranje odbora iz st. (1) i (2) ovoga članka je u funkciji pružanja podrške u specifičnim područjima iz nadležnosti nadzornog odbora, kako bi se omogućila primjena i razvoj dobrih praksi upravljanja bankom i efikasno odlučivanje.
- (4) Ako nije riječ o značajnoj banci i ako nisu imenovani odbor za rizike, odbor za naknade i odbor za imenovanja iz stavka (1) ovoga članka, nadzorni odbor dužan je izvršavati zadatke tih odbora.
- (5) Nadzorni odbor dužan je da u skladu s poslovníkom odredi za svaki osnovani odbor iz st. (1) i (2) ovoga članka odgovornosti i opseg rada odbora, kao i odgovarajuće radne postupke. Radni postupci trebaju uključiti redovno izvješćivanje nadzornog odbora, te dokumentiranje dnevnih redova i zapisnika s glavnim odlukama i zaključcima sa sjednica.
- (6) Pored obveza iz članka 57. stavka (4) Zakona, nadzorni odbor dužan je osigurati i da:
 - a) se predsjednici tih odbora imenuju iz redova članova nadzornog odbora, a ne iz redova osoba stručnih službi u banci
 - b) je predsjednik odbora za rizike neovisan član nadzornog odbora, ukoliko je isto moguće, te da nije predsjednik nadzornog odbora ili predsjednik nekog drugog odbora nadzornog odbora
 - c) je predsjednik odbora za naknade neovisan član nadzornog odbora
 - d) neovisni članovi nadzornog odbora iz člana 62. stavka (1) ove odluke trebaju aktivno sudjelovati u radu nadzornog odbora i odbora nadzornog odbora.
- (7) Nadzorni odbor dužan je osigurati da odbor za rizike, odbor za imenovanja ili odbor za naknade nema potpuno isti sastav kao neki drugi odbor nadzornog odbora.
- (8) Nadzorni odbor dužan je osigurati adekvatnu suradnju između odbora nadzornog odbora. Uzimajući u obzir stavak (7) ovoga članka, adekvatna suradnja između odbora uključuje i slučaj u okviru kojeg predsjednik ili član jednog odbora može biti član drugog odbora. U slučaju da su uspostavljeni odbor za rizike i odbor za naknade, adekvatna suradnja uključuje okolnost kada član odbora za rizike sudjeluje na sastancima odbora za naknade, i obrnuto.
- (9) Uprava banke dužna je osigurati adekvatnu informiranost odbora nadzornog odbora i njihov pristup adekvatnim kadrovskim i financijskim resursima za provođenje svojih zadataka, uključujući mogućnost upotrebe vanjskih konzultanta, ako je potrebno.
- (10) Članovi odbora za rizike moraju individualno i/ili zajedno imati odgovarajuća znanja, vještine, stručnost i iskustvo u oblasti upravljanja rizicima i unutarnjih kontrola banke koja im omogućavaju

da u potpunosti razumiju i prate provođenje strategija i politika, kao i rizični profil banke i njenu sklonost ka preuzimanju rizika.

(11) Uzimajući u obzir članak 61. Zakona, odbor za rizike ima sljedeće zadatke:

- a) savjetuje i pomaže nadzornom odboru u nadziranju ukupne trenutne i buduće sklonosti ka preuzimanju rizika, uzimajući u obzir sve značajne rizike banke s ciljem osiguravanja usklađenosti istih s rizicima koji proizlaze iz poslovnih ciljeva, odnosno poslovne strategije banke;
- b) pruža stručnu pomoć nadzornom odboru prilikom internog nadzora provođenja Strategije rizika sukladno utvrđenim limitima rizika i drugim ograničenjima, pri čemu nadzorni odbor i uprava banke, u skladu sa svojim zakonskim nadležnostima, zadržavaju sveukupnu odgovornost za rizike;
- c) pruža stručnu pomoć u nadziranju provođenja strategije za upravljanje kapitalom i likvidnošću, te strategije upravljanja značajnim rizicima banke, s ciljem procjene primjerenosti tih strategija u odnosu na usvojenu sklonost ka preuzimanju tih rizika i Strategiju rizika;
- d) daje preporuke nadzornom odboru o promjenama Strategije rizika u slučaju promjena u poslovnom modelu banke, tržišnim kretanjima, danih preporuka od strane funkcije upravljanja rizicima i sl.;
- e) daje prijedloge nadzornom odboru vezano za eventualno korištenje konzultantskih usluga u oblasti upravljanja rizicima;
- f) analizira različite scenarije, uključujući scenarije za testiranje otpornosti na stres, s ciljem procjene utjecaja vanjskih i unutarnjih događaja na profil rizičnosti banke;
- g) preispituje usklađenost cijena proizvoda, odnosno usluga banke koje nude klijentima s poslovnim modelom banke i Strategijom rizika, a u slučajevima da utvrde da dane cijene ne odražavaju rizike na odgovarajući način u skladu sa poslovnim modelom i Strategijom rizika, nadzornom odboru i upravi banke predlaže plan za poboljšanje;
- h) ne dovodeći u pitanje zadatke odbora za naknade, ispituje da li poticaji predviđeni Politikom naknada uzimaju u obzir rizik, kapital, likvidnost i vjerojatnost, te vremenski raspored zarada, a kako bi pomogao uspostavljanju dobre Politike naknada;
- i) preispituje adekvatnost uspostavljenih planova oporavka, s aspekta njihovog uključivanja u sustav upravljanja u banci, usklađenosti s uspostavljenim sustavom upravljanja rizicima i provedivosti mjera definiranih tim planovima, te po potrebi predlaže mjere za njihovo poboljšanje;
- j) procjenjuje preporuke funkcije unutarnje revizije i preporuke imenovanog vanjskog revizora koji obavlja vanjsku reviziju banke u oblasti rizika, te pregleda adekvatnost provođenja poduzetih mjera.

(12) Prilikom imenovanja predsjednika i članova odbora za naknade, nadzorni odbor dužan je osigurati da isti stručno i neovisno prosuđuje o Politici naknada, provođenju iste, te o utjecaju iste na upravljanje rizicima, kapital i likvidnost banke. U tom pogledu, članovi odbora za naknade trebaju, pojedinačno i/ili zajedno, imati znanje, vještine i iskustva o politikama i praksama u vezi s naknadama, sustavima za upravljanje rizicima i sustavima unutarnjih kontrola, uključujući znanje o metodama za usklađivanje varijabilnih naknada s profilom rizičnosti i strukturom kapitala banke.

(13) Uzimajući u obzir članak 62. Zakona, Odbor za naknade ima sljedeće zadatke:

- a) pružanje podrške nadzornom odboru pri donošenju i redovnom pregledu općih načela Politike naknada banke i aktivnu suradnju u postupku utvrđivanja identificiranih zaposlenika iz članka 48. ove odluke;
- b) pružanje podrške i savjetovanje uprave banke prilikom pripremanja prijedloga Politike naknada

banke;

- c) obavljanje nadzora nad varijabilnim naknadama rukovoditelja kontrolnih funkcija i pružanje preporuka nadzornom odboru o strukturi i iznosu naknada tim osobama;
- d) sastavljanje prijedloga odluka nadzornog odbora iz članka 10. točka r) ove odluke;
- e) sastavljanje prijedloga odluka nadzornog odbora koje imaju utjecaj na rizike i upravljanje rizicima banke;
- f) osiguravanje adekvatnosti informacija o Politici naknada koje se pružaju skupštini banke;
- g) ocjenjivanje postupaka i metoda s ciljem da sustav naknada uzima u obzir sve rizike banke, te kapital i likvidnost banke, te da je Politika naknada usklađena s opsegom preuzetog rizika, efikasnim i pouzdanim upravljanjem rizicima, poslovnom strategijom, ciljevima, korporativnom kulturom, vrijednostima i dugoročnim interesima banke;
- h) ocjenjivanje postizanja ciljeva vezanih za uspješnost i potrebu za usklađivanje varijabilnih naknada s preuzetim rizicima iz prethodnog razdoblja, uključujući primjenu odredaba o malusu i povratu naknade;
- i) pregledavanje različitih scenarija s ciljem procjene utjecaja vanjskih i unutarnjih događaja na politiku i praksu naknada, uključujući pretpostavke za obrnuto testiranje na stres;
- j) davanje prijedloga nadzornom odboru vezanih za eventualno korištenje konzultantskih usluga u pogledu Politike naknada i provođenja te politike te provođenje kontrole nad procesom imenovanja konzultanta;
- k) preispitivanje i ocjenjivanje usklađenosti provođenja Politike naknada, najmanje jednom godišnje, sa:

- 1) relevantnim propisima, smjernicama, općeprihvaćenim standardima, načelima i kodeksima
- 2) politikama i procedurama banke vezanim za naknade zaposlenika banke.

Odbor, koji je odgovoran za provođenje postupka iz ove točke, dužan je u taj postupak uključiti kontrolne i druge relevantne funkcije banke (npr. ljudski resursi, pravna služba i sl.) u svrhu stručne podrške odboru. Ako se u tom postupku utvrde nedostaci u Politici naknada ili u njenom provođenju, nadzorni odbor dužan je, bez odgađanja, donijeti plan otklanjanja tih nedostataka i pokrenuti ostvarivanje toga plana. Ukoliko taj postupak provodi odbor za naknade, izvješće o obavljenom postupku mora se dostaviti upravi i nadzornom odboru banke, te osobama odgovornim za rad kontrolnih funkcija banke. Izvješćivanje uprave i osoba odgovornih za rad kontrolnih funkcija odnosi se i na slučaj kada postupak iz ove točke provodi nadzorni odbor.

- (14) Pri obavljanju poslova iz stavka (13) ovoga članka, odbor za naknade dužan je uzeti u obzir dugoročne interese dioničara, klijenata, vjerovnika, supervizora, regulatora i ostalih zainteresiranih strana banke.
- (15) Članovi odbora za imenovanja moraju individualno i/ili zajedno imati odgovarajuća znanja, vještine, stručnost i iskustvo u pogledu postupka izbora članova organa banke i zahtjeva u pogledu ispunjavanja uvjeta za članove organa banke.
- (16) Uzimajući u obzir članak 60. Zakona, odbor za imenovanja ima sljedeće zadatke:
 - a) priprema opis dužnosti i kvalifikacija koje su potrebne za određenu funkciju u organu banke;
 - b) predlaže članove nadzornog odbora i članove uprave i aktivno surađuje, uz udjel funkcije ljudskih resursa, pri izboru kandidata za članstvo u organu banke;
 - c) redovno, a najmanje jednom godišnje, procjenjuje strukturu, veličinu, sastav i djelovanje nadzornog odbora i uprave banke i po potrebi predlaže promjene;
 - d) redovno, a najmanje jednom godišnje, procjenjuje znanje, sposobnosti i iskustva pojedinačnih članova uprave i nadzornog odbora, te uprave i nadzornog odbora kao cjeline i o procjeni izvješćuje te organe banke;
 - e) redovno preispituje efikasnost politike za izbor članova nadzornog odbora i uprave banke i

- imenovanje nositelja ključnih funkcija, odnosno višeg rukovodstva, daje preporuke nadzornom odboru i upravi banke i u slučaju potrebe predlaže njihove izmjene, vodeći pri tome računa o ciljevima i politici raznolikosti i vremena koje je potrebno za obavljanje pojedinačne funkcije;
- f) kontinuirano, u mjeri u kojoj je to moguće, osigurava nepostojanje dominantnog utjecaja pojedinaca ili male grupe pojedinaca pri odlučivanju nadzornog odbora i uprave banke u svrhu zaštite interesa banke u cjelini.

Članak 69.

Izvrješćivanje skupštine banke

- (1) Nadzorni odbor podnosi skupštini banke pisano godišnje izvješće o radu ovog odbora, u kojem precizno i vjerodostojno navodi aktivnosti tijekom godine.
- (2) U izvješću iz stavka (1) ovoga članka, posebno treba obuhvatiti provedene aktivnosti u pogledu:
- nadzora poslovanja banke;
 - nadzora nad radom banke;
 - ocjene izvješća uprave banke;
 - ocjene izvješća odbora za reviziju, koji je odgovoran za nadzor provođenja vanjske revizije u banci;
 - ocjene izvješća unutarnje revizije banke, koja je odgovorna za ocjenu rizika u poslovanju banke i sustava unutarnjih kontrola, kao i ocjene izvješća drugih kontrolnih funkcija;
 - funkcioniranja i rada nadzornog odbora banke, te njegovih specijaliziranih odbora;
 - samoprocjene efikasnosti rada i eventualnih predloženih mjera za unaprjeđenje iste;
 - postojanja sukoba interesa unutar organa banke i načina njihovog rješavanja;
 - konkretnog doprinosa pojedinih članova u radu nadzornog odbora, njihovog prisustva na sjednicama i sudjelovanja u raspravama i odlučivanju;
 - ocjene stupnja ostvarene suradnje s drugim organima banke i specijaliziranim odborima;
 - izvršenja ostalih zadataka iz zakonom utvrđenih nadležnosti.

Članak 70.

Izbor, odnosno imenovanje i razrješenje članova organa banke

- (1) U pogledu izvršavanja zakonskih nadležnosti skupštine, odnosno nadzornog odbora banke za izbor i razrješenje članova nadzornog odbora, odnosno imenovanje i razrješenje uprave banke, skupština, odnosno nadzorni odbor banke moraju pažljivo i pravovremeno vršiti izbor, odnosno imenovanje kandidata, kako bi osigurali efikasnost i kontinuitet rada organa banke.
- (2) Skupština, odnosno nadzorni odbor banke, dužni su izbor kandidata za nadzorni odbor, odnosno imenovanje uprave banke obaviti sukladno Zakonu i podzakonskim aktima Agencije.

3.3. Specifični zadaci nadzornog odbora

Članak 71.

Usvajanje poslovne politike banke

- (1) Nadzorni odbor banke donosi poslovnu politiku banke, prethodno procjenjujući da li ista omogućava provođenje poslovne strategije banke.
- (2) Tijekom procjene iz stavka (1) ovoga članka, nadzorni odbor banke posebno uzima u obzir sljedeće:
- prikladnost poslovnih ciljeva i planova u pogledu:
 - značajnih poslovnih aktivnosti i
 - svih očekivanih promjena u poslovnoj strategiji banke,

- b) rizike proizašle iz makroekonomskog okruženja u kojem banka posluje, s aspekta položaja banke u poslovnom ciklusu;
- c) potencijalne rizike proizašle iz planiranog uvođenja novih proizvoda;
- d) očekivane makroekonomske trendove u domaćem i međunarodnom okruženju;
- e) konkurentsku poziciju banke i mogućnosti povećanja njenog tržišnog udjela i/ili proširenja njenog tržišta;
- f) aspekt sigurnosti i unaprjeđenja kvalitete poslovanja;
- g) razvojne aspekte bankarskih i financijskih usluga.

Članak 72.

Usvajanje financijskog plana banke

- (1) Nadzorni odbor banke usvaja financijski plan, kao dio poslovnog plana banke, koji je usuglašen s poslovnom strategijom i politikom banke.
- (2) Prilikom donošenja financijskog plana, kao sastavne komponente poslovnog planiranja, potrebno je definirati prihvatljive i neprihvatljive rizike s odgovornostima uprave banke za identifikaciju, mjerenje, odnosno procjenu, praćenje, kontrolu i izvješćivanje o rizicima, sukladno usvojenoj Strategiji rizika.
- (3) Tijekom procjene iz stavka (2) ovoga članka, nadzorni odbor banke posebno uzima u obzir očekivane pokazatelje:
 - a) rast ukupne aktive
 - b) trend tržišnog udjela banke po poslovnim područjima
 - c) prihode i rashode banke, polazeći od analize istih u prethodnom razdoblju i očekivanih trendova
 - d) poslovne rezultate
 - e) povrat na kapital i aktivu, prije oporezivanja.

Članak 73.

Uspostava i unaprjeđenje kontrolnih funkcija u banci

- (1) Suglasno odredbama Zakona i podzakonskim aktima Agencije, banka je dužna uspostaviti efikasan sustav unutarnjih kontrola, a nadzorni odbor banke je dužan donijeti interne akte kojima se propisuje njihovo funkcioniranje.
- (2) Nadzorni odbor treba osigurati neovisnost kontrolnih funkcija, odnosno dužan je uspostaviti njihovo funkcioniranje odvojeno od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje. Nadzorni odbor usvaja izvješća o radu kontrolnih funkcija, uz pribavljeno izjašnjenje uprave i odbora za reviziju.
- (3) Na temelju rezultata procjene rada kontrolnih funkcija, nadzorni odbor treba poduzeti adekvatne mjere na održavanju, odnosno unaprjeđenju efikasnosti kontrolnih funkcija.

IV. PROCJENA ISPUNJAVANJA UVJETA ZA ČLANOVE ORGANA BANKE I NOSITELJA KLJUČNIH FUNKCIJA

4.1. Zahtjevi za procjenu

Članak 74.

Pravila o procjeni ispunjavanja uvjeta za člana organa banke

Pravila o procjeni ispunjavanja uvjeta za člana organa banke obuhvaćaju:

- a) kriterije i postupke za procjenu primjerenosti predloženih i izabranih, odnosno imenovanih članova organa banke i nositelja ključnih funkcija i
- b) mjere koje banka primjenjuje u slučajevima kada članovi organa banke, odnosno nositelji ključnih funkcija ne ispunjavaju uvjete za obavljanje funkcije.

Članak 75.

Primjena pravila o procjeni

- (1) Banka procjenjuje ispunjavanje uvjeta za člana organa banke u sljedećim slučajevima:
 - a) prije podnošenja zahtjeva za izdavanje prethodne suglasnosti Agencije za izbor, odnosno imenovanje članova organa banke
 - b) tijekom obavljanja funkcije izabranih, odnosno imenovanih članova organa banke, a najmanje jednom godišnje
 - c) u drugim slučajevima, za koje banka ocijeni da su relevantni za obavljanje funkcije člana organa banke.
- (2) Osnivač banke procjenjuje ispunjavanje uvjeta za člana organa banke na temelju kriterija definiranih ovom odlukom, prije podnošenja zahtjeva Agenciji za izdavanje bankarske dozvole.
- (3) Procjena nositelja ključnih funkcija obavlja se sa svrsishodnom primjenom zahtjeva iz st. (1) i (2) ovoga članka, pri čemu banka ne podnosi Agenciji zahtjev za izdavanje prethodne suglasnosti za izbor, odnosno imenovanje.

Članak 76.

Odgovornost za procjenu

- (1) Banka ima odgovornost za obavljanje inicijalne i ponovne procjene ispunjavanja uvjeta za članove organa banke iz članka 75. stavka (1) ove odluke, uključujući procjenu primjerenosti članova organa banke kao cjeline.
- (2) Osnivač banke ima odgovornost za obavljanje inicijalne procjene ispunjavanja uvjeta za članove organa banke iz članka 75. stavka (2) ove odluke, uključujući procjenu primjerenosti članova organa banke kao cjeline.
- (3) Banka ima odgovornost za obavljanje inicijalne i ponovne procjene primjerenosti nositelja ključnih funkcija iz članka 75. stavka (3) ove odluke.

Članak 77.

Opći zahtjevi za procjenu člana organa banke

- (1) Banka je dužna osigurati da član organa banke u svakom trenutku ispunjava uvjete za člana organa banke iz čl. 48. stavka (6) i 64. Zakona, kao i uvjete iz Odluke o uvjetima i postupku za izdavanje i odbijanje izdavanja suglasnosti za izbor odnosno imenovanje članova nadzornog odbora i uprave banke i ukidanje izdanih suglasnosti.
- (2) Za procjenu člana organa banke moraju se uzeti u obzir sve relevantne i dostupne informacije, bez obzira kada i gdje su nastale.
- (3) Prilikom procjene ugleda člana organa banke moraju se uzeti u obzir kriteriji propisani Zakonom i ovom odlukom.
- (4) Član organa banke mora imati dobar ugled, mora imati integritet i biti pošten, te imati sposobnost neovisnog mišljenja iz članka 84. stavka (2) ove odluke, bez obzira na veličinu, internu organizaciju, vrstu, opseg i složenost poslovanja banke ili na dužnosti i odgovornosti specifične funkcije, uključujući članstvo u odborima organa banke.
- (5) Prilikom procjene znanja, sposobnosti i vještina, iskustva i raspoloživog vremena za obavljanje funkcije člana organa banke, moraju se uzeti u obzir vrsta, opseg i složenost poslovanja banke, kao

i odgovornosti funkcije koju obavlja. Razina i vrsta znanja, sposobnosti i iskustvo koji se zahtijevaju za člana uprave može se razlikovati od razine i vrste znanja, sposobnosti, vještina i iskustva koja se zahtijevaju za člana nadzornog odbora.

- (6) Prilikom procjene ispunjavanja uvjeta za članove organa banke moraju se uzeti u obzir i drugi kriteriji bitni za funkcioniranje organa banke, propisani Zakonom i ovom odlukom, te zahtjevi u pogledu raznolikosti organa banke u skladu s politikom raznolikosti.
- (7) Ukoliko postoje slučajevi koji dovode u sumnju ugled, znanje, sposobnosti, vještine, iskustvo ili druge kriterije bitne za obavljanje funkcije člana organa banke, mora se ocijeniti kako će isti utjecati na konačnu procjenu tog člana organa banke i procjenu organa banke kao cjeline.

Članak 78.

Postupak procjene

- (1) Procjena člana organa banke mora se završiti prije nego što član organa banke počne obavljati funkciju, kao i jednom godišnje za prethodnu godinu obavljanja funkcije člana organa banke.
- (2) Uzimajući u obzir članak 45. stavak (1) točka k) Zakona banka je dužna osigurati da se skupštini banke dostavljaju rezultati procjene kandidata za člana nadzornog odbora pravovremeno prije imenovanja člana nadzornog odbora na sjednici skupštine.
- (3) Banka je dužna ponovno izvršiti procjenu ispunjavanja uvjeta za člana organa banke, s ciljem verifikacije njegove daljnje primjerenosti, zbog određenog slučaja, koji dovodi u sumnju ispunjavanje uvjeta za obavljanje funkcije člana organa banke, odnosno koji:
 - a) značajno utječe na adekvatnost sastava organa banke zbog ponovnog imenovanja člana organa banke na funkciju za koju su se promijenili uvjeti ili u slučaju da je član imenovan na drugu funkciju u organu banke;
 - b) ima utjecaj na spremnost i mogućnost za obavljanje funkcije člana organa banke, uključujući slučaj kad član organa banke počne obavljati dodatne funkcije ili aktivnosti;
 - c) značajno utječe na ugled člana organa banke ili banke;
 - d) u okviru redovne procjene sustava upravljanja u banci iz članka 10. stavka (1) točka e) ove odluke, koju provodi nadzorni odbor.

Ovakva ponovna procjena ograničava se na ispitivanje daljnjeg ispunjavanja uvjeta člana samo u odnosu na relevantni slučaj.

- (4) Prilikom inicijalne i ponovne procjene ispunjavanja uvjeta pojedinačnih članova organa banke, banka na temelju vlastite metodologije vrši i inicijalnu i ponovnu procjenu članova organa banke kao cjeline. Banka je dužna ponovno procijeniti primjerenost članova organa banke kao cjeline u slučaju imenovanja novog člana, u slučajevima iz stavka (3) točka a) ovoga članka, te u slučajevima kada:
 - a) imenovani ili ponovno imenovani članovi prestanu biti članovi organa banke, te
 - b) se značajno promjeni poslovni model, sklonost ka preuzimanju rizika ili Strategija rizika banke na pojedinačnoj ili konsolidiranoj razini.

Identificirani nedostaci u ukupnom sastavu organa banke ne znače da pojedini član ne ispunjava neke ili sve uvjete.

- (5) Postupak procjene i njeni rezultati moraju biti adekvatno dokumentirani. Dokumentacija treba obuhvaćati:
 - a) opis i ulogu relevantne funkcije organa banke
 - b) rezultate procjene članova organa banke na temelju sljedećih kriterija:
 - 1) ugled, uključujući integritet i poštenje
 - 2) odgovarajuće znanje, sposobnosti, vještine i iskustvo
 - 3) raspoloživo vrijeme za obavljanje funkcije.

- (6) Banka je dužna dostaviti Agenciji dokumentaciju iz stavka (5) ovoga članka, kao i rezultate izvršene procjene, u roku od 30 dana od dana izvršene procjene.

Članak 79.

Politika procjene članova organa banke

- (1) Skupština odlučuje o donošenju primjerene politike za izbor i procjenu ispunjavanja uvjeta za članove nadzornog odbora i samoprocjenu rada nadzornog odbora, sukladno Zakonu i podzakonskim aktima Agencije.
- (2) Politikom procjene članova iz članka 7. stavka (3) točka e) ove odluke utvrđuju se načela za izbor, praćenje i planiranje zamjene članova organa banke i širok raspon kvalitete, kompetencija i strukture članova organa banke, te kao minimum obuhvaćaju:
- a) postupak za izbor, imenovanje, ponovno imenovanje i planiranje zamjena članova organa banke, interni postupak koji se primjenjuje kod procjene članova organa banke, mjere koje se poduzimaju nakon provedene procjene, te internu funkciju (npr. funkcija ljudskih resursa) koja je odgovorna za pružanje podrške nadzornom odboru, odnosno odboru za imenovanja, ako postoji, u postupku procjene članova organa banke;
 - b) kriterije za procjenu primjerenosti članova organa banke, koji uključuju znanje, sposobnosti, iskustva, vještine, neovisnost, spremnost i mogućnost posvećivanja dovoljnog vremena u radu organa banke, te ostale uvjete za obavljanje funkcije člana organa banke;
 - c) dokumentaciju koju član organa banke i banka treba dostaviti u svrhu provođenja procjene;
 - d) definiranje da odbor za imenovanja, odnosno nadzorni odbor, redovno, a najmanje jednom godišnje procjenjuje znanje, vještine, sposobnosti i iskustvo članova uprave i nadzornog odbora, te uprave i nadzornog odbora kao cjeline i o procjeni izvješćuje organe banke;
 - e) mjere koje se poduzimaju nakon provedene procjene;
 - f) aktivnosti koje treba poduzeti u slučaju izbora članova nadzornog odbora, u pogledu informiranja dioničara o uvjetima za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora i kriterijima koje ta osoba mora ispunjavati za obavljanje funkcije, te rezultata procjene prije njegovog izbora;
 - g) slučajeve kada je potrebno obavljati ponovnu procjenu, uključujući mjere za utvrđivanje postojanja takvih slučajeva;
 - h) obvezu članova organa banke o redovnom godišnjem obavještanju banke o svim promjenama koje utječu na njihovo ispunjavanje uvjeta za obavljanje funkcije, a u slučaju bitne promjene odmah po njenom nastanku;
 - i) uvjete i načine dodatnog osposobljavanja članova organa banke, a prema potrebama za profesionalnim razvojem članova organa banke;
 - j) ciljeve banke u pogledu raznolikosti organa banke;
 - k) definiranje adekvatnih financijskih i ljudskih resursa za obuku i osposobljavanje članova organa banke;
 - l) definiranje osoba, načina i rokova za obavještanje Agencije o postupanju sukladno odredbama ove odluke, odnosno o svim materijalno značajnim informacijama koje mogu negativno utjecati na ispunjavanje uvjeta za članove organa banke;
 - m) način dokumentiranja postupka procjene članova organa banke.
- (3) Banka je dužna osigurati da pri definiranju Politike procjene članova surađuju odbor za imenovanja, ako postoji, i druge relevantne funkcije, uključujući kontrolne funkcije banke.
- (4) Politikom procjene članova banka je dužna, razmjerno veličini, opsegu, vrsti, složenosti i organizaciji poslovanja, provoditi procjenu nositelja ključnih funkcija. Banka treba procjenjivati ugled, znanje, sposobnosti, vještine i iskustvo nositelja ključnih funkcija na temelju istih kriterija

koji se primjenjuju za članove organa banke, uzimajući u obzir i ulogu i dužnosti relevantne funkcije.

- (5) Banka je dužna Politikom procjene članova organa banke odrediti i funkciju koja je odgovorna za obavljanje procjene nositelja ključnih funkcija, te za izvješćivanje funkcije ljudskih resursa i organa banke o rezultatima procjene.
- (6) Banka je dužna adekvatno dokumentirati postupak procjene i rezultate procjene nositelja ključne funkcije, te rezultate izvršene procjene u slučaju rukovoditelja kontrolnih funkcija dostaviti Agenciji u roku od 30 dana od dana izvršene procjene, odnosno planiranog imenovanja.

Članak 80.

Mjere banke

- (1) Ako banka, nakon provedene procjene, zaključi da osoba ne ispunjava uvjete potrebne za izbor, odnosno imenovanje za člana organa banke, ta osoba ne može biti izabrana, odnosno imenovana. Ukoliko je taj član već izabran, odnosno imenovan, banka treba poduzeti odgovarajuće mjere da se taj član razriješi ili mjere kojima će se osigurati ispunjenje uvjeta tog članka.
- (2) Ukoliko banka zaključi, na bazi procjene ili ponovne procjene, da član organa banke ne ispunjava, odnosno više ne ispunjava uvjete za obavljanje funkcije člana organa banke, banka je dužna poduzeti odgovarajuće mjere, uzimajući u obzir specifičnu situaciju i nedostatke pojedinačnih članova organa banke. Te mjere mogu obuhvaćati: zamjenu određenih članova organa banke, odnosno njihovo razrješenje, obučavanje pojedinih članova ili cijelog organa banke i druge odgovarajuće mjere kojima se osigurava zadovoljavajuća osposobljenost organa banke kao cjeline.
- (3) Mjere banke iz st. (1) i (2) ovoga članka se svrsishodno primjenjuju i u slučaju procjene da organ banke kao cjelina više nije primjeren.
- (4) U slučaju razrješenja člana organa banke iz st. (1) i (2) ovoga članka, banka je dužna provesti propisani postupak kod Agencije.
- (5) U slučaju poduzimanja ostalih mjera iz st. (1) i (2) ovoga članka, banka je dužna obavijestiti Agenciju o provođenju tih mjera, navodeći sadržaj, nositelje i rokove za njihovo provođenje.
- (6) Ukoliko banka, nakon provedene procjene, zaključi da kandidat za nositelja ključne funkcije nije primjeren, taj kandidat ne može biti imenovan, odnosno banka je dužna poduzeti mjere za adekvatno djelovanje te funkcije.

Članak 81.

Kriteriji i procjena ugleda

- (1) Smatra se da član organa banke ima dobar ugled ukoliko ne postoji dokaz o suprotnom, te ako nema razloga za osnovanu sumnju u njegov ugled. Pri ocjeni ovog kriterija, banka treba uzeti u obzir sve dostupne informacije za ocjenu, bez obzira gdje je nastao događaj relevantan za ocjenu ispunjavanja ovog kriterija.
- (2) Smatra se da član organa banke nema dobar ugled, ukoliko njegovo osobno ili poslovno ponašanje izaziva značajnu sumnju u njegovu sposobnost da osigura adekvatno, efikasno i oprezno upravljanje bankom.
- (3) Pri procjeni ugleda člana organa banke uzimaju se u obzir:
 - a) evidencije iz svih sudskih, upravnih i prekršajnih postupaka ili druge relevantne evidencije, a naročito: vrsta optužbe, izrečena kazna, stupanj žalbe, faza u kojoj se nalazi postupak protiv člana organa banke, efekt eventualnih izrečenih mjera, otežavajuće i ublažavajuće okolnosti, ozbiljnost i važnost bilo kojeg postupka i mjere protiv člana organa banke, vremensko razdoblje od izricanja mjere, odnosno kazne, ponašanje člana nakon izrečene mjere, odnosno kazne

- b) kumulativni efekti više manjih prekršaja, odnosno događaja, koji pojedinačno ne narušavaju ugled člana, ali koji zajedno mogu imati značajan utjecaj na isti.
- (4) Potrebno je analizirati sljedeće faktore, koji bi mogli dovesti u sumnju ugled pojedinačnog člana organa banke:
- a) pokretanje kaznenog postupka ili donošenje presude kojom je izrečena kazna za kazneno djelo, prema zakonima koji reguliraju:
 - 1) obavljanje bankarske i druge financijske djelatnosti ili koji su u vezi s tržištem vrijednosnih papira, vrijednosnim papirima ili instrumentima platnog prometa, uključujući zakone o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, sprječavanju korupcije i druge relevantne propise kojim se regulira pružanje financijskih usluga
 - 2) prevare i/ili financijski kriminal, uključujući i porezne obveze,
 - 3) poslovanje gospodarskih društava, likvidaciju, stečaj ili zaštitu potrošača.
 - b) relevantne sadašnje ili prethodne istražne postupke i/ili izvršne mjere zbog nepoštivanja navedenih u točki a) alineja 1) ovoga stavka
 - c) relevantne sadašnje ili prethodne istražne postupke i/ili izrečene mjere od strane drugih regulatornih ili profesionalnih tijela zbog nepoštivanja bilo kojih propisa.
- (5) Korektno postupanje pojedinačnog člana organa banke u obavljanju prethodnih poslova procjenjuje se na temelju sljedećih elemenata:
- a) je li postupao transparentno i je li surađivao u poslovanju s nadležnim ili regulatornim tijelima
 - b) je li mu profesionalno tijelo uskratilo, poništilo, oduzelo ili ukinulo relevantni dokument o posjedovanju stručnih znanja ili ga je isključilo iz svog članstva
 - c) podnošenje ostavke ili eventualno otpuštanje s posla s razlozima za iste ili slične situacije
 - d) izricanje mjere zabrane od strane nadležnog tijela za djelovanje u svojstvu ovlaštene osobe
 - e) bilo koji drugi dokazi da član organa banke nije djelovao u skladu s profesionalnim standardima ponašanja.
- (6) Potrebno je razmotriti utjecaj sadašnjih i prošlih poslovnih rezultata i financijske stabilnosti pojedinačnog člana organa banke na temelju:
- a) dostupnih podataka iz evidencije o nekvalitetnim dužnicima;
 - b) financijskih i poslovnih rezultata pravne osobe u kojima pojedinačni član organa banke ima ili je, u prethodne tri godine, imao kvalificirani ili značajan vlasnički interes, s posebnim osvrtom na eventualne likvidacijske i stečajne postupke, te da li je, i na koji način doprinio tim postupcima;
 - c) proglašenja osobnog bankrota, u pravnim sustavima zemalja u kojima je isti propisan;
 - d) materijalno značajnih ulaganja ili kreditnih izloženosti koje imaju bitan utjecaj na financijsku sposobnost člana organa banke.
- (7) Ne dovodeći u pitanje osnovna ljudska prava, potrebno je razmotriti aktualne istrage koje proizlaze iz pravosudnih ili administrativnih postupaka ili drugih sličnih istraga regulatornih tijela koje se vode protiv člana organa banke za kojega se obavlja procjena.

Članak 82.

Kriteriji i procjena znanja, sposobnosti, vještina i iskustva

- (1) Banka je dužna osigurati da članovi organa banke imaju odgovarajuće pojedinačno i kolektivno znanje, sposobnosti, vještine i iskustva kako bi u potpunosti i razmjerno svojim odgovornostima, razumjeli i pratili poslovanje banke, glavne rizike i sustav upravljanja u banci, te organizaciju banke odnosno grupe, uključujući potencijalne sukobe interesa, koji mogu proizlaziti iz te organizacije.
- (2) Pri procjeni iskustva pojedinačnog člana organa banke treba razmotriti:

- a) teorijsko iskustvo, odnosno znanje, sposobnosti i vještine stečene obrazovanjem i stručnim osposobljavanjem
 - b) praktično iskustvo, stečeno obavljanjem prethodnih poslova.
- Pored navedenog, trebaju se uzeti u obzir vještine i stručna znanja stečena i pokazana tijekom obavljanja profesionalnih dužnosti člana organa banke.
- (3) U pogledu procjene teorijskog iskustva, odnosno znanja, sposobnosti i vještina pojedinačnog člana organa banke, posebno se razmatra razina i profil obrazovanja, te da li se isto odnosi na oblasti bankarstva, drugih financijskih djelatnosti ili druge relevantne oblasti (ekonomija, pravo, uprava, financijska regulativa, informacijska i komunikacijska tehnologija i slično).
 - (4) Procjena iskustva ne treba biti ograničena samo na stupanj obrazovanja ili dokaz o radu u banci ili drugoj financijskoj instituciji. Potrebno je detaljno analizirati praktično iskustvo članova organa banke, budući da znanja stečena prilikom obavljanja prethodnih poslova zavise od vrste, opsega i složenosti poslova, odnosno funkcije koju su obavljali.
 - (5) Referentne oblasti za procjenu teorijskog i praktičnog iskustva pojedinačnog člana organa banke su:
 - a) bankarstvo i financijska tržišta;
 - b) regulatorni okvir i propisani standardi poslovanja banaka i drugih financijskih institucija;
 - c) strateško planiranje i poznavanje poslovne strategije banke ili njenog poslovnog plana i njegovog izvršenja;
 - d) upravljanje rizicima (identifikacija, mjerenje, odnosno procjena, praćenje, kontrola i izvješćivanje o ključnim rizicima), uključujući i odgovornosti pojedinačnog člana organa banke u tom procesu;
 - e) računovodstvo i revizija;
 - f) procjena efikasnosti sustava upravljanja banke, te upravljanje, nadzor i kontrola u postupcima i mjerama banke i drugih financijskih institucija;
 - g) tumačenje financijskih podataka banke, financijsko planiranje, analiza i kontrola u bankama i sličnim financijskim institucijama.
 - (6) Član uprave banke mora imati dovoljno teorijskog i praktičnog iskustva, koje je stečeno tijekom dovoljno dugog razdoblja na rukovodnim poslovima, odnosno kako je to propisano u čl. 7. st. (3), (7) i (8) i 8. stavak (2) Odluke o uvjetima i postupku za izdavanje i odbijanje izdavanja suglasnosti za izbor odnosno imenovanje članova nadzornog odbora i uprave banke i ukidanje izdanih suglasnosti. Teoretsko i praktično iskustvo stečeno u obavljanju prethodnih poslova procjenjuje se na temelju:
 - 1) razdoblja obavljanja poslova rukovođenja;
 - 2) vrste i složenosti posla, kao i organizacijske strukture u kojoj su se poslovi obavljali;
 - 3) opsega nadležnosti, ovlaštenja za odlučivanje i odgovornosti;
 - 4) tehničkih znanja o poslovanju banke i poznavanja rizika kojima je izložena, stečenih na određenom radnom mjestu;
 - 5) broja osoba kojima je rukovodio.
 - (7) Član nadzornog odbora banke mora imati dovoljno iskustva potrebnog za samostalnu procjenu u procesu donošenja odluka u najboljem interesu banke i efikasan nadzor uprave banke. Iskustvo može biti stečeno na akademskim, upravnim ili drugim radnim mjestima, te u upravljanju, nadzoru ili kontroli banaka ili drugih financijskih institucija, kako je to propisao Odlukom o uvjetima i postupku za izdavanje i odbijanje izdavanja suglasnosti za izbor odnosno imenovanje članova nadzornog odbora i uprave banke i ukidanje izdanih suglasnosti.

- (8) Članovi nadzornog odbora banke trebaju imati znanja potrebna za adekvatno razumijevanje poslovanja banke i rizika banke, odnosno njegovi članovi trebaju biti u mogućnosti dokazati da će ih steći u razumnom roku.

Članak 83.

Drugi kriteriji procjene

Prilikom procjene pojedinačnog člana organa banke treba procijeniti i druge kriterije bitne za funkcionisanje organa banke, koji se odnose na:

- a) neovisnost koja uključuje sposobnost člana organa banke da samostalno obavlja svoju funkciju u interesu banke i bez utjecaja drugih osoba koje mogu dovesti do sukoba interesa
- b) spremnost i mogućnost člana organa banke za posvećivanje dovoljnog vremena u radu organa banke
- c) cjelokupan sastav organa banke, njegova kolektivna znanja i stručne spoznaje, uključujući raznolikost organa banke.

Članak 84.

Neovisnost i neovisno mišljenje

- (1) Procjena neovisnosti člana organa banke iz članka 83. točka a) ove odluke uključuje procjenu neovisnosti mišljenja člana organa banke i procjenu neovisnosti člana nadzornog odbora.
- (2) Prilikom procjene neovisnosti mišljenja člana organa banke iz stavka (1) ovoga članka treba razmotriti je li član u raspravi i donošenju odluka organa banke spreman i sposoban surađivati na temelju vlastitih opreznih, objektivnih i neovisnih stavova, odnosno mišljenja, uključujući:
 - a) osobne karakteristike člana organa banke (npr. hrabrost, uvjerenost i snaga za efikasno razmatranje i preispitivanje prijedloga i stavova drugih članova organa banke, sposobnost postavljanja pitanja članovima uprave banke, sposobnost odupiranja kolektivnom razmišljanju i sl.)
 - b) utjecaj mogućeg sukoba interesa na sposobnost člana organa banke za neovisno i objektivno obavljanje funkcije.Prilikom procjene osobnih karakteristika člana organa banke iz točke a) ovoga stavka treba razmotriti prijašnje i sadašnje ponašanje člana, uključujući ponašanje člana u banci. Prilikom procjene utjecaja mogućeg sukoba interesa iz točke b) ovoga stavka na sposobnost člana organa banke za neovisno i objektivno obavljanje funkcije treba najmanje razmotriti okolnosti iz članka 14. stavka (2) ove odluke.
- (3) Pri procjeni neovisnosti pojedinačnog člana nadzornog odbora iz stavka (1) ovoga članka potrebno je minimalno razmotriti okolnosti iz članka 62. st. (1) i (2) ove odluke.

Članak 85.

Procjena raspoloživog vremena za obavljanje funkcije

- (1) Pri procjeni raspoloživog vremena za obavljanje funkcije iz članka 83. stavka (1) točka b) ove odluke banka treba razmotriti spremnost i mogućnost člana organa banke da posveti dovoljno vremena obavljanju svojih dužnosti i odgovornosti u radu organa banke (u daljnjem tekstu: procjena raspoloživog vremena) s ciljem razumijevanja poslovanja banke, značajnih rizika banke, te utjecaja poslovne strategije i Strategije rizika na poslovanje banke.
- (2) Procjena iz stavka (1) ovoga članka treba obuhvatiti i spremnost, odnosno mogućnost člana da posveti dovoljno vremena radu organa banke u mogućim razdobljima značajno povećanih aktivnosti banke (npr. u slučaju restrukturiranja, stjecanja, spajanja, preuzimanja i sl.) ili u mogućoj

- kriznoj situaciji, odnosno u slučaju značajnih poteškoća kod poslovanja banke, uzimajući u obzir da treba u takvim razdobljima poslovanja banke posvetiti više vremena obavljanju funkcije.
- (3) Banka je dužna u cilju procjene raspoloživog vremena iz stavka (1) ovoga članka pri određivanju broja direktorskih funkcija iz članka 2. stavka (1) točka pp) ove odluke, koje može istovremeno obavljati član organa banke u drugim gospodarskim društvima ili institucijama, u obzir uzme pojedinačne okolnosti vezane za banku i za člana, uključujući:
 - a) vrijeme koje treba da član posveti izvršavanju relevantne funkcije u organu banke
 - b) vrstu, opseg i složenost poslova banke.
 - (4) Član uprave banke može biti osoba koja ukupno obavlja jednu izvršnu direktorsku funkciju u banci i najviše dvije neizvršne direktorske funkcije u drugim gospodarskim društvima ili bankama.
 - (5) Iznimno od stavka (4) ovoga članka, sljedeće se smatra kao jedna direktorska funkcija:
 - a) neizvršna direktorska funkcija u okviru iste bankarske grupe
 - b) neizvršna direktorska funkcija u ovisnom društvu, uključujući nefinancijska društva, u kojima banka ima kvalificirani udjel.
 - (6) Direktorska funkcija koju obavlja član uprave banke u pravnim osobama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode i koji nije subjekt bankovnog sustava, ne smatra se kao direktorska funkcija u smislu stavka (4) ovoga članka.
 - (7) Pri procjeni vremena za obavljanje funkcije iz stavka (3) ovoga članka u obzir treba uzeti najmanje:
 - a) broj direktorskih funkcija u pravnim osobama koje član organa banke obavlja istovremeno, uzimajući u obzir moguće sinergije u slučaju da član obavlja ove funkcije u okviru bankarske grupe;
 - b) veličinu, vrstu, opseg i složenost poslova pravnog lica u kojem član organa banke ima direktorsku funkciju;
 - c) stvarnu prisutnost člana organa banke u banci, uključujući u slučaju geografske udaljenosti člana i vrijeme putovanja koje je u tom primjeru potrebno za obavljanje te funkcije;
 - d) broj planiranih sastanka na razini organa banke, s nadležnim organima i ostalim zainteresiranim osobama;
 - e) broj direktorskih funkcija koje član organa banke obavlja istovremeno u institucijama s pretežno nekomercijalnim ciljevima;
 - f) vrstu specifične funkcije i odgovornosti člana organa banke;
 - g) ostale eksterne profesionalne ili političke funkcije, odnosno druge relevantne funkcije;
 - h) potrebnu obuku i osposobljavanje za funkciju;
 - i) sve druge relevantne dužnosti člana organa banke.
 - (8) Banka je dužna osigurati da je član organa banke upoznat s očekivanjima banke vezanim za vremensku raspoloživost i da je dužan dati dokumentiranu izjavu o spremnosti i mogućnosti da posveti dovoljno vremena obavljanju svoje funkcije.
 - (9) Banka je dužna pratiti i redovno preispitati da li članovi organa banke posvećuju dovoljno vremena za obavljanje svojih funkcija i odgovornosti, uključujući njihovu pripremu na sjednice, prisutnost i aktivnu suradnju na sjednicama organa banke, te utjecaj moguće dugoročne odsutnosti pojedinačnog člana na rad organa banke.
 - (10) Banka je dužna ažurno evidentirati i dokumentirati sve eksterne profesionalne i političke funkcije članova organa banke. U slučaju okolnosti koje mogu imati negativan utjecaj na vremensku raspoloživost člana organa banke, banka je za tog člana dužna ponovno obaviti procjenu raspoloživog vremena.

Članak 86.

Primjerenost cjelokupnog sastava organa banke

- (1) Prilikom procjene cjelokupnog sastava organa banke iz članka 83. stavka (1) točka c) ove odluke treba razmotriti da li organ banke, odvojeno za nadzorni odbor i upravu banke, ima odgovarajuće kolektivno znanje, sposobnosti, vještine i iskustvo u cilju razumijevanja poslovnih aktivnosti i rizika banke te adekvatnog razmatranja i donošenja odgovarajućih odluka, koje se zasnivaju na poznavanju poslovnog modela, sklonosti ka preuzimanju rizika, Strategije rizika i tržišta banke.
- (2) Prilikom procjene znanja, sposobnosti, vještina i iskustva organa banke iz stavka (1) ovoga članka posebno se razmatraju oblasti poslovanja banke za koja su članovi organa banke zajedno odgovorni u pogledu rukovođenja i nadzora nad poslovanjem banke, uključujući:
 - a) sve poslovne aktivnosti i rizike banke;
 - b) relevantna područja iz oblasti financijskog sektora, uključujući financijska tržišta, tržišta kapitala, kapitalni zahtjevi i modeli, te iz oblasti drugih relevantnih sektora;
 - c) financijsko računovodstvo i izvještavanje;
 - d) upravljanje rizicima, usklađenost poslovanja i unutarnja revizija;
 - e) informacijske tehnologije i sigurnost informacija;
 - f) lokalna, regionalna i globalna tržišta, ako je primjenljivo;
 - g) propise i regulativu;
 - h) rukovodeće vještine i iskustvo;
 - i) sposobnost strateškog planiranja;
 - j) iskustva vezana za upravljanje i nadzor bankarskih grupacija, ako je primjereno.
- (3) Prilikom procjene iz stavka (1) ovoga članka banka treba razmotriti i znanje, sposobnosti, vještine i iskustvo kojima pojedinačni član organa banke doprinosi primjerenosti organa banke kao cjeline.
- (4) U nadzorni odbor banke mogu biti imenovane osobe koje zajedno imaju znanja, sposobnosti, vještine i iskustva potrebna za dovoljno dobro razumijevanje poslovanja i rizika banke, odnosno njegovi članovi trebaju biti u mogućnosti dokazati da će ih steći u razumnom roku.
- (5) Uprava banke, kao cjelina, treba imati visoku razinu rukovodećih sposobnosti i dovoljno praktičnog iskustva u banci ili drugoj financijskoj instituciji.

Članak 87.

Raznolikost organa banke

- (1) Politika procjene članova treba uključiti i politiku raznolikosti organa banke iz članka 83. stavka (1) točka c) ove odluke (u nastavku: politika raznolikosti), koja treba omogućiti da se u postupku izbora i imenovanja članova organa banke u obzir uzima širok raspon kvalitete i kompetencija kandidata s ciljem zastupanja različitih stavova i iskustva, te neovisnog mišljenja i opreznog odlučivanja u organu banke. U tom pogledu banka je dužna osigurati da politika raznolikosti sprječava diskriminaciju na temelju spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog porijekla, genetskih karakteristika, vjere ili uvjerenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, starosti ili seksualne orijentacije.
- (2) Banka je dužna osigurati da politika raznolikosti uključuje najmanje sljedeće aspekte:
 - a) edukaciju i profesionalno iskustvo
 - b) spol
 - c) radno iskustvo.
- (3) Banka određuje cilj zastupljenosti žena i muškarca u organu banke na kvalitativan način, koji uključuje najmanje:

- a) opis mjera, koje banka provodi za osiguravanje jednakih mogućnosti za sve spolove u organu banke, kao i obrazloženje dodatne vrijednosti strukture članova organa banke, u skladu s ciljem zastupljenosti
- b) opis načina za poboljšanje moguće nedovoljne zastupljenosti određenog spola u organu banke, u skladu s ciljem banke, raspoloživih mogućnosti i karijernih perspektiva u organu banke
- c) adekvatno vremensko razdoblje za dostizanje cilja zastupljenosti.

Članak 88.

Obuka i osposobljavanje članova organa banke

- (1) Banka je dužna osigurati da Politika procjene članova uključuje politiku i postupke za obavljanje uvodne obuke i osposobljavanja članova organa banke.
- (2) Uvodna obuka članova organa banke treba omogućiti podršku članovima u postizanju njihovog jasnog razumijevanja strukture, poslovnog modela, rizičnog profila i sustava upravljanja banke te njihovih dužnosti i odgovornosti u banci.
- (3) Osposobljavanje članova organa banke treba se zasnivati na općim i, gdje je primjenljivo, specifičnim edukacijskim programima u cilju održavanja i razvijanja znanja, sposobnosti i vještina članova organa banke vezano za ispunjavanje njihovih dužnosti i odgovornosti.
- (4) Banka je dužna osigurati odgovarajuće financijske i ljudske resurse za uvodnu obuku i osposobljavanje članova organa banke. Resursi za uvodnu obuku i osposobljavanje trebaju omogućiti postizanje ciljeva uvodne obuke i osposobljavanja članova organa banke u pogledu ispunjavanja uvjeta za funkciju člana organa banke.
- (5) Banka je dužna osigurati da su politike i postupci za obuku i osposobljavanje iz stavka (1) ovoga članka ažurni i da obuhvaćaju najmanje:
 - a) ciljeve uvodne obuke i osposobljavanja članova organa banke, uključujući članove odbora nadzornog odbora
 - b) odgovornosti za pripremu detaljnih programa edukacije
 - c) financijske i ljudske resurse za uvodnu obuku i osposobljavanje, uzimajući u obzir potrebno vrijeme, troškove i administraciju
 - d) postupak u okviru kojeg član organa banke može zatražiti obuku ili osposobljavanje.
- (6) Prilikom definiranja politika, odnosno programa za obuku i osposobljavanje, banka je dužna osigurati suradnju odbora za imenovanja, kada je osnovan, funkcije ljudskih resursa, funkcije financija i relevantnih kontrolnih funkcija.
- (7) Banka je dužna osigurati da svi novoimenovani članovi organa banke prime najznačajnije informacije o oblastima iz stavka (1) ovoga članka najkasnije mjesec dana nakon preuzimanja dužnosti, a uvodnu obuku najkasnije u roku od šest mjeseci od datuma preuzimanja funkcije.
- (8) Član organa banke dužan je ispuniti sve obveze odnosno zahtjeve banke, vezane na znanje, sposobnosti i vještine najkasnije u roku od jedne godine nakon preuzimanja funkcije člana organa banke.

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 89.

Prestanak važenja odluke i primjena odluke

- (1) Danom početka primjene ove odluke prestaju važiti:
 - a) Odluka o upravljanju rizicima u banci („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/17)
 - b) Odluka o sustavu unutarnjih kontrola u banci („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/17)

- c) Odluka o kontrolnim funkcijama banke („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/17)
 - d) Odluka o politici i praksi naknada zaposlenicima u banci („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/17)
 - e) Odluka o savjesnom postupanju članova organa banke („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/17)
 - f) Odluka o procjeni ispunjavanja uvjeta za članove nadzornog odbora i uprave banke („Službene novine Federacije BiH“, broj 90/17).
- (2) Banka je dužna uskladiti svoje poslovanje s odredbama ove odluke do 31.12.2021. godine.
 - (3) U svrhu primjene odredaba ove odluke direktor Agencije će u roku od 30 dana od dana njenog stupanja na snagu donijeti pripadajuću uputu uz ovu odluku.

Članak 90.
Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Federacije BiH“, a primjenjuje se od 31.12.2021. godine.

Broj: U.O.-60-02/21
Sarajevo, 12.05.2021. godine

PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA

mr.sc. Ljerka Marić, dipl.oec., v.r.